

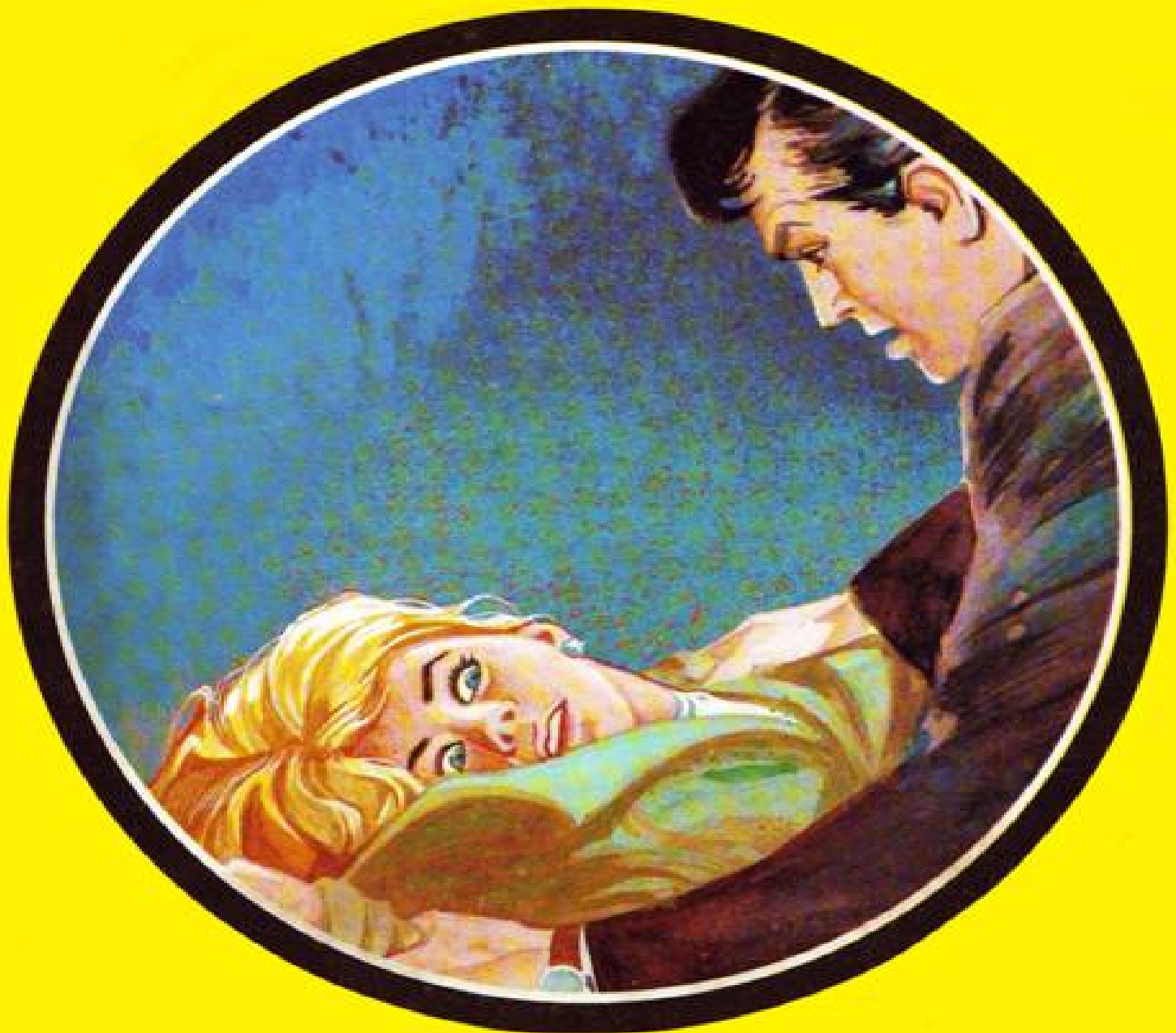
ROMAN
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

Broj 577

PRAVDA ARSENA LUPENA

BOALO - NARSEŽAK

ZABAVNI ROMANI • 10 DINARA

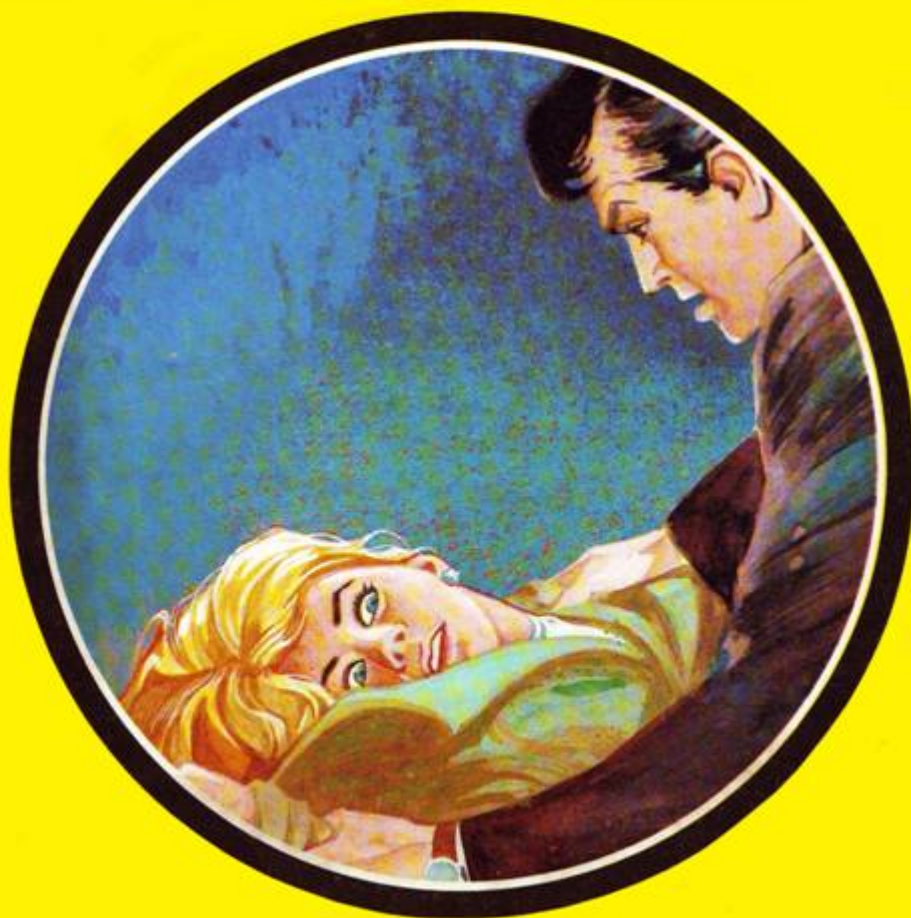
ROMAN
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

Broj 577

PRAVDA ARSENA LUPENA

BOALO - NARSEŽAK

ZABAVNI ROMANI • 10 DINARA

Boalo - Narsežak

PRAVDA ARSENA LUPENA

Rekao sam vam već da tamo nema nikoga! – dobaci Bernarden.

Arsen Lupen je tog trenutka stajao pred ogledalom u svojoj dnevnoj sobi i ovlaš premazivao prstima svoje lice, veštinom starog glumca Francuske komedije. Dugo se kolebao oko izbora brkova, dok ga je Bernarden posmatrao, nestrpljivo opkoraćivši jednu stolicu.

- Žozef, njihov sluga, potvrdio mi je to – nastavi on. – Ona provodi svake srede noć pored svoga deteta.

Lupen napravi grimasu da bi se uverio da mu kratki crvenkasti brkovi, koje je konačno odabrao, prijanjaju dobro uz gornju usnu.

- Gde? – upita.

- U Valmondou, gde je dete na čuvanju. Pa, sve sam vam to već objasnio, gazda. Priznajte da me zavitlavate.

- Ni govora o tome, moj mali Bernardene. Ja se samo preslišavam. Reče li ti taj Žozef zašto je napustio svoje mesto?

- Svakako! Izgleda da se ti Mandajevi stalno svađaju. Svaki dan se čuje kod njih svađa i Žozefu više odgovara da nade neko drugo mesto. Nikako da se složi sa čovekom koji je, izgleda, neka vrsta nevaljalca.

- Koliko ima godina?

- Ne znam tačno.

Lupen se naglo okrenu i prstom zapreti Bernardenu.

- To je trebalo da znaš. Sve treba da se zna, ako se već raspituješ o ljudima!

- Pa... Možda nekih četrdesetak godina, bar tako pretpostavljam. – No, ono što je sigurno, jeste činjenica da on veoma često izlazi uveče. Naročito kad mu je žena odsutna. Stalno posećuje jedan klub u Kapucinskoj ulici i ne vraća se kući pre jednog sata izjutra. I pošto Žozef još nije dobio zamenu, večeras je kuća prazna.

Lupen stavi na obraze tanak sloj pomade.

- Ako nas neće niko videti, smatrate li da vam je to zaista potrebno?

- Svakako da ne! To činim samo iz zadovoljstva... To ti ne možeš da shvatiš... Igram se nekadašnjih vremena, to je sve.

Naglim pokretom Lupen se ukopa pred Bernardenom. Njegove oči sijale su mladićkom obešću.

- Sviđalo mi se, znaš i sam, da se podmlađim za desetak godina.. U ono vreme sam se doterivao. Provala u nečiji stan bila je kao zadovoljstvo, zabava koju sam sam sebi pružao, neka vrsta pozorišne predstave... Imao sam osećaj da se nalazim i na sceni i u dvorani. Uživao sam da mi plješču. O, kako sam samo znao da budem dobar glumac!... Nažalost, u međuvremenu se zbio rat, pa se pitam da li će me još ruka uvek tako dobro služiti. Ovaj moj prvi »izlazak« nikako ne sme da propadne. Eto, zbog čega sam ti dosađivao toliko svim tim pitanjima... Potrebno mi je da stalno ponavljam ulogu! Onda, da vidimo još jednom... Kuda idemo?

- Kod Ksavera Mandaja, u Ulicu Rošfuko.

- S kojom se oženio taj Mandaj?

- Devojka iz Šampanje, neka Verzi-Monkorne... Ime joj je Beatrisa. Na prvi pogled, radilo se o velikom bogatstvu... Naviru velike vrednosti!

- Vrlo dobro. Šta još ima o tom Mandaju? Čekaj... Hoću da proverim svoje pamćenje.

Lupen stade da nabraja sve što je čuo:

- Ksavijer Mandaj poseduje ogromno imanje u blizini Remsa... Prodao je ga, zapravo, još 1913. Kad je bila proglašena mobilizacija, pošlo mu je za rukom da se krije nekoliko meseci, a onda ga je vojska pronašla. Bio je ranjen u aprilu 1915. Posle toga, još ćemo da vidimo na koji način, pošlo mu je za rukom da dobije otpust iz vojske... Zatim ga pronalazimo, zdravog i čilog, u Parizu, gde provodi život na velikoj nozi. Sve u svemu, ko je taj Mandaj?

- Špekulant!

Lupen prasnu u smeh.

- Eto, to je tačno ono što mi je trebalo reći. A šta se radi sa špekulantima?

- Nateruje da podmetnu svoje grlo pod nož!

- Gle, Bernardene, ti postaješ razborit!... I, eto, ja Arsen Lupen odlučio sam da se, na osnovu istrage koju je sproveo gospodin Bernarden, ozbiljno pozabavim tim Ksavijerom Mandajem... Upravo zbog toga, ovog trenutka se i maskiram u poštenog čoveka!

Lupen napravi malu piruetu, uštinivši za obraz mladoga čoveka.

- Onda, lenčugo, nasmej se! Čemu to žalosno lice?

Zatim Lupen pred ogledalom, još jednom pređe šminkom preko lica, kao slikar koji dovršava portret, pa uzmače dva koraka i stade da ispituje svoj profil. Trenutak kasnije prebacio je preko ramena laki ogrtač, stavio na glavu kačket i zapucketao prstima:

- Na put, loša vojsko!

Izađoše. Oštar mraz pretvori njihov dah u paru. Taj mart bio je veoma hladan. Ipak, puna mesečina bledela je sjaj svetiljki, umanjujući njihove senke na trotoaru.

- Baš si morao da izabereš ovakvu noć! – dobaci Lupen ne gubeći ni najmanje od svog dobrog raspoloženja.

Onda nastavi skoro veselo:

- Znaš li ti, Bernardene, sva pravila? Član prvi: nikada nemoj da radiš na punoj mesečini... Član drugi...

Upravo su prelazili preko Trga Opere, a Lupen naglo začuta i ščepa za mišicu svoga kompanjona.

- Zbilja, nisi mi rekao, čemu tolika žurba? Sve je to moglo da sačeka još neko vreme! Zar ne?

- Već sam vam rekao to... Mandaj je angažovao novog slugu. Sledeće nedelje bi već bilo kasno!

- Da, tačno, rekao si mi, ali ja volim kad mi se svaka stvar ponovi. Volim kad se na sve misli! Priznaću ti, ovo je samo preslišavanje... Do ovog trenutka učenik Bernarden nije se loše poneo! Ali, ono najozbiljnije još nije počelo.

Obojica pružiše korak i za čas se nađoše u Ulici Šose de Anten, gde se mogao videti samo pokoji noćni namernik.

- Naš prijatelj Sebastijan mi je rekao da si pre rata živeo u provinciji?

- Da, ali se tog života nerado sećam! – progundā Bernarden.

Dosta dugo su išli bez reči kad na tornju crkve sv. Trojstva izbi pola sata.

- Pola dvanaest! – primeti Lupen. – Stići ćemo na vreme. Mandaj se sada uveliko zabavlja, bar tako se nadam. Ja sam uvek bio za moral!

- Pažnja, stižemo! – prošaputa Bernarden. – Eno, ona kuća na uglu! Na njoj su i jedna vrata za poslugu, sa desne strane, koja gleda na Ulicu Omal. Glavni ulaz se nalazi sa druge strane kuće, u Ulici Rošfuko.

Lupen zastade da bolje ispita mesto gde se nalaze. Mandajeva kuća bila je lepa starinska zgrada na dva sprata. Prozori u prizemlju su bili zaštićeni skoro hermetički zatvorenim metalnim kopcima. Jedna sijalica obasjavala je ulaz, ali je ulica, levo i desno od njih, bila sasvim pusta.

- Onda, da počnemo od vrata za poslugu – odluči Lupen.

Ne žureći, kao dva prolaznika koji se vraćaju u svoj stan, predoše preko puta i zastadoše pred vratima. Lupen opipa bravu.

- Daj mi kalauz! – prošaputa.

Bernarden mu pruži malu platnenu torbu sa obijačkim alatom, koji bljesnu na mesečini kad ga izvadi. Začas odvoji jednu pločicu čiji je vrh bio malo zavrnut.

- Ne, to mi ne treba. Biće dovoljan samo laki okret... To je starinska kuća!... Nismo u trezorima Francuske banke!

Lupen odabra jedan ključ i oprezno ga gurnu u bravu, pa lagano okrenu, ali vrata ostadoše zatvorena.

- Sa unutrašnje strane nalazi se reza – primeti. – Nećemo biti mnogo uporni... No, to si morao znati... Da pogledamo na drugom ulazu. Gle, gle, tebe je spopala drhtavica! To ne valja, Bernardene... Nisi, valjda, pretpostavljao da će ovo biti lak posao! Malo više hrabrosti, do đavola!

Zaobiđoše ugao kuće, pa se osvrnuše oko sebe. Brzo se uveriše da je Ulica Rošfuko bila pusta dokle god je pogled dopirao. Onda pažljivo počеше da ispituju dve brave na glavnom ulazu.

- Ova donja ne predstavlja nikakav problem – primeti Lupen. – Prepuštam je tebi... Upotrebi mali kalauz!

Vlažnim rukama, Bernarden je čeprkao po bravi nekoliko minuta, a onda se ču kako nešto škljocnu.

- Gotovo je, gazda! Okrenulo se!
- Svakako da se okrenulo' Ali, ova donja brava zadaće nam više brige... Miči se... Daj mi kalauz! Ne, taj nije dobar, dodaj mi drugi... Onaj sa dva zuba... Hvala!

I, za divno čudo, brava popusti.

- Svaka ti čast, dragi prijatelju! – osmehnu se Lupen.

- Zašto? – zbunjeno upita Bernarden. – Objasnite mi...

- Svakako ću ti objasniti, ali sada nije trenutak... Ulazi prvi!

Uđoše obasjavajući svojim ručnim svetiljkama prostor ispred sebe.

- Ovo je predsoblje – prošaputa Bernarden. – Levo su trpezarija i salon, a desno radna soba.

Snop njegove lampe klizio je duž zidova kao da je komentarisao svaku njegovu reč.

- Da pogledamo najpre salon! – dopaci Lupen.

Lupen prođe kroz dvostruka vrata i pred njim se ukaza prostrana soba ispunjena foteljama, vitrinama i niskim stolovima na kojima su stajale vaze sa cvećem. Odjednom ga obuze nejasno uzbuđenje i nemir... Ponovo je počinjao avanturističku prošlost, i upuštao se u smeće poduhvate, da bi dokazao da zaista vredi da se živi! Istina, toga trenutka nije činio ništa što bi se moglo nazvati slavnim. Ta noćna poseta Mandaju ličila je na izlet, sitna avantura koju je sebi dozvolio da bi se dopao tom Bernardenu. Ipak, to ga je podsećalo na vreme kada je počinjao i nije mu se činilo ništa uzbudljivijim i opojnijim nego da oprezno pipajući oko sebe otkrije prostor i intimnost nečijeg staništa u koje mu je bio zabranjen ulaz.

Debeli zastori navučeni na prozore činili su atmosferu u sobi još težom. Cveće, ruže i karanfili, širili su neki sladunjavi, skoro pogrebni miris. »Gospođo Beatrisa Mandaj« – osmehnu se ironično Lupen – potpuno ste zanemarili svoj stan... Oh, oprostite«!

Lupen se odjednom našao pred njom. Tog trenutka snop svetla sa njegove svetiljke obasjavao je impozantnu sliku, portret jedne mlade žene, koja je stajala uspravno, sa buketom ljiljana koji joj je skrivao donji deo lica. Njene oči, izrazito plave, kao da su postavljale jedno bolno pitanje. Obe njene ruke, koje su držale buket, bile su ukrašene divnim nakitom. »Bogata i nesrećna« – pomisli Lupen. – »Da, gospođo, potpuno shvatam šta znači taj vaš tužan pogled, ne sum najte u to... I ja ću...«

Iznenadni šum iza njegovih leđa trže ga i on baci u tamu snop svoje svetiljke. Upravo tog trenutka Bernarden je uspeo da obije poklopac starinskog radnog stola.

- Ti baš ne gubiš vreme – dobaci tiho Lupen. – Samo ne gubi iz vida da je nepoželjno naletati kao neki proždrljivac na prvi kolač koji vidiš!

- Ali, gazda, još ništa nisam uzeo. Samo tražim...

- Šta?!

- Nešto od vrednosti... Pošto je taj radni sto bio zaključan, pomislio sam...

Lupen lagano obiđe sobu, posmatrajući koliko je to mogao u mraku, slike i nameštaj.

- Ništa naročito. Imam utisak da je oskudan život u ovoj kući odneo najlepše stvari. A to je što je ostalo, sasvim je skromno, i nema nikakvog značaja za nas. Vitrine su upola prazne... A to je znak Bernardene, koji nikada ne vara. Oskudica, teška oskudica, koja je ušla ovamo pre nas.

- Ali, taj nakit!

- Dođi da vidiš nešto!

Lupen baci snop svetla na portret i pred njim se ponovo pojavi Beatrisa Mandaj.

Bernarden ustuknu nekoliko koraka.

- Neće te progutati. Pogledaj samo njene oči. Šta veliš, kakva tuga! A znaš zašto? Ne samo što joj brak nije uspeo i njen muž nije ni za šta, već što joj pretila i beda. A što se tiče nakita... Zar ne pretpostavljaš da je već odavno prodat?! – Žozef mi je tvrdio nešto drugo.

- Taj tvoj Žozef je obična budala. Bojim se da smo se zabadava angažovali. Hajde da bacimo pogled i po drugim prostorijama.

Pređoše preko predsoblja i uđoše u radnu sobu. Tu zastori nisu bili navučeni na prozore i mesečina se probijala kroz pukotine na kopcima. Smrad duvana naprosto je nagrizaao oči kao kaustična soda. Jednim brzim pogledom Lupen pređe preko prostorije i za čas napravi inventar: pisaći sto, biblioteka, stolice, sve to je bilo u ampir stilu.

- Obična imitacija... Taj nameštaj nabavljen je u predgrađu Sen Antona – progundao je Lupen.

Sede za pisaći sto i rasejano se zagleda u kožu naslona za ruku na fotelji, mastionicu, ulagač za pisma u kojem su se nalazile četiri koverta, telefon i jednu masivnu pepeljaru. Kad je Bernarden digao ruku prema gornjoj fioci, Lupen ga udari po prstima.

- Skloni šape! Sto mu đavola, zar ti pripadaš vrsti sitnih lopuža? Nismo došli ovamo da krademo, a još manje da prevrćemo po tuđim stvarima... Cilj nam je da prikupimo nešto više podataka o tom Mandaju. Priznajem da sam prilično razočaran!

Lupen uzdahnu pre nego što se odlučio da otvori fioku. Odjednom spazi tanak svežanj novčanica povezan jednom spajalicom. Izbroja tačno četiri hiljade franaka.

Ovo nas ne zanima – dobaci Lupen i odloži novac na svoje mesto. – Ta lova je za kućne troškove... Naša domaćica sigurno ima velikih briga...

- Opet vi! – promumlja Bernarden nezadovoljno.

Lupen pogleda na brzinu i ostale fioke. U njima se nalazilo veoma mnogo računa i sitnih stvarčica koje se obično povlače po fiokama: slomljenih olovaka, utikača za pera, guma...

- O, pogledaj ovo... To nisam očekivao! – dobaci Lupen, a onda stavi pred sebe na sto jedan blok papira na kome je stajalo:

»Područje Tri bunara, Marna«.

- Hartija je već bila požutela. Očevidno taj blok papira nije više služio za prepisku, već kao korice svaštare, jer u njegovoj unutrašnjosti, na prvoj strani, nije bilo ničega sem nekih škrabotina.

»Područje tri bunara«? Šta bi to moglo da bude? – razmišljao je Lupen. – Svakako njegov nekadašnji posed... Zar je trebalo da sačuva ovo?

Lupen odbaci blok u dno fioke, dok je Bernarden grozničavo prevrtao po ostalim fiokama sa strane.

- Tiho! – preporuča Lupen.

Onda, odjednom, podiže ruku.

- Stoj!

- Zašto? Šta se događa?

- Nisi ništa primetio? Sklanjaj se!

I Lupen lagano odgurnu svoga kompanjona u stranu, a onda oprezno izvuče fioku koju je Bernarden tog trenutka pretraživao.

- Onda, ti zaista ništa ne vidiš? Dođavola, zar ne primećuješ da je ona nešto kraća od ostalih?! A ako je kraća, znači da se nešto nalazi u njoj od pozadi... Znaš li šta je to?

- Ne znam... Ah, setio sam se! To je neko tajno sklonište, zar ne?

- Eh, trebalo ti je vremena da se setiš!... Možda je naš baron od »Tri bunara« tu sakrio svoje ratno blago?

Lupen se nagnu i zavuče ruku u otvor fioke, a onda tiho, zatvorenih očiju dobaci:

- Nema ni perca ni dugmeta. Obično se tu nađe neki predmet koji se pokreće... Ne preteruju u svom očekivanju, Bernardene! Takva skloništa obično ne mogu sadržati u sebi nešto izuzetno! Šta bi se tu moglo staviti? Ljubavna pisma? To bi me zaista mnogo začudilo! Možda neke priznanice na dugujuće sume? Zar ne bi mogao da pritisneš jače tu fioku, Bernardene?... Opa, evo ga!

Pred Lupenom se ukaza dno fioke.

- Lep poslič! – dobaci on. – To me podseća na neki koferčić, ali, na žalost, taj koferčić ne može da sadrži ništa naročito.

Lupen izvuče iz njega desetak koverata. Kad ih je otvorio u njima nije našao ništa. U jednoj kutiji, međutim, videli su se tragovi nestalog nakita.

- Gazda, sigurni ste da u ostalima nema ničeg drugog?

- Pogledaj sam i uveri se!

Bernarden zavuče ruku u dno fioke i poče da pipa prstima.

- Čini mi se da je na dnu fioke jedna novčanica od pedeset franaka.

- Pokaži mi je.

Bernarden izvuče novčanicu.

- Bila je sasvim u dnu, priljubljena uz dasku.

Lupen dohvati novčanicu i poče da je prevrće u rukama. Onda je stavi na nekoliko centimetara od svoje svetiljke, osvetljavajući neobičan pronalazak. Novčanica je bila izgužvana, pa ju je neko izglačao peglom, ali su stari nabori na papiru još uvek bili uočljivi kao fine ispucane niti. Vispreni Lupenov mozak već je stupio u dejstvo. Zašto je trebalo skrivati u dnu tajnog dela fioke novčanicu tako male vrednosti? Nije li to slučajno bila lažna novčanica?

On izvadi iz novčanika jednu novčanicu od pedeset franaka i stavi je pored one druge, na naslonjač, i pažljivo ih poče ispitivati: crteži su bili isti, boja potpuno jednaka. Jedino su se razlikovali serijski

brojevi. Opipao je i jednu i drugu, ali je imao isti utisak. Onda pogleda i jednu i drugu naspram svetla, ali je opet mogao da utvrdi da su obe imale iste figure u filigranu. Ta neobična novčanica od pedeset franaka bila je, bez sumnje, potpuno ispravna. Ipak, nešto je Lupenu govorilo da ne sme brzo donositi zaključak. Zašto bi, onda, taj Mandaj tako brižljivo skrivao novčanicu u fioci? Čudno je, međutim, bilo da ta fioka nije bila bolje obezbeđena mada je u njoj ležalo četiri hiljade franaka. Naprotiv, novčanica tako male vrednosti bila je veoma pomno skrivena! U tome je bila izvesna nejasnoća... Možda čak i izazovna tajna!

Šta da se radi, gazda? Vreme prolazi.

- Da, dolazim odmah! – dobaci mahinalno Lupen. Uzmi ovu novčanicu i ostavi je tamo gde si je našao!

Onda zastavši jedan delić sekunde, on naglo izmeni novčanice. I dok je Bernarden stavljao Lupenovu novčanicu na mesto gde je našao onu koja je pripadala Mandaju, Arsen Lupen je mirno odlagao u svoj novčanik novčanicu koju je pronašao u tajnom fahu Mandajevog radnog stola. To je bio posao koji je trebalo još obaviti!

Brzo su pregledali i fioku. Nađoše u rafovima samo nekoliko rečnika, pravničkih knjiga i poneki roman Zole, Lotija, Anatola Fransa, Rišepena, Mopasana...

Hteo bih da pogledam i kuhinju! Nikada se ne zna šta se može naći?!

- A trpezariju?

- Bacićemo pogled i tamo.

- Mogao bih je sam obići dok vi pretražujete ovde.

- Ne, ostaješ kraj mene!

- Zar nemate poverenja u mene?

- Imam, ali nemam poverenja u talenat sitnih kradljivaca!.. Onda pođimo odmah!

Obojica izadoše iz radne sobe i nađoše se u dnu hola. Tu su se nalazila vrata koja su vodila u kuhinju. Lupen osvetli prostoriju, i odmah opazi sudoperu, poveći štednjak dugi sto i stolice od slame.

- Ništa za nas – promrmlja Bernarden.

- Istog sam mišljenja, ali nikad ništa ne treba prenebreći. Sećam se slučaja kad sam otkrio jedan paket velike vrednosti u kuhinjskoj peći... To je idealno mesto! Daleko sigurnije i od same kase!

Lupen preleti snopom svetla po kuhinjskim zidovima.

- Gle! – dobaci on kao da se nečim zabavljao. – Skoro sam zaboravio da je danas trinaesti.

Priđe jednom kalendaru prikovanom iznad ostave za hleb, i izvadi sat.

- Ponoć i dvadeset minuta.

Pažljivo otkide list sa datumom proteklog dana, napravi od njega lopticu, i strpa je u džep.

- Hoćemo li krenuti, gazda?

- Bernardene, gori si od deteta!

Odjednom Lupen ščepa kompanjona za rame.

- Tiho... Čuješ li?

Obojica su tog trenutka čuli neku buku, od koje Bernardena uhvati panika.

- Neko govori? – progundā.

- Ćuti!

Bio je to nečiji tih, ali veoma brz govor. Izgledalo je da dolazi iz hola ili radne sobe. Učinio im se mnogo strašnjim nego krik čoveka koji doziva u pomoć.

- Idiote, pa Mandaj nije u klubu! – prošapta Lupen.

Začas ugasi svetiljku i pređe na prstima nogu preko hola, pa otvori vrata na radnoj sobi. Odmah je opazio u polusenci siluetu nekog čoveka nagnutog nad telefon; naglo se okrenuo. Da bi se mogao odbraniti, morao je ostaviti slušalicu. Sudar je bio žestok. Mandaj je bio krupan i snažan kao medved, a Lupen je poznavao veštinu džiu-džica. No, protivnik nije ispuštao njegovu ruku. Borio se slepo rušeći oko sebe stvari koje su se lomile.

Udarcem kolena, Lupen se oslobodi i zamahnu, pljoštimize, šakom ruke prema grlu protivnika. Udarac promaši i on, iznenada, bi ščepan za vrat, pa se zanese unazad. U isti čas se zanese i pade na pod tako nesrećno da mu desna noga krcnu pod njim. Osetio je jak bol u kuku. Upola oboren, pokušao je da se podigne. Onda, sasvim blizu sebe, začu razgovetno udaljeni glas, koji je dolazio iz telefonske slušalice: »Halo, halo... Odgovorite«!

Ulažući krajnji napor, Lupen se okrenu u stranu, i oslobodi tela koje ga je pritiskalo, a onda naglo stavi pesnicu pod bradu protivnika. Mandaj zadrhta i opusti ruke. Istog trenutka odjeknu prasak iznad

Lupenove glave. Plamen iz cevi revolvera ga zaslepi, pa se brzo podiže na noge.

- Pa, ti si ga ubio, idiote! Upali odmah svetiljku! – povika Lupen.

Snop svetla se zaustavi na licu zatvorenih očiju, a onda se pomače prema grudima i kaputu iz kog je izbijala jedna mrlja, koja se naglo širila. Lupen se okrenu Bernardenu:

- Nitkove, trebalo je da te pretresem pre nego što smo krenuli! Pomozi mi, mislim da sam iščao kuk.

Podigao se lagano, sa grimasom na licu, i pogledao telo na podu.

- Bojao sam se, gazda – dobaci Bernarden. – Hteo sam samo...

- Ćuti. Nije mi bilo potrebno oružje da sredim račune s njim. Znaš i sam da me krv užasava!... Pokaži mi njegovu ranu!

Sasvim polagano, Bernarden ukloni revere kaputa, a onda raskopča i Mandajevu košulju. Rana se pojavi između kostreti natopljenih krvlju.

- Još jedan dokaz da ne znaš da koristiš revolver – dobaci Lupen. – Metak nije morao da mu dotakne pluća. Možda to neće biti ništa ozbiljno... Krenimo, policija samo što nije naišla!

- Policija?

- Da, policija. Upravo je telefonirao, da li ti je jasno?!

Lupen dohvati slušalicu i stavi telefon na radni sto.

- Spavao je – nastavi, – i mi smo ga probudili, pa je sišao dole dok smo bili u kuhinji, i učinio ono što bi svako morao da učini na njegovom mestu, nazvao je komesarijat policije... Mislim da je intervenisao suviše kasno... Požurimo!

Još jednom baci snop svetla na Mandejevo lice, pa reče:

- Kakva nepravilnost, nespretnjakoviću! – progundā – Uvek treba biti u ulozi džentlmena – obijača. Za tebe i mene, sad je to svršeno. Ako je neko toliko glup, onda ga policija hvata za šiju!... Oh, sto mu muka, kako me boli!

Hramljući Lupen dođe do ulaznih vrata, ostavljajući ih poluotvorenim, da bi olakšao posao policijskim agentima koji će biti ovde kroz nekoliko trenutaka. Onda oslanjajući se na Bernardenovu mišicu, krenu dalje, jedva savlađujući bol. Kad su se našli u Ulici Šatoden, Lupen pažljivo pogleda levo i desno, ne primetivši u blizini ni taksi ni kočije. Hoće li moći u takvom stanju da stigne do

garsonjere u Ulici Pe, gde je stanovao tada? Ponovo poče da korača ostavljajući svom nezadovoljstvu da se iskali kako može.

- Pre svega, utuvi sebi u glavu da mi ti nisi spasio život! Niko do sad nije Lupenu spasavao život! Samo on, jedini! Uh, ne idi tako brzo... Onda, ako se nešto hoće, dođavola, podaci se moraju dobro proveriti! Sve to što si doznao, na što si bio tako ponosan, sve je bilo netačno!... Mandaj nije bio u klubu, a kod njega nije bilo ničega što bi nama koristilo! Drugo... Ko ti je dozvolio, kad si u mom društvu i izlaziš sa mnom, da poneseš revolver?

- Pa, u rovovima... – promumlja Bernarden.

- Dosta s tim! Ima već četiri meseca kako se rat završio. Nemoj mi više pričati priču. Kad svi stari ratnici više ne bi mogli da žive bez oružja, kuda bi nas to odvelo?... Čim budem video Sebastijana, reći ću mu svoje mišljenje. Lepog regruta mi je preporučio!

Lupen zastade da bi se oslonio na vrata jedne zgrade, i predahnuo. Lagano je trljao, jednom rukom, svoj povređeni kuk.

- Lep povratak ekspedicije – progundā mrzovoljno. – I sve to tvojom greškom!

- Gazda, mogao bih vas poneti... – predloži ponizno Bernarden.

Lupen se nasmeja.

- Kakav jednostavan duh... Ah, ti si zaista savršen, Bernardene!

II

Neobično veče

Kad se Bernarden za dva dana pojavio u Lupenovom stanu da bi se raspitao o njegovom zdravlju, Ašil, verni Lupenov sluga, zabrani mu da uđe.

- Gospodin nikoga ne želi da primi.

- Onda, u poverenju, prošapta:

- Ne znam šta ste mu učinili, ali je on užasno ljut na vas.

- Kako njegov kuk?

- I ovako, i onako... Dolazio je lekar. Reče da je uganuo kuk i da će gospodin morati da hoda što je moguće manje. Možete zamisliti kako će se on toga pridržavati! Znaate vi njega... Kao da on može da miruje?!

Bernarden je bio uporan.

- Samo jedan minut, neću ga zamarati!

Ašil ga odlučno odbi.

- Pustite da bar prođe koji dan, Bernardene. Sami znate kako gospodin zna da se naljuti... Ljuti se, pa ljuti! Ipak, nije zlopamtilo, videćete... Sam će vam reći da dođete kod njega.

Polako je zatvorio vrata pred Bernardenom.

- Ko je to bio? – povika Lupen.

Tog trenutka ležao je na podužem divanu, dok mu se noga odmarala na jednom jastuku. Oko njega, čak i po tepihu, ležali su dnevni listovi.

- Ne laži! – dobaci Lupen. – Prepoznao sam mu glas. To je bio onaj mali zanesenjaka koji misli da je prepreden.

- Oh, gospodine, bio je veoma ljubazan!

- Nije mi potrebna njegova ljubaznost... Želim samo da me slušaš.

- Razumem, gospodine!

- Nisam mislio na tebe... Daj mi moj štap!

- Ali, doktor je rekao...

- On je običan magarac. Ja znam bolje od njega šta je sa tom nesrećnom nogom. Dobro mi je poznato kako je treba lečiti.

Podigao se i povikao:

- Tačno, boli me... Pa šta onda?! Ne gledaj me tako! Možda ti izgledam kao Ajfelova kula? Biće bolje da odmah pripremiš porto... Peletije samo što nije stigao!

Odjeknu diskretan zvuk zvona na ulazu.

- Gle, već je stigao! Pusti ga da ude.

Gistav Peletije bio je hemičar kome se Lupen često obraćao za veoma složene ekspertize. Mogao je imati oko pedeset godina, bio je uvek besprekorno obučen, profinjena lica, ali malo nezgrapnih pokreta. Čim je opazio Lupena, oslonjenog na štap, zapreti prstom:

- Dragi prijatelju, morali biste...

- Nije vreme za svađu, Peletije. Sedite! Onda, kako stoje stvari oko novčanice?

Peletije izvuče iz novčanika novčanicu od pedeset franaka i stavi naočare.

- Čini mi se da je sve u najboljem redu – reče. – Istina, ne pripadam grupi stručnjaka Zavoda za izradu novčanica, ali mislim, ipak, da se

u to dosta dobro razumem. Po mom mišljenju, nikako se ne radi o lažnoj novčanici. Gde je mogao falsifikator da nabavi hartiju koju koristi Francuska banka? Sumnjam da je to mogao... Čak da mu je to i pošlo za rukom, gde se mogao pronaći tako dobar crtač koji bi postigao tako savršen crtež? Istina, takvi postoje, ali su veoma retki... Uopšte uzevši, oni su svima poznati. Sem toga, zna se i to da je zakon nemilosrdan za falsifikatore!... Ne, ne, ova novčanica je prava. Puštena je u promet pre četiri ili pet godina, sudeći po broju emisionih serija, ali nije isključeno i da se varam. Ja sam samo običan hemičar... Rekao bih još da je bila veoma malo u prometu... Nije istrošena ni uprljana, mada je bila izgužvana, a onda ju je neko ispegla. Očevidno da je to učinio neki čovek, jer je pegla bila suviše topla... Otkrio sam crvenkaste tragove na gornjem rubu novčanice. Jedna žena, pretpostavljam, učinila bi to daleko bolje.

Peletije pruži novčanicu Lupenu koji ju je dugo posmatrao ispitivački.

- Hvala vam – dobaci konačno. – Šteta, nadao sam se da je novčanica lažna. Već sam imao u glavi nekoliko zanimljivih pretpostavki! No, ne smeta ništa...

Ispili su zajedno nekoliko čašica porta i zadržali se još neko vreme u razgovoru u kome se Lupen pokazao veoma rasejan. No, odmah po Peletijeovom odlasku on se opruži na ležaju i zatvori oči...

Ako je taj Mandaj uložio toliko truda da bi brižljivo skrio novčanicu, mora da je imao neki razlog... Koji? Pre svega, zašto je neko tu novčanicu prepegla kao da je želeo da joj da sasvim nov izgled?... Možda je to samo neka uspomena? Ili, možda, neki poklon od bliske ličnosti... Ali, nije običaj da se poklanja jedna novčanica!... Neka amajlija? Možda je ta novčanica vezana za neki događaj izuzetnog značaja za Mandaja?... Bilo je dakle, mnogo pitanja i odgovora. Ali, koji odgovor je bio tačan? No, da li je uopšte bilo razumno razmišljati toliko o tome?

Za Lupena, toga trenutka, Mandajev slučaj bio je zaključen.

- Biće najbolje da se to što pre zaboravi – pomisli Lupen, uspavavši se odmah zatim.

Buka nečijih reči u predsoblju trže ga brzo iz njegovog sanjarenja. Odmah pozvoni Ašilu.

- Ko je to?

- Žak Dudvil.
- Reci mu da uđe.
- Ali, gospodine, rekli ste mi da...
- Da ne želim da vidim nikoga... Ali, Dudvil nije niko!
- U redu gospodine!
- Žak Dudvil uđe, i prijatelji srdačno stisnuše ruke jedan drugom.
- Kako tvoj brat? – upita Lupen.
- Šalje vam prijateljske pozdrave.
- Drago mi je da si došao tako brzo.

Lupen pokaza rukom na jednu fotelju. Dobro se sećao usluga toga policajca i njegovog brata, u prošlosti. Njihova odanost i vernost po svaku cenu pomogli su mu bezbroj puta da se izvuče iz neprilika. Lupen ih je uvek smatrao svojim najsigurnijim saradnicima. Zbog toga ih je i uveo u policijsku perfekturnu.

- Šta vas posebno zanima u tom Mandajevom slučaju? – upita Dudvil.

- Još ništa. Možda sam samo radoznao... Obojica me poznajete dobro. Nikako ne podnosim nerad!

Lupen pokaza rukom na razbacanu štampu po podu.

- Eto, zbog toga sam ti i telefonirao... Pretpostavljam neke stvari, i to je sve! Drugo i ne mogu ništa kad sam prinuđen da se ne mičem iz sobe. Na sreću, sad mi je već nešto bolje... Onda, slušam te... Pokušaj da ne propustiš ništa.

- Svakako vi već znate neke činjenice, jer ste čitali štampu... Zamenik šefa policije vodi istragu o ovom slučaju.

- Ah, jasni Veber. Zar je još uvek onako uporan? Ne bi trebalo da ga ismevate svakog dana. Svakako, već ste saslušali gospođu Mandaj?

- Da, čim se vratila iz Valmondoa, gde redovno odlazi na viđanje sa svojim sinom Sivestrom, dečakom starim pet godina.

- Zašto dečak ne živi sa roditeljima u Parizu?

- Slabog je zdravlja, pa mu seoski vazduh više prija.

- Šta misliš o toj Beatrisi Mandaj?

- Ako me budete prekidali svakog časa... – osmehnu se Dudvil.

- Dobro, dobro, ćutaću!

- Ništa nismo doznali iz njenog izlaganja. Po njenom mišljenju, Mandaj nije imao neprijatelja, ali je sama priznala da je njen suprug čovek koji uvek nešto krije.

- Neka ženska veza?

- Ne, ni govora. Ona samo sumnja da postoji nešto... Mandaj voli da se kocka! Mi smo to nanjušili sasvim slučajno. A što se tiče napada na Mandaja, Veber pretpostavlja da je poredi sasvim banalna krađa koja se loše završila. Provalnicima nije bilo teško da doznaju da je ona odsutna, a da Mandaj dolazi kući u sitne sate... Pogotovo što trenutno nemaju kućnu poslugu, pa je kuća bez zaštite... Prilika za lopove, zar ne?

- Zar ih je bilo više?

- To se ne zna. Do sada nije nađen nikakav trag, sem, naravno taj da je u sobi bilo gužve... Posetilac, ukoliko ih nije bilo više, nije znao da je te večeri Mandaj ostao kod kuće. Gospođa Mandaj nam je rekla da on često pati od glavobolje. Tako je svakako bilo i toga puta... Probudio se zbog glavobolje, i čim je čuo da ima nekog u kući, uprkos velikog rizika, požurio je da telefonom obavesti policijski komesarijat. Skoro smo sigurni da lopov nije odneo ništa... To nam je posvedočila i gospođa Mandaj.

- A šta je s njim? Reci mi nešto o njegovoj rani. Da, li je nešto ozbiljno?

- Dobro se izvukao... Dobio je metak malog kalibra, koji umalo da je pogodio pravo mesto. Da je skrenuo samo malo na levo pogodio bi srce. Srećom, metak je skrenuo u stranu i zaustavio se pod plećkom. Iskrvavio je dosta, ali nije opasno. Sem toga, klinika na koju je odmah prenet, nije daleko... Sasvim je blizu njegove kuće u ulici Rošfuko. Tamo je pod dobrom negom.

- Niste ga mogli još saslušati?

- Jesmo, ali tek jutros. – Na zahtev lekara... Premda je Mandaj snažan, teško podnosi ranu. Sem toga, hloroform mu je zbrkao misli. Čak je zaboravio da je telefonirao policiji i da se tukao sa provalnikom! Misli su mu u tom pogledu sasvim nepovezane. No, nekoliko puta je ponavljao: »Pismo... Pismo... Održao je reč«!

Lupen se hitro nagnu napred.

- Siguran si potpuno? Baš je tako rekao: »Pismo... Pismo... Održao je reč«?

- Baš tako.

- Kako je Veber reagovao na to?

- Svakako da se zainteresovao... Pokušao je da dozna o kakvom pismu se radi. Naročito, da li je u pitanju neko preteće pismo... I, naravno, gde ga je Mandaj mogao skloniti. A najviše, ko bi mogao da bude taj koji je održao reč... Kako Veber želi da bude načisto sa svim tim nejasnoćama, odlučio je da sutra izvrši redovan pregled Mandajevog stana... To pismo bi nam moglo dati izvesna objašnjenja.

- Obaveštavaj me o svim merama – dobaci zamišljeno Lupen.

Tog trenutka ponovo je video, sasvim jasno, pred očima, policu za pisma u kojoj se nalazilo nekoliko koverata. No, nije mu one noći palo na pamet da ih pročita.

- Da li je Mandajeva žena prisustvovala saslušanju?

- Ne. Već je bila izašla iz klinike... Prisustvovali smo samo Veber i ja.

- Rekli ste joj šta je u bunilu izgovorio njen muž?

- Da, ali ni ona ne shvata šta je time želeo da kaže. Naravno, nismo pominjali nikakvo pismo, ako ono zaista i postoji!

- Pitali ste je da li je primećivala nešto čudno u ponašanju svog supruga tokom dana koji su prethodili njegovom ranjavanju?

- Svakako. Veber nije neka veličina, ali dobro poznaje svoj posao. Mandaj je bio obično, kako sam ja shvatao, natmuren i zatvoren. Sudeći po izgledu gospođe Mandaj, ne bih rekao da je mnogo srećna u tom braku. On je dosta čudan svat! Ako želite da čujete moje mišljenje o čitavom slučaju, rekao bih da se radi o sasvim banalnoj činjenici. I da Mandaj nije iz visokih krugova, Veber ne bi ulagao mnogo truda u taj slučaj. No, kako svojom ženidbom pripada seoskoj aristokratiji... a ti ljudi imaju dobre veze, stvar je donekle ozbiljnija.

- Čini mi se da posle četiri ratne godine nije ostalo mnogo od njihovog vinograda!

- Možda, ali je ostalo ime... Verzi-Monkorne su isto toliko poznati kao i Moetovi i Šandoni...

- Oh, znam – dobaci Lupen. – Čak mislim...

Lupen pozva Ašila.

- Imamo li u rezervi još koju bocu vina Verzi-Monkorne?

- Pogledaću ... Ali, posle portoa...

- Ne brini o tome i pripremi roštilj!

Onda se Lupen obrati Dudvilu:

- Pozivam te na pečenje sa roštilja. Biće za čas spremno. Znaš, nisam radoznao zato što bi me Mandaj posebno zanimao. Ne, nikako... Jednostavno samo zato što sada imam dosta vremena. I ja sam se demobilisao. I, čim čujem da se negde dogodilo nešto tajanstveno, odmah otvaram oči!

Ašil dođe sa jednom bocom pozlaćenog grla, i dve čaše.

- U tvoju čast, Žak! – dobaci Lupen. – Otvori bocu sam, ali pazi da mi ne poliješ tepih.

- Policajac pažljivo izvuče zupušač i nasu obe čaše.

- U tvoje zdravlje! – povika Lupen. – Veoma mi je žao što tvoj brat nije s nama... O, zaista, vino Verzi-Monkorne nije loše!

Lupen odloži svoju čašu, uze bocu u ruku, i počeo da ispituje nalepnicu na njoj. Predstavljala je jedan dvorac sa kulama... Lagano zaklima glavom:

- Mandaj nije napravio loš posao kad se oženio devojkom iz te kuće!

- U pitanju je unuka – ispravi ga Dudvil. – Mandajeva žena je veoma rano ostala bez roditelja. Živela je sa svojim dedom. Jasno mi je zašto Veber želi da povede iscrpnu istragu... Vi se, svakako, sećate da ta dobičina uvek želi da bude tačan, do sitnica! Ne želi ništa da prepusti slučaju!

Lupenu iskrsnu pred oči žalostan izraz lica žene sa onog portreta i pomisli: »Siroče, dakle, pa se još udala za zvekana. Dođavola, baš je žalim«!

- Čim taj dosije bude kompletiran, da li bih mogao da dobijem kopiju?

- Pokušaću.. No, u svakom slučaju, usmeno ću vam sve reći!

- Odlično... Neću te više zadržavati. Pođi brzo u kancelariju i pažljivo prati ovaj slučaj!

- A vi, dobro pazite na svoj kuk!

- Čekaj imam još jedno pitanje... Da li je Mandajeva uzela drugu kućnu posluhu?

- Ne, još ne! Zašto pitate?

- Ništa naročito... Pade mi na pamet tek tako...

Čim je Dudvil otišao, Lupen usu u čašu još malo šampanjca, i utonu u razmišljanje... Jedno od onih koja su ga odvela u najsmelije

poduhvate. Mandaj je propao, tako je bar izgledalo... Ali, da li je on bio jedan od onih rasipnika koji troše iz zadovoljstva, ili samo da zaseni svoje prijatelje? Nije li, možda, bio ucenjen? Ono pismo... Šta je trebalo da znači: »On je održao reč«? Nisu li te reči značile nešto određenije u vezi sa nekom ucenom?

Očigledno je Mandaj sumnjao na nekoga. Možda je već i ranije primao neka preteća pisma, ali je više voleo da čuti i ne saopštava o njima svojoj ženi, pa čak i da ne traži zaštitu policije. Njegov tajanstveni neprijatelj je, svakako, predvideo da će doći da sredi s njim račune, ukoliko ne bude platio ucenu!... Mandaj je odmah sišao, čim je čuo buku u stanu, uzdajući se u svoju snagu. Možda je i ovoga trenutka sasvim ubeđen da je čovek koji ga je napao i pucao u njega, lice koje mu je poslalo preteće pismo?

»Hej, polako prijatelju, – pomisli Lupen – Daleko si otišao... Da ti nije šampanjac udario u glavu? Ali, kakve veze s tim ima ona novčanica od pedeset franaka? Čini mi se da ona ipak, u svemu tome ima neku ulogu... Ko zna! Možda je upućena u tok stvari. Ali, to pismo... Kad bih mogao da ga se dočepam!«

On glasno povika:

- Nema šta... Moramo ponovo da idemo tamo!

- Pošto je ta ideja bila suluda, ona mu se učini još privlačnijom. Dođavola, trebalo je izvršiti pretres, otkriti to pismo, i pročitati ga pre Vebera!

Znao je dobro da taj zamenik šefa policije, sem sadržaja pisma, neće obraćati pažnju ni na šta drugo, jer baš nije bio mnogo prepreden. Lupen je veoma dobro znao da mu rukopis, oblik pisma, vrsta papira i hiljadu drugih pojedinosti mogu pružiti takve podatke na koje policija neće obratiti dovoljno pažnje. Onda, postojala je još jedna stvar: novčanica od pedeset franaka morala je biti vraćena na svoje staro mesto u tajnom odeljenju fioke Mandajevog radnog stola. Pogotovo što je na njoj stajao broj stare serije emisije. Taj broj očigledno, služio je Mandaju da se podseti na nešto što je za njega bilo od izuzetne važnosti. Možda je to i bio ključ za rešenje tajne? Čim se bude vratio kući, Mandaj će svakako odmah proveriti da li se novčanica još uvek nalazi na istom mestu. To će biti osnovno za nestajanje njegove sumnje.

- Ah, Beatrisa, da nemate tako tužan izgled – uzdahnu Lupen – kunem vam se da bih rado ostao kod svoje kuće!

U sam sumrak dođe i Bernarden.

- Reci mu da mi nije potreban – doviknu Lupen. – Već sam ga video jednom, na poslu. To mi je bilo sasvim dovoljno!

Ašil, koji je znao od svega po nešto, trljao mu je, uzdužno po kuku, ali nije previše stiskao povređeno mesto. Od jednog svog starog pretka nasledio je ugled vidara i dobro poznavao dejstvo jednog čudotvornog melema koji je delovao blagotvorno na sva iščašenja i povrede mišića. Uskoro se Lupen osećao sasvim dobro.

- Ako još danas budete ostali u krevetu, mogu vam garantovati da ćete već sutra prohodati.

- U redu, vidaru!

- Ali nešto pre deset uveče, Lupen zaustavi jedan fijaker na Trgu Vandom i naredi da ga odveze do sv. Trojstva. Još izdaleka ispitivački je posmatrao kuću Mandajevih. Gvozdene kapije bile su zatvorene, a cela kuća izgledala je usnula u duboki san. Obična stvar, pomisli Lupen. Nesrećnica, je toliko iscrpljena od silnog uzbuđenja. Ovog trenutka sigurno je usnula pod uticajem nekog sredstva za spavanje. Mogu se uvući unutra sasvim mirno.

Šepajući, Lupen se približi vratima. Nekako se nije hteo oslanjati na štap, pa ga nije ni poneo sa sobom. Sada je zbog toga zažalio. Uprkos Ašilovoj nezi, osećao se veoma slabo. Vrata je otvorio bez teškoće, usmeravajući svoje kretanje uz pomoć ručne svetiljke, u koju je toga dana stavio novu bateriju. Njegovi gumeni đonovi nisu izazvali nikakvu buku. Bacio je, na čas, snop svetla u salon, da bi još jednom video Beatrisin portret.

Portret se pojavi pred njegovim očima. Usplahirene oči, pune užasa, kao da su netremice posmatrale Lupena, koji zastade za trenutak, kao okamenjen.

- Ja sam prijatelj – prošapta nesvesno. – Ne plašite se! Dok sam ja kraj vas, ne treba da se plašite nikoga!

Brzo ustuknu u tamu i uđe u radnu sobu. Široki zastor zakriljivao je prozor, pa je soba bila utonula u potpunu tamu. Snop svetla sa svetiljke pretrča celom prostorijom, pa se zaustavi na pisaćem stolu. Svi tragovi borbe bili su uklonjeni, a mapa sa pismima nalazila se

kraj telefona, pored jedne nove pepeljare, jer je stara, verovatno, bila razbijena.

Lupen polako izvuče fioku u kojoj se nalazio onaj mali kovčeg. Novčanica od pedeset franaka, koju je bio ostavio, još uvek je bila na svom mestu. Zamenio ju je odmah onom koja je ležala na Mandajevom srcu. Sad je bila ha redu mapa sa pismima... – Oprezno je zatvorio kovčežić, i fioku, pa je onda seo na fotelju. Upravo kad je pružio ruku da bi dohvatio mapu sa pismima, čuo je, sasvim razgovetno, neki šum koji je dolazio iz predsoblja. Brzo je ugasio svetiljku, i u nekoliko koraka našao se iza debelog zastora navučenog na prozor. Sva njegova čula bila su napeta. Pažljivo je osluškivao.

Da li je to gospođu Mandaj uznemirio neki šum? Nikako. Neko se prikradao kao... Onda se na ulazu začu lako šuštanje i, odjednom svetlo sa ručne svetiljke pretrča sobu kao pokretni mesec. Prođe za čas pored zastora i udalji se od njega. Lupenu je odmah bilo jasno da je nepoznati posetilac ušao u sobu nameravajući da izvrši pretres. U njemu, se odjednom rodi neiskazano zadovoljstvo: znači, bio je u pravu! Njegov dobar nos nije ga ni ovoga puta prevario... U svakom slučaju, postojao je, dakle, «problem Mandlaj»! Lupen se opet našao u srcu neke tajne.

Odjednom se njegova radost pretvori u nemir, jer sa iščašenim kukom, koji ga je mogao izdati ukoliko dođe do obračuna, nikako nije mogao da prihvati borbu. Nepoznati se kretao po sobi veoma oprezno ali se ipak, po šuštanju tkanine mogao razbirati njegov oprezan hod. Zaustavio se odjednom, pred pisaćim stolom, a svetlo sa njegove svetiljke ostade nepomično. Zastor je, međutim, bio veoma debeo. Lupen je kroz njega jedva nazirao slabo svetlo, ali se nije usuđivao da promoli glavu da bi bolje video provalnika. Prođe jedan dugi minut. Izgledalo je da se nepoznati ne miče sa mesta na kome se nalazio. Šta je mogao da radi tog trenutka? Lupen koji se oslanjao na svoju povređenu nogu, pitao se da li će još dugo izdržati tako.

Naposletku nije više mogao da izdrži. Zamor i radoznalost naveli su ga na jedan nepromišljen korak. Između prozora i zastora nalazio se uski prostor, kroz koji se moglo proći ako je neko bio dovoljno mršav. Lupen se uspravi, uvuče ramena i pažljivo već koliko je to bilo

moguće po ispustu na zidu šestog sprata, santimetar po santimetar, dovuče se do mesta gde se nalazila vrpca za povlačenje zastora. Tu između poslednjeg nabora na zastoru i zida postojao je jedan međuprostor kroz koji se moglo nešto videti. Lupen pogleda bolje, a ono što je tog trenutka mogao da vidi, začudi ga.

Neznanac mu se učini samo nejasnom siluetom, ali njegova svetiljka, stavljena na pisaći sto, osvetljavala je izvučenu fioku, i crne rukavice na neznančevim rukama, koje su iz tajnog odeljenja fioke vadile onu novčanicu od pedeset franaka.

- Gle sve ide kao po loju – pomisli Lupen. – Nisam bio baš glup kad sam vratio novčanicu na svoje mesto. Znači, ta novčanica je ključ za sve! Ali, zašto je on stavlja u džep? Zašto je ne zamenjuje drugom, kao što sam ja u učinio?

Odjednom luster u predsoblju se osvetli i nečiji koraci zaškripaše stepeništem. Neznanac naglo ugasi lampu, a debeli zastor se zanjihao na metar udaljenosti od Lupena. Provalnik je potražio sklonište i to jedino koje mu je tog trenutka bilo na raspolaganju. I tog trenutka, oba čoveka su očekivala šta će se dalje dogoditi, stojeći jedan pored drugog i zadržavajući dah.

Na pragu sobe pojavi se gospođa Mandaj, obučena u kućnu haljinu, sa papučama na bosim nogama. U ruci je držala jednu knjigu. Ne sumnjajući ni u šta, ona upali svetlo i pođe pravo u biblioteku. Tog trenutka iza zastora postade nešto svetlije i vidnije. Neznanac, zastrašen neočekivanim prisustvom Lupenovim, pretvorio se u nepomičan kip. Lupen ga je posmatrao ispod oka, ali je mogao samo da vidi nejasan profil. U sobi je vladala grobna tišina.

Mandajeva otvori biblioteku i stavi svoju knjigu na jednu policu. Onda odabra drugu.

- Idite da spavate – prošaputa Lupen skoro preklinjući mladu ženu. – Izgleda da vi i ne predosećate nesreću koja lebdi u ovoj sobi.

Mlada žena se nije žurila; sa dosadom je prelistavala neki roman, jedva se uzdržavajući od zevanja. Tog trenutka neznanac pomače jednu ruku.

Ako nešto namerava, baciću se na njega! – obeća Lupen samom sebi.

Prođe nekoliko minuta. Mandajeva nasloni leđa na naslonjač fotelje pred pisaćim stolom, pa pređe umornom rukom preko lica.

- Kako je uzbuđena – pomisli Lupen, koji je nije ispuštao iz vida. – Od straha ne može da zaspi!

Lupenu odjednom dođe da skoči na neznanca koji se nalazio u njegovoj blizini. Nameravao je da ga ščepa i izvede pred Mandajevu, pa da kaže mladoj ženi: «Evo, to je ta zver koja vas ugrožava! Predaćemo ga policiji, i vi se nećete više plašiti ničega!»

Njegove pesnice se stisnuše, mada je znao da je ishod u borbi iza debelog zastora neizvestan. Uzdržao se.

Mandajeva ostavi knjigu na jedan ugao pisaćeg stola i uze sa police deblji album ukoričen plišom. Zatim ga stavi pod mišku i napusti sobu, pošto je prethodno ugasila svetlo. No, nije otišla daleko. Uđe u salon čija je vrata ostavila otvorena i upali zidnu svetiljku, pa sede u fotelju nedaleko od ulaza.

Takva situacija nije se mogla produžavati u nedogled, a da ne postane kritična. Lupen je već počeo da gubi osećanje vremena, a njegovim kukom sve češće su prolazila bolna probadanja.

Jednog trenutka Mandajeva izvadi iz albuma veću fotografiju. Dugo ju je posmatrala, a onda je stisnu na grudi i zatvori oči. Lupen odjednom oseti kraj sebe laki pokret sličan strujanju vazduha. Brzo uzmače, kao bokser koji želi da izbegne udarac. No, istog trenutka bilo mu je jasno da njegov protivnik nestao. Pruži jednu ruku u pravcu gde je protivnik stajao do maločas, ali naiđe na prazan prostor. Brzo je podigao zastor. Opazi samo siluetu tajanstvenog posetioca kraj samih vrata. Posmatrao je Mandajevu kao zver koja ispituje svoj plen. Lupenu je, međutim bilo izvesno da taj uljez ne namerava da napada. Naprotiv, samo je čekao najpovoljniji trenutak da umakne a da ne bude i sam iznenaden. Svetlo koje je dopiralo iz salona samo ga je nejasno osvetljavalo. Kosa mu je bila crvenkasta, riđa, kratko podšišana, kao četka Bio je malog stasa, a jedno rame bilo mu je više od drugog. Ličio je pomalo na majmuna! Naročito njegove duge ruke izazivale su takav utisak. Lupen ga nikada nije video u životu, ali je predosećao da će se ipak, jednoga dana, sudbonosnog po obojicu, naći s njim licem u lice.

Taj neznanac je bio veoma hitar i odlučan. Manevar koji je izveo pod Lupenovim nosom pokazao je takođe, do koje mere bi mogao da bude opasan. Jer da je nekim slučajem tog trenutka Mandajevoj palo na um da vrati album na svoje mesto, ona bi ga otkrila, a on

svakako ne bi oklevao da je napadne da bi umakao pre nego što nepoznati protivnik iza zastora počne da ga goni.

Srećom Mandajeva beše naslonila potiljak na uzglavlje fotelje, i još uvek je imala zatvorene oči, razmišljajući i sanjareći. Nikad još Lupen nije prisustvovao tako neobičnom prizoru: dva čoveka, spremna da se uhvate u koštac svakog trenutka, vrebajući svaki pokret jedne lepe žene koja nije slutila opasnost, ubeđena da je sama u sobi, utonula u svoje uspomene.

Vreme je prolazilo, a album, odjednom malo po malo, poče da klizi niz Beatrisine noge. Najzad pade na tepih, bez buke, a ona se i ne pomače. Tog trenutka se riđokosi uspravi, baci pogled na zastor odmeravajući tih nekoliko metara udaljenosti od protivnika, da bi se uverio koliko ima prednosti. U njegovim očima bljesnu neobičan sjaj. Onda, odjednom, pređe prag i nestade iz Lupenovog vidokruga.

- Istog časa iza zastora se izvuče i Lupen, i priđe mestu gde je maločas stajao nepoznati uljez. Upravo tog trenutka neko je pažljivo zatvorio vrata na ulazu. Svež vazduh prostruja predsobljem i Mandajeva se pomače. Lagano je otvorila oči i unezvereno pogledala oko sebe a onda jednom rukom skupi okovratnik svoje kućne haljine.

Sekunda koja je proticala bila je kao večnost. Lupen, naprežući svu volju koju je posedovao, i snagu da hipnotiše druge, naredi Beatrisi da ponovo zaspi i dozvoli mu da prođe. Umorna ili možda pod njegovom sugestijom, Mandajeva nasloni glavu opet na uzglavlje fotelje, a ruka u kojoj je držala fotografiju joj klonu kao uvela biljka. Fotografija joj ispade iz prstiju, pa kliznu skoro do praga sobe.

Lupen se samo lagano nagnu da je pogleda izbliže. Na fotografiji je bio dečak u mornarskom odelu; na mornarskoj kapi je zlatnim slovima bilo ispisano «Osvetnik».

- Njen sin – prošapta Lupen. – Kako joj je samo sličan! Ali, šta im je taj Mandaj mogao učiniti da su tako nesrećni? Kunem ti se, mališane, da ću tu stvar isterati načisto! Ali, kako ne želim da preplašim tvoju majku, sam to vidiš, moram se izvući odavde nečujno. Tiho, dakle, ali zapamti da sam od ovog trenutka ja Osvetnik»!

Pola sata kasnije, Lupen se našao u svome stanu i čim je ušao pade na divan. Osećao je kako mu krv ključa u oteknom kuku. Bio je

potpuno iscrpljen i znao je dobro da će provesti nemirnu noć.

III

Jedno popodne gospođe Mandaj

Sutradan, kad je Žak Dudvil došao da podnese izveštaj, našao je Lupena opruženog na divanu kako čita novine. Napad, čija je žrtva bio Mandaj, bio je predmet samo kratkih novinskih članaka. Štampa je manje-više govorila o problemu reparacija, nemirima u Nemačkoj, i obnovi oslobođenih krajeva.

- Onda? – upita Lupen. – Šta mi donosiš novo?

- Ništa naročito. Kako vaš kuk?

- Bolje.

- Lupen se osmehnu. Bio je izvanredno raspoložen. Zahvaljujući svom čeličnom telu i energičnoj Ašilovoj nezi stanje njegovog kuka se nije pogoršalo uprkos naporu koje je podneo prošle noći. Čak mu i otok beše splasnuo.

- Brzo mi ispričaj sve!

Dudvil primače stolicu divanu, sede i započe:

- Dakle, jutros...

- Pravo na cilj! – povika Lupen. – Nije me briga za neke okolnosti!... Vi ste, dakle išli kod Mandaja. U redu... A šta je bilo dalje? Ono pismo... Jeste li ga se dokopali?

- Da.

- Gde se nalazilo?

- U mapi.

- Kako to? Izvan koverta ili u njoj?

- Nije bilo nikakve koverta.

- Onda, da čujem šta je u njemu?... Kakav mu je sadržaj?

- Ne znam da li se može govoriti o nekom sadržaju. Napisana je samo jedna rečenica: »Ti ćeš tuda prvi da prođeš«.

- To je sve?

- Da.

- Kakav je rukopis?

- Muški. Neko je pisao štampana slova. Slova su ispisana olovkom i jedva se vide, kao da je onaj ko ih je pisao bio u velikoj žurbi.

- Šta Veber misli o tome?
 - Zasad još ništa.
 - A ti?
 - Ni ja nemam neko posebno mišljenje. Obično preteće pismo i ništa više... Rekao bih, čak veoma banalno.
 - Nije baš tako banalno... Neko Mandaju preti smrću.
 - Možda neki ludak?
- Lupen sleže ramenima.
- To vi uvek govorite kad vam nešto nije jasno... Ludak!
- Tog trenutka je u mislima jasno video onog uljeza skrivenog iza vrata Mandajeve radne sobe.
- Tvrdim da je onaj ko je napisao to pismo imao svoje razloge. Kakvim papirom se poslužio?
 - Običnim.
 - Sve u svemu, ništa niste otkrili?
 - Ne.
 - Eto, a mi plaćamo porez da bismo imali policiju! Slušajući te, siguran sam da niste ni ispitali taj komad hartije.
 - Papir kao svaki papir! – dobaci Dudvil u znak protesta. – Možda nešto malo izgužvan...
 - Kako to, izgužvan? Objasni mi, do đavola!
 - Nije baš sasvim zgužvan – dobaci Dudvil razmišljajući! Imao je obične nabore u vidu rombova.
- Lupen ustade i povuče policajca do svoga pisaćeg stola.
- Možeš li mi napraviti te nabore? Evo ti komad hartije.
 - Šta vi zapravo hoćete? Onaj ko je pisao pismo, savio ga je nekoliko puta, i to je sve!
 - Onda to nisu mogli da budu nabori u obliku romba, već paralelne linije?!
 - Da, možda ste u pravu.
 - I ja mislim da sam u pravu – dobaci Lupen. Pokušaj sada! Dudvil uze komad hartije, napravivši od njega nekoliko geometrijskih figura, dok je Lupen pratio svaki njegov pokret.
 - Četiri kvadrata – progunda.
 - U svakom kvadratu po dve dijagonale koje se presecaju u sredini. Čekaj, mislim da znam u čemu je stvar!
- Odjednom prasnu u smeh.

Pa to je besmislica, jadni moj prijatelju! Pogledaj šta si napravio!

Uzimajući u ruku drugi komad hartije, on ga brzo presavi i napravi mali brod.

- Gledaj sada – dobaci Lupen, sada ću opet da razvijem hartiju... I dobiću nabore na hartiji koje si nacrtao! Vidiš li? Četiri kvadrata i osam dijagonala. Ili, ako ti se više dopada, tu su četiri velika romba i četiri polovine. Tako, dakle, to preteće pismo je stiglo u obliku papirnog broda?

Smejao se na sav glas, skoro gubeći dah.

- Ne, nikako ne! – zaštuca Lupen. – To bi zaista bilo suviše smešno... Ali, čekaj malo. Pa, to je Stiks, mitološka reka podzemlja. A ovo? To bi mogao aa bude onaj mrtvački brod u kome je Haron prevezio duše umrlih! »Ti ćeš prvi tuda da prođeš«, zar ne? To je sasvim jasno! Putnici za pakao su zamoljeni da požure! Jer, brod će uskoro da krene. Oh, pa to je zaista smešno! Ti si, umetniče, zaista siguran da se nisi prevario u svoje rombove?

Lupen se spusti na jednu stolicu, da odmori povređeni kuk.

- Mislim da nisam pogrešio – dobaci skoro uvređeno Dudvil.

- Onda, neka bude tako. Znači, Mandaj je primio mali papirnati brod. Šta to treba, da znači? Da nije autor pisma dohvatio prvi komad hartije koji mu se našao pored ruke, a taj komad hartije je već bio tako savijen? I sam vidiš da tu nešto nije u redu!

- Da, slučajno, to nije učinio sam Mandaj? – primeti Dudvil. – Najverovatnije je, čitajući pismo, naprezao mozak pokušavajući da se seti ko ga je poslao, pa je sam napravio taj brodić? Onako, nesvesno! Onda, pošto je želeo da ga pročita još jednom, ponovo ga je razvio pa, najzad, strpao u svoju mapu!

- Hm? – zamisli se Lupen. – Kad ćeš ga opet videti?

- Sutra. Odmah posle podne!

Pokušaj da ispitaš te nabore koji se jasno vide. Ali, od dve stvari jedna je važnija: ili se pošiljalac pisma zabavljao, dajući pismu oblik brodića, pa mu primalac nije pridao važnost... Ili je sam Mandaj, primivši pismo, napravio od njega brodić.. Ali, ako je bilo tako, zašto ga je stavio u svoju mapu? U svakom slučaju, oko obe pretpostavke se treba dobro pomučiti!

Lupen prođe kroz sobu sa rukama u džepovima. Laganim koracima, ponovo priđe Dudvilu.

- Ceo taj slučaj me veoma zanima! Ljudi, koji se u ličnoj prepisci služe papirnatim brodevima, počinju da me izazivaju. To je nešto sasvim novo, rekao bih čak da traži veliko naprezanje razuma. Zar ti se ne čini da je tako?

Lupen se ponovo opruži na divan i stavi pod potiljak obe ruke.

- Šta ste još otkrili?

- Račune... Mnogo nekih računa. Mandajevi su zaduženi preko glave!

- Šta sam rekao? Iza svega toga stoji neki ucenjivač!

Lupen se zamisli nekoliko trenutaka, a onda izdade uputstva:

- Potraži me sutra u maloj krčmi preko puta klinike! Nedelja je, pa Veber ne može da te zadrži.. Onda ćeš me izvestiti dokle ste dospeli u istrazi.

- Ali... Vaš kuk?

- Ne brini ništa... A sada, odlazi. Hvala ti na izveštaju!

Čim je policajac otišao, Lupen pokuša da skupi sve kamenčiće mozaika, ali su mnogi nedostajali. Sa jedne strane, tu je bio Mandaj, njegovi dugovi i ucenjivačko pismo. Sa druge, onaj uljez koji se uvukao u kuću da bi ukrao novčanicu od pedeset franaka. Kako spojiti ove sasvim različite činjenice? Ipak, neka logična veza morala je biti među njima. Lupen suviše želi da rasvetli tajnu. Tog trenutka Ašil pokuca na vrata.

- Ko je?

- Bernarden želi da razgovara s vama.

- U redu, neka govori!

- Želeo bi lično da razgovara!

Lupen se osmehnu:

- Još je suviše rano – povika. – Neka dođe u ponedjeljak!

Ponovo se opruži na divan i utonu u razmišljanje. Jedna stvar ga je posebno zanimala: šta je o svemu tome zapravo znala Beatrisa Mandaj? Ona deli život sa svojim mužem, bez obzira kakvi su im odnosi. Svakako da je manje-više upoznata sa svim kućnim posetama. Trebalo bi je saslušati. Taj Veber se zadovoljio postavljanjem rutinskih pitanja. »Ja joj svakako ne mogu postaviti pitanje kako živi u braku«, pomisli Lupen. »Ona bi mi odmah pokazala rukom na vrata, i bila bi potpuno u pravu. Ipak, možda upravo ona, u svojim rukama drži ključ tajne?«

Izgarajući od nestrpljenja, Lupen se sutradan oko podne nađe u maloj krčmi gde je zakazao sastanak sa Dudvilom. Odavde je mogao da posmatra kuću Mandajevih i kliniku, koja se nalazila svega nekoliko desetina metara dalje. Da ne bi skrenuo pažnju na sebe, pogotovo što je morao da sa sobom ponese štap na koji se oslanjao, prerušio se u skromnog građanina koji boluje od reume. Lagano povlačeći povređenu nogu, sede za jedan sto kraj samog prozora u krčmi. Mandajeva se uskoro pojavi. Na sebi je imala dugačak kaput, a na licu manji veo, dok je ruke skrivala u jednom mufu.

- Do đavola, čemu takvo oblačenje za tako malu šetnju? Vidi se da pripada krugovima krupne buržoazije!

Nešto posle toga, Veber i Dudvil izađoše iz policijskog automobila.

»Ah, stari Veber – pomisli osmehnuvši se Lupen – »malo se ugojio, ali još uvek ima napadno držanje.. Još me podseća na stara vremena!«

Pojeo je poručeni sendvić, a onda zatraži još jedan. Gledao je na svoj sat svakih pet minuta.

Dodjavola, to nije saslušanje, već prava ispovest! – progundja.

I tek posle druge tri četvrtine časa, iz klinike izadjoše Veber i Dudvil, i zastadoše pred policijskim kolima.

- Sad su se još raspričali! – promrmlja Lupen.

- Konačno se razidjoše, pruživši ruku jedan drugom. Veber se pope na svoju starudiju, a Dudvil zatvori vrata za njim. Nekoliko trenutaka je posmatrao kako se automobil sa Veberom udaljava, a onda brzim koracima podje prema krčmi.

- Niste baš brzo obavili posao! Čemu toliko brbljanje? – upita Lupen. – Pre svega, kako mu je?

- Mislite na Mandaja?... Mnogo bolje! Uskoro će moći da se vrati kući.

- A ona?

- Umorna i uznemirena. Izgleda da je tim slučajem više pogodjena nego on.

- Kakvi su odnosi medju njima?

- Normalni... Imam utisak da ta žena bdije nad svojim mužem. Ostavili smo je kraj njegovog uzglavlja. No, šta će oni reći jedno drugom posle našeg odlaska, to je nešto drugo!

- Pismo?

- Možete se pohvaliti da ste me zadivili! Bili ste u pravu. Kad mu je Veber pokazao pismo, Mandaj se nije mnogo uznemirio. Rekao je da ga je primio pre desetak dana u obliku papirnatog brodića u jednoj koverti... Uzeo je pismo u ruke, i pred Veberom, koji nije verovao svojim očima, savio ga u prvobitni oblik. »Mislio sam da se radi o običnoj šali, ali ga ipak nisam bacio u korpu za otpatke... Ni sam ne znam zbog čega sam ga sačuvao«, rekao je Mandaj.

- Da li ga je Veber pitao zašto o svemu nije obavestio svoju suprugu?

- Svakako. Mandaj je odgovorio da nije želeo da uznemirava Beatrisu.

- A kako je ona reagovala?... Dođavola, zar baš moram da izvlačim svaku reč iz tvojih usta!?... Zar ona baš ništa nije rekla?

- Kako da ne... izjavila je da ništa od svega toga ne razume... I sada se jako plaši čim padne noć. Rekla je, čak, ukoliko njen suprug bude morao da ostane još dugo na klinici, da će se ona preseliti u neki hotel.

- Sve je to malo – uzdahnu Lupen. – Sada znamo isto toliko koliko smo i znali!

- Mandaj je rekao da ne zna ni za kakvog neprijatelja!

- Sasvim prirodno. A tvoj Veber je progutao tu laž, zar ne? Zbilja, šta taj Veber misli o svemu tome?

Dudvil raširi ruke.

- Ovog trenutka veruje da je pošiljalac papirnog brodića održao reč i da se uvukao u stan Mandajevih da sprovede u delo svoju osvetu. Ali, o kakvoj se osveti radi? Mandaj tvrdi da to ne dolazi u obzir, mada i šef i ja imamo utisak da ne laže. Očevidno nije očekivao taj napad.

- Ima li neki podatak o ličnosti koja ga je napala?

- Ne... Ništa nije video. Sećanja su mu sasvim nejasna... Izjavio je da ga je neko napao dok je telefonirao. U tami nije video napadača. Tukli su se, a onda je napadač opalio... Šefe, izgledate mi razočarani?

Dudvil je Lupena još uvek nazivao »šefom« kao u stara vremena.

Lupen ga samo potapša po ruci i dobaci;

- Malo... Vi svakako niste mnogo obraćali pažnju na dugove Mandajevih.

- Nije bilo najzgodnije u prisustvu Beatrise Mandaj, ali Veber misli da potegne to pitanje čim se Mandaj bude oporavio... Eto, to je sve što znam... Ukoliko vam više ne trebam, brat me čeka.

Lupen isprati pogledom Dudvila, u čiju odanost nikada nije posumnjao. Ali, kad je bila oštromnost u pitanju, onda je imao drugo mišljenje... Jedno veoma važno pitanje on je, isto kao i Veber potpuno zaboravio... »Ti ćeš tuda prvi da prođeš«! Zašto »prvi«? Kao da se taj Mandaj nalazio na čelu neke serije? Kao da je bio prvi čovek koga je trebalo uništiti. Na kakvu je to nejasnu prošlost pismo pravilo aluziju? Taj Mandaj je svakako bio umešan u neki tajanstveni događaj... Trebalo je, dakle, potražiti neka obaveštenja o njegovoj prošlosti.

Lupenog pogled je lutao rasejano po ulici. Odjednom se trže. Ugledao je ženu u dugom kaputu, sa mufom... Mandajeva je tog trenutka izašla iz klinike.

Dođavola, zar posle svega nisu imali šta da razgovaraju? Gle pa ona ne ide prema kući!

Mandajeva produži ulicom Omal, a onda skrenu u Ulicu Tetbu. Lupen brzo donese odluku. Baci nekoliko novčića na sto i izađe.

Kuda ide? – pomisli.

Beatrisa Mandaj je polako silazila prema Gran Bulevaru, ubrzavajući korak, tako da je Lupenu bilo teško da je prati izbliza.

Možda ide kod prijatelja?

Lupenu odjednom pade na pamet da Beatrisa odlazi kod ljubavnika. Onda, prekorevajući samog sebe zbog takve pomisli, odbaci tu pretpostavku... Bulevarom je prolazila masa, vesela i bezbrižna posle ratnih strahota, ali su se na ulici viđale još uniforme i invalidi. Mandajeva se brzo probijala kroz guste redove prolaznika, ali je Lupen nije gubio iz vida... Kad se našla pred Operom Komik, zastade oklevajući, a onda se obazre oko sebe nepoverljivo.

- Ne, ne verujem – prošapta Lupen. – Ne mogu da pretpostavim da će ona ići...

Ali Beatrisa je tog trenutka već ulazila u zgradu pozorišta, pošto je izvadila iz tašne jednu ulaznicu. Lupen zastade, zbunjen.

Zar je moguće? Muž joj još leži na klinici... Znači da je to odlučila još jutros, pre posete mužu, jer je već imala ulaznicu kod sebe? Lupen se opet vrati na staru misao: ona ima sastanak!

Lupen uđe u zgradu i sam izvadi ulaznicu. Dobio je sedište u prvom redu na balkonu, malo sa strane, odakle je mogao da posmatra veći deo dvorane. Goreo je od nestrpljenja da dozna razlog posete Beatrise Mandaj pozorištu.

Veoma neoprezno s njene strane - pomisli Lupen. - Da je nekim slučajem Veberu paio na pamet da je nadzire, kakve bi sve zaključke on mogao da izvede iz toga?

Čim je seo, Lupenove oči proleteše brzo sva sedišta ispred orkestra. Tamo je nije bilo. Mogao je da vidi samo nejasne likove posetilaca. Tog trenutka dirigent se pope za pult, i diže palicu. Prvi taktovi muzike odjeknuše dvoranom... Davao se »Seviljski berberin«... Zar je Beatrisa Mandaj imala neki poseban razlog da sluša ovu operu? Lupen se seti onog teškog uzdaha u biblioteci... Ne, ona svakako nije ovde radi zabave!

Svetlost sa scene proširi se, za trenutak, na dvoranu. Sada je Lupen jasnije mogao da vidi lica gledalaca koji su sedeli u ložama... Nekoliko trenutaka privikavao je oči, a kad mu se vid privikao na svetlo, opazio je Beatrisu. Ali, kraj nje su sedele samo žene. Lupenu laknu pri duši. Beatrisa je sedela spuštene glave, utonula u razmišljanje, dok je on pokušavao da odgonetne tajnu njenog prisustva na predstavi.

Čim je predstava bila završena, dvoranom odjeknu pljesak. Beatrisa se naglo podiže, i iznenada pođe prema izlaznim vratima.

Ako misliš, lepotice moja, da ćeš mi umaći, varaš se! – progundā Lupen i napusti svoje mesto na balkonu. – Mislim da sam je dobro razumeo... Došla je u Operu da ne bi čekala vreme sastanka na nekom drugom mestu... Svakako, Opera je daleko diskretnija od neke kafane!

Na Gran Bulevaru, Mandajeva zaustavi jedan taksī. Srećom, naišao je i drugi. Sedajući u njega, Lupen dobaci:

- Podjite za onom damom!

Uskoro se oba automobila nađoše na Trgu Republike, a onda skrenuše prema Volterovom Bulevaru. Lupen se pitao kuda je mogla

Beatrisa da ide tako daleko? Da je u pitanju ljubavnik, on svakako ne bi dozvolio ženi da se izlaže radoznalim pogledima nepoznatih ljudi.

Nešto kasnije, taksi sa Mandajevom zastade pred jednom cvećarom.

Sada sam ubeđen da ide nekom u posetu! – progundā Lupen.

Čim je Beatrisa izašla iz radnje, Lupen primeti u njenim rukama lep buket ljubičica iz Parme. Trenutak kasnije, pratnja se nastavi. Beatrisin taksi skrenu u Ulicu Rokat.

Kuda će sada? Da ne ide, slučajno, u zatvor? – osmehnu se Lupen, koga ova jurnjava počē da zabavlja. Uskoro oba automobila prođoše pored zatvora, a kola sa Mandajevom zaustaviše se na uglu Bulevara Menilmontan.

- Zaustavite! – povika Lupen.

Tog trenutka Mandajeva je već prešla preko bulevara i ulazila u groblje Perlašez.

Čudnovato, odlazi na nečiji grob, a pre toga je slušala Rosini-jevu muziku! Tu nešto nije u redu... Zašto joj je trebalo da provede ceo jedan sat u Operi pre nego što dođe ovamo? U celom tom slučaju, vidim samo jedno rešenje: radi se o nekom hodočašću. Možda je nekada slušala »Seviljskog berberina« pored neke osobe koja joj je bila draga? Uostalom, odmah ću se uveriti o kojoj ličnosti se radi... Sad mi je jasno zašto je bila tako tužna.

Za to vreme Mandajeva je napustila glavnu aleju i skrenula udesno, sasvim uskom alejom, koja se postepeno penjala i pravila veliku krivinu pre nego što je izbila na plato nad kojim se uzdizao veličanstveni spomenik Kazimiru Perijeru. Krećući se još uvek udesno, našla se uskoro pred novom alejom na čijem ulazu je stajala oznaka sa natpisom »Aleja bagrema«. Mandajeva pređe još stotinak metara, a onda se počē penjati stepenicama koje su sa padina brežuljka vodile do jedne uske staze obrubljene mladom šumom. Tu je, takođe, stajao jedan natpis: »Kozja staza«. Namernik je, našavši se na tom mestu, imao utisak da se odjednom stvorio usred njiva. Tu se Lupen zaustavi da bi se odmorio nekoliko trenutaka.

Hladno sunce poslednjih zimskih dana silazilo je polako prema horizontu, izdužavajući senke. Taj deo Perlašez bio je veoma star, što se moglo zaključiti već na prvi pogled. Tu već duže vremena više niko nije sahranjivan.

- Do đavola, šta Beatrisa traži ovde? – progundā Lupen.

Njegova radoznalost nikada nije bila na većem iskušenju.

Beatrisa Mandaj je već bila dosta odmakla. No, čim je prešla jedno raskršće, ona, kao ukopana stade pred ogromnim spomenikom, čiji je vrh bio trouglast, a kamen već patiniran. Lupen se skloni iza jedne kapele, ne gubeći iz vida nijedan njen pokret. Beatrisa razveza konac koji je vezivao peteljke cvetova, rastrese latice, i stavi buket na rub groba. Onda utonu u duboko razmišljanje...

Lupen se povuče nekoliko koraka, a onda se na rubu aleje odjednom pojavi neka senka. Neko je, osim njega, kontrolisao Beatrisu Mandaj! Njuškalo se zaklonilo iza jednog slomljenog stuba. Videlo se samo njegovo rame, a onda nepoznati leže na zemlju. Kakve je namere mogao da ima taj čovek? Mesto je zaista bilo pusto i kao stvoreno da neko bude napadnut. Lupen je bio spreman da interveniše ako nepoznati pođe na Mandajevu.

Beatrisa Mandaj tog trenutka spusti veo na oči, stisnu mantil oko sebe, i poče da se udaljava. Onaj koji se krio iza slomljenog stuba napusti istog časa svoje sklonište, a Lupen skoro uzviknu od čuđenja. To je bio onaj isti uljez koji je uzeo novčanicu od pedeset granaka iz Mandajeve radne sobe! Čovek iza zavese!... Koliko je samo bio na tragu nesrećne žene? Da li je ona znala da je on prati? Nije li, možda upravo zbog toga i napustila Operu tako brzo, i da li je očekivala da će ga izbeći ako se skloni neko vreme na groblju?

Razlog njene posete mogao se doznati na samo nekoliko metara dalje... Lupen ostavi začas Mandajevu i uljeza, da se udalje. Bio je ubeđen da mu neće biti ni najmanje teško da ih pronađe, ali je želeo najpre da pročita ime uklesano u spomenik. Skoro je potrčao do spomenika, ne vodeći računa o svom povređenom kuku. Zastade za trenutak i pročita:

»Grob maršala...«

Buket ljubičica je zaklanjao ime, a Lupen ukloni cveće i zaprepašćen pročita:

- Davu!... Maršal Davu!...

Ukopan na mestu, imao je vremena da pomisli, i glasno progundā:

- Pa, ta je sasvim čaknuta!

Nije imao više vremena za razmišljanje. Tog trenutka dobio je snažan udarac po potiljku, tako jak da je pao u nesvest, oborivši u

padu na zemlju i buket koje je Beatrisa stavila na grobnicu starog maršala.

IV »Ptice selice«

Pred trokrilnim ogledalom umivaonika, Lupen je blago masirao čvorugu koja mu je krasila potiljak. Čovek koji ga je napao nije zadao smrtni udarac, mada je mogao da ga udari jače, i to tako da ga teško povredi. Zadovoljio se dakle, da ga samo onesvesti kao da je želeo... Šta je, dođavola, želeo?!

Lupen lagano pomeri glavu u svim pravcima. Bolelo ga je, ali je on takve udarce dobijao već i ranije. Šta je, zaista, želeo taj tajanstveni napadač? Možda samo da ga opomene, ili da ga spreči da i dalje prati Mandajevu? Nije bio siguran ni da je to bio onaj uljez... Da li ga je to on udario dok je pokušavao da odgonetne gravirana slova u spomeniku? Imao je, ipak, utisak da taj uljez nikako ne bi kontrolisao svoje udarce... Taj tip je bio grubijan. Mogao je, dakle, pretpostavljati da se radilo o nekoj drugoj ličnosti. Taj nepoznati čovek sigurno je išao za njim dok je uljez išao u stopu za Beatrisom. Lupen, međutim nijednoga trenutka nije pomišljao da treba da se osvrne. Dakle, takva pretpostavaka nije bila za odbacivanje!

Ta afera Mandaj se konačno počela komplikovati. Jedno preteće pismo u vidu papirnatog brodića... Jedan provalnik koji se uvlači u Mandajevu kuću, da bi se dokopao novčanice od pedeset franaka... I, naposljetku, jedna nesrećna žena koja odlazi u Operu Komik da tamo provede ceo jedan sat pre nego što ode na Perlašez, da bi tamo stavila cveće na grob maršala Davua!

- Oh, moja glava! – zastenja Lupen. – Dođavola, ništa ne razumem... Znam samo da sam u toj aferi dobio mnogo udaraca! Ako se bude nastavilo tako, brzo ću dospeti do bolnice!

No, on ipak, iz kutije sa perikama brzo izvadi jednu sa prosedom kosom i pažljivo je namesti na glavu. Onda ukrasi gornju nausnicu jednim od onih brčića čija se moda širila, a koje su nazivali »brkovi ala Šarlo«. Iz svoje garderobe izabra jedno smeđe odelo, odgovarajuću boju kravate, malo iznošen mantil. Žatim baci

polucilindar, i zameni ga jednim filcanim šeširom, pažljivo ispitujući svoj izgled pred ogledalom u spavaćoj sobi. Imao je izgled neupadljive ličnosti: nekog sitnog činovnika ili trgovačkog putnika. Onda, hramljući, pređe u trpezariju, gde ga je već čekao doručak.

- Gospodin još nije izašao? – povika Ašil. – Mislim da bi to bilo suviše brzo sa takvom povredom kuka?

- Varaš se... Nikada se nisam osećao bolje!

- U Lupenovom glasu osećao se prizvuk ironije.

- Jeste li pregledali štampu?

- Nemam vremena... Imam sastanak sa jednom damom!

- Jednog dana bi vas mogao iznenaditi njen muž!

- To se već dogodilo, dragi moj Ašile! Zbilja, kad budeš video Bernardena, reci mu da više nije u karantinu. Biće mi potreban veoma brzo.

Doručkovao je na brzinu, a onda izvadi časovnik:

- Već je deset do devet! Mandajeva neće izlaziti pre deset. Sve je u redu...

U delu igre koji je nameravao da odigra, imao je na raspolaganju samo jednu kartu: Beatrisu Mandaj. Nije, dakle, imao drugog izbora. Morao je da je uhodi, ali ovoga puta udvostručenom oprežnošću. Slučaj sa ljubičicama na grobu maršala Davua ga je izazivao... Smatrao je to izvesnim izazovom. U svom avanturističkom životu imao je prilike da rešava mnoge tajne i znao je veoma dobro da ništa ne postoji bez nekog uzroka. Taj buket ljubičica... Da li je toj Beatrisi bilo sve čisto u glavi? Ako joj je brak bio razbijen, moglo se pretpostaviti da je u stanju lakih duševnih poremećaja... Možda je taj Mandaj ipak bio nesrećnik koji se prepuštao kocki da bi nešto zaboravio? Ipak, to slanje papirnatog brodića na njegovu adresu bilo je isto toliko preterano kao i onaj buket sa ljubičicama!

Kad je Lupen stigao pred kuću Mandajevih, primetio je starijeg čoveka kako razgovara sa raznosiocem hleba. Znači, novi sluga je stupio na dužnost. Za Lupena neprijatna činjenica, jer će Mandajeva sigurno ostati duže kod kuće, da bi novom slugi dala uputstva, a on nije bio raspoložen da se premešta s noge na nogu više časova. Zato uđe u mali bife u kome se ranije sastao sa Dudvilom, nasloni se na šank, i poruči kafu. Vlasnik bifea stajao je pred izlogom i savijao cigaretu:

- Gle, – reče on svojoj ženi – uzeli su novog slugu. Pitam se čime će ga platiti?

Onda se obrati Lupenu:

- Nemaju ništa... Puka sirotinja! A ona zamišlja da je boginja... Dužna je svima!

- Kako to mislite? – upita Lupen, pretvarajući se da nije mnogo, zainteresovan.

Izgleda da vi ne čitate novine? – dobaci bifedžija. – Ti Mandajevi... Njega je neko nedavno napao. Taj provalnik svakako nije bio dobro obavešten!

- Ah, Bernardene – pomisli Lupen – ovaj krčmar je na putu da me ponizi zbog tvoje greške! Platićeš mi ovo!

- Istina, nije to bila prva provala u našoj četvrti – nastavi krčmar.

- Od kad se rat završio, mnogi su bez posla... Većina ih je živela duže vremena u uslovima ratnog nasilja i ne treba se tome čuditi...

- Oprostite! – prekide ga Lupen.

Upravo u tom trenutku primetio je Mandajevu, koja je brzim koracima izašla iz kuće. Stojeći na pragu nekoliko trenutaka, bacila je pogled na sivo nebo, a onda, uzevši kišobran od sluge koji je stajao iza nje, u vratima, pođe brzim koracima niz ulicu.

- O, ja sam se razbrbljao! – dobaci Lupen krčmaru. – Imam toliko poslova...

Dobaci ljubazan osmeh vlasniku bifea i njegovoj ženi, pa plativši kafu, izađe na ulicu. Korak dalje od vrata on baci pogled za Mandajevom... Bio je siguran da je niko ne prati. Ipak, za svaki slučaj, budno je osmatrao okolinu, stižući polako ženu... Ubrzo se uverio da ni on ni Beatrisa nemaju nikoga iza leđa. Nešto kasnije, oboje se nađoše pred crkvom Sv. Trojstva; Mandajeva uđe u nju.

- Grom i pakao! – progundā Lupen. – Posle pozorišta i groblja, sada odlazi u crkvu! Uskoro će, sigurno da poseti i Dom invalida ili Trijumfalnu kapiju!... Zašto da ne?

- Lupen takođe uđe u crkvu. Odmah je video Beatrisu kako kleči i moli se. Gust veo krio je njeno lice; Lupen je ne bi prepoznao da je nije video kad je izlazila iz kuće. I on sede pored jednog stuba, posmatrajući ko ulazi i izlazi iz crkve. Niko se nije približavao Mandejevoj. Posle kraćeg vremena, ona se podiže, uze jednu sveću,

i zadenu je na poveći čirak među desetak drugih, pošto ju je prethodno zapalila.

- Na koga sada misli... Na svoga muža? – upita se Lupen. – Ili možda, na sina, ili maršala Devua?

Nije bio u pravu, prebaci odjednom samom sebi Lupen. Ta žena toliko je nesrećna da ne bi smeo da je ismejava. Čudnovato, nije ostala na crkvenom obredu. Brzo je izašla iz crkve, i uputila se Ulicom Sen Lazar, koračajući brzo, kao da se plašila da neće stići na neki zakazani sastanak.

Nešto kasnije stigla je do železničke stanice. Priđe šalteru i uze jednu kartu. Lupen je razabrao, sasvim jasno, kako je tražila putničku kartu do Mant-Gasikura, i natrag. Brzo je i on kupio kartu do toga mesta, pitajući se šta je Beatrisa mogla da traži u Mantu? Smestio se u obližnji kupe, sve više zanet ovim čudnim putovanjem. Ako je Mandaj bio tajanstvena ličnost, šta da se kaže o njegovoj ženi? Toliko je Lupen bio zaokupljen tim mislima, da je skoro propustio stanicu Manta. Skočio je brzo sa sedišta, i izašavši iz voza, opazi na peronu Beatrisu.

Učinilo mu se da ona veoma dobro poznaje ovu varošicu, jer je bez oklevanja krenula jednom beskrajno dugom i pustom ulicom zasađenom stablima.

- Samo da se ne okrene – pomisli Lupen.

Nije trebalo da se plaši toga, jer se Beatrisa uopšte nije osvrkala. Uz put, ona uđe u jednu poslastičarnicu, a nekoliko trenutaka kasnije izađe iz nje sa jednim paketićem u ruci.

- Ovoga puta, siguran sam, ide nekom u posetu. Ali kome? S nekim će svakako da jede te slatkiše!

Lupen nastavi da prati mladu ženu, koja je nekoliko puta promenila ulicu dok se najzad nije zaustavila u jednoj manjoj, pred zidom iza kojeg su se dizale još gole grane drveća. U zidu su bila gvozdена vrata. Beatrisa povuče ručku zvona, i u tišini odjeknu daleka zvonjava. Lupen se brzo sakri iza jednog ugla, jer je Beatrisa mahinalno mogla da pogleda niz pustu ulicu. No, kad je ponovo promolio glavu, mlade žene više nije bilo.

Lupen se približi gvozdеним vratima, pretpostavljajući da će kroz rešetke videti vrt i kuću. Prevario se; vrata su bila potpuno zatvorena, a na desnom stubu metalnim slovima bilo je ispisano:

»Ptice – selice«. Lagano je prošao pored vrata, i pošto je stigao do prvog ugla, otkri, odjednom, da nedaleko od njega protiče Sena. Tu Lupen primeti još jedna vrata kroz koja se moglo izaći na drugu stranu vile. Prag na njima bio je sav u travi.

Zbunjen, on nastavi da hoda, pomislivši da će biti najbolje da potraži obaveštenja u onoj poslastičarnici.

U poslastičarnici naruči nekoliko kolačića, a kako je bio sam u radnji, upusti se u razgovor sa prodavačicom.

- Oprostite ja sam predstavnik jednog osiguravajućeg društva – započe Lupen. – Posle četiri godine rata, mnogi ljudi su se izgubili... Neki su, razume se, promenili mesto stanovanja...

Izvadi, naglo, iz džepa svoj notes i zagledavši se u jednu stranicu, reče:

- Vila »Ptice – selice«?

- Jeste postoji... Ta vila pripada Izabeli Verzi-Monkorne!... Nju zaista retko možete videti u varošici!

U razgovor se umeša blagajnica:

- Vila zapravo ne pripada Monkorneovoj... Ona je tu samo stanar! Doselila se pre godinu dana kada je »Debela Berta« počela da puca na Pariz... Tada su mnogi iz Pariza došli na selo... Sećate li se?

- Kako da ne?! – dobaci učtivo Lupen.

- Retko se viđa, a i kad izlazi, veoma malo razgovara sa meštanima – uze reč prodavačica. – Mora da je dosta pretrpela... Živi sama... U stvari, nije sama, ima jednu sestru! Upravo je stigla malopre... Dolazi svakog ponedeljka i kod nas kupuje nešto slatkiša. Ako se požurite do vile, zatećićete je tamo. I nju i njenu sestru.

- Mnogo vam hvala! – reče Lupen. – Odoh odmah tamo!

Situacija se komplikovala. To što je Beatrisa Mandaj imala sestru, Lupenu nije bilo važno. Nadao se da će mu se sada pružiti prilika da se približi Beatrisi. No, u glavi nije imao nikakav određen plan. Znao je samo da je nastupio trenutak kad treba staviti tačku na sve te tajne. Bilo je, međutim, nemoguće da zaustavi Beatrisu na ulici ili da se pojavi u njenoj kući. Da joj telefonira? U tom slučaju, ona će odman obavestiti Vebera. Ako joj bude pisao, to bi moglo da bude još opasnije. Ako je sada bude zatekao samu u vili, to će biti najbolja prilika... Sad se, opet, među njima isprečila ta Izabela!

Razmišljajući o tome, Lupen pođe prema vili. U trenutku kad se uputio ulicom prema vili »Ptice – selice«, obide ga poštar. Da ne bi izazvao neko podozrenje, on počne da prelistava svoju beležnicu, i zastade nekoliko metara dalje kako bi poštar odmakao. Ovaj, međutim, počne iznenada da prevrće po svojoj torbi, pa izvadi iz nje jedno pismo i pređe s jednog trotoara na onaj koji je vodio pored same vile. Pretvarajući se da je udubljen u sadržaj svoje beležnice, Lupen nastavi da korača lagano. Uz put je primetio kako poštar zavlači jedan koverat u poštansko sanduče kraj ulaznih vrata, a onda poteže ručicu zvona, da bi obavestio Izabelu Monkorne. Trenutak kasnije se poštar izgubi iz vidokruga i nestade iza prvog ugla.

Skoro istovremeno Lupen je čuo Izabeline korake na stazi aleje. Zaustavila se sa druge strane gvozdениh vrata. Lupen je bio tako blizu nje da je mogao da čuje svaki njen pokret. Sasvim razgovetno je čuo kako je spustila poklopac na poštanskom sandučetu... Onda je, odmah, čuo nervozno šuškanje i cepanje koverta... Jedan sekund potraja nema tišina, a onda se začu Izabelin uzvik iznenađenja... Sa one strane vrata odjeknuše njeni koraci. Izabela se udaljavala skoro trčeći prema kući.

- Do đavola, kakvu novost je mogla da primi sada? – pomisli Lupen.

Odjenom mu pade na pamet izgovor koji je uzalud tražio do toga trenutka. U svakom slučaju, više nije želeo da se predstavi kao agent osiguravajućeg preduzeća... Ovoga puta nije bilo ničeg povoljnijeg nego da se predstavi kao policijski inspektor...

Samo nekoliko trenutaka kasnije imao je u glavi određeni plan.

Reći ću da me šalje Veberov pomoćnik, i upitati da li zna da je njen šurak primio preteće pismo. Svakako, on to nije rekao svojoj ženi... Neki put je daleko lakše poveriti se bliskoj rođaci nego supruzi.

Oprezno je povukao ručicu zvona. Bio je ubeđen da nijedna od dveju sestara neće zatražiti od njega da se legitimiše. S druge strane, da je Veber saslušao Izabelu, Dudvil bi ga već obavestio o tome. Lupen je bio siguran da se policija još nije zainteresovala za Izabelu. Čak, možda, nije ni znala da ona postoji!

Nikog nije bilo da otvori vrata Lupenu. Povukao je, ponovo, ručicu zvona, ali, ovoga puta, mnogo jače... Još jednom je, veoma snažno pozvonio, a onda sačeka da se uveri ima li još nekoga u kući.

- Dođavola, nikakvog znaka života! – progundā Lupen. – Da nisu možda otišle negde?... Kako i gde?... Svakako kroz druga vrata! Ona što su gledala na obalu Sene... On potrča, ubeđen da se kroz taj izlaz moglo stići brže do grada nekim prečim putevima. Samo, u tom slučaju nešto ih je nateralo da žure!... Razlog je mogao da bude sadržaj tog pisma...

U Lupenovoj glavi misli su letele na sve strane, grozničavo... Nešto se, očividno, odigralo upravo pred njegovim očima... Nešto što je bilo daleko ozbiljnije, a da on nije mogao ni pretpostaviti tako nešto. Sad je bilo već kasno za njegovu intervenciju. Čak i da pronade dve sestre, šta da im kaže? Da su ostale kod kuće, tamo bi se osećao daleko jačim. Na ulici međutim, nije imao nikakvog izgleda na uspeh. Bitno je bilo ono što je moglo da stoji u tom pismu, koje je izazvalo tako iznenađan odlazak dveju žena... Možda će to moći da dozna, ako pažljivo pregleda prostorije u kući?

Lupen pažljivo pregleda bravu na vratima... Nije trebalo mnogo vremena da ih otvori. Brzim koracima pređe preko vrta koji je bio loše održavan i pomalo zapušten. Kuća u koju je ušao bila je običan paviljon. Nije bilo nikakve prepreke da otvori vrata na njoj.

Prvo što je video kroz zastakljena vrata kuhinje bio je paket sa slatkišima. Bio je neraspakovan. Iz predsoblja, Lupen pređe prvo u trpezariju, a onda i u salon. Nameštaj je bio starinski i, očigledno, Izabela Monkorne provodila je ovde dane samo privremeno.

Na jednoj polici Lupen pronade više fotografija. Na jednoj je bila slika deteta. Očigledno, to je bio Beatrisin sin. Na drugoj je bio postariji čovek dostojanstvenog lika, sa belom rasčešljanom bradom. Lupen je odmah pomislio da bi to mogao biti deda Monkorne... Na trećoj se nalazio neki braćni par. Lupen okrenu fotografiju; na poleđini je stajao datum – 20. juni 1904. godine. Neke crte lica tog čoveka podsećale su na Beatrisin lik. Najverovatnije je to bio njen otac, a žena, njena majka.

Tu su se našle još neke fotografije. Ukupno još tri, koje su predstavljale troje mladih ljudi, koji nisu mogli imati više od dvadeset do dvadeset pet godina. Kratko podšišani, sa brkovima i bradom. Oči su im bile veoma žive. Imali su sličnosti sa Monkorneovima. Verovatno su bili najbliži rođaci? Na poleđini su bila ispisana imena: Felisjen, Matijas i Rafael...

Lupen oceni da će mu svi ti podaci zatrebati u zgodnoj prilici, pa još jednom pažljivo pregleda sve fotografije. Dudvil će zaista imati mnogo posla!

Lupen obiđe i druge prostorije, pregleda ormare sa malo rublja, otvori peći po sobama, koje nisu bile ložene odavno. Kuća je bila ispunjena hladnoćom i vlagom.

- Ovde može da stanuje samo neko neurastenično biće! – progunđa Lupen.

Mahinalno je sišao do kuhinje. Odjednom ga veoma obradova ono što je video: jedno pismo ležalo je, otvoreno, na stolu, a na njemu paket sa slatkišima! U žurbi, sestre su zaboravile pismo!

Smeškajući se zadovoljno, Lupen prvo pažljivo ispita koverat. Nosio je pečat pošte u Manu, a adresa je bila ispisana krupnim slovima. Na kraju pisma stajalo je ime onoga koji ga je napisao: sanitetski major Felisjen Doršen, bolnica »San Andre«, Man (Sart).

Lupen poče polako da čita pismo, trudeći se da mu ne izmakne nijedna pojedinost:

»Draga moja rođako,

Znam da ćeš biti veoma iznenađena kad budeš primila ovo pismo. Pomislićeš svakako kako sam se samo usudio da ti pišem! Da, usudio sam se, jer smatram da posle strahovitih događaja koje smo preživeli, naše nekadašnje svađe nemaju više nikakvog rezona. Utoliko pre što su to bile svađe naših roditelja, čije smo neprijatne posledice osetili samo mi... Da se ne bih vraćao na prošlost, recimo da su krivice bile uzajamne, i više ne govorimo o tome.

Doznao sam iz štampe šta se dogodilo jadnom Ksavijeru, pa sam odmah pisao Beatrisi. No, obraćam se pre svega tebi, jer mislim da ćeš ti najbolje srediti sve sa svojom sestrom. Da bismo okončali sa prošlošću, trebalo bi da se sastanemo 3. aprila, kod advokata Beranzona u Fontenblou, i otvorimo testament. Čuo sam od njega da je smrt vašega dede sada i službeno utvrđena. Ali, kako je on i naš rođak, nasleđe Verzi-Monkornea moglo bi da dovede do pravnih poteškoća. Moja braća su istog nhšljenja kao i ja...

Šta se sve dogodilo za to vreme?... Matijas se demobilisao, skoro nepovređen u ratu. Bio je malo zatrovan gasom, ali je sada sve u redu. Dobio je svoje staro mesto u poreskoj upravi u Manu, a

očekuje i nešto bolje. Ja sam služio u nekoliko jedinica, pa sam izašao iz rata veoma iscrpljen. Ne znam kada ću se moći vratiti u Rems. Sada se nalazim u bolnici u Manu, i očekujem demobilizaciju. Matijas i ja smo se dogovorili da se nađemo u Manu radi jasnog Rafaela. On se nalazi u duševnoj bolnici i mi ga često posećujemo. Još uvek je u istom stanju, na žalost! Ne može se reći da mu je um poremećen, a ni da mu je duh sasvim zdrav. No, lekari veruju da se njegovo stanje osetno popravlja. Trenutno pomaže u radu vrtlaru, pa čak odlazi u šetnju po gradu. Dali su mi i posebnu sobu, da bi izbegao dodir sa ostalim bolesnicima. Na momente se savršeno dobro seća prošlosti! Čak, rekao bih, govori sasvim razborito! Onda mu se, odjednom, misli zamrače. Čini se da doživljava neki čudan unutrašnji san. Srećom, krize nasilja koje su bile zapažene u početku bolesti potpuno su nestale od kad je iz Pariza prebačen u Šartr... Katkad se raspituje za vas. Mislim da bi susret koji ti predlažem bio veoma blagotvoran za njega.

Nadam se da će uskoro i Matijas moći da dođe u Rems, pa bih tada doveo sa sobom i Rafaela. No, biće potrebno da se pre toga mobilišem. Zbog toga odlazim sutra do ministarstva, vozom u 12,33 časova... Biću na Monparnasu u 15,39. Kako neću moći da skočim do Manta, učinićeš mi veliko zadovoljstvo ako me sačekaš na železničkoj stanici. Posle posete ministarstvu nameravam da odem do Mandajevih, kojima sam, kako sam pomenuo, takođe pisao. Njihovu adresu dobio sam od advokata Beranžona.

Draga Izabela, mislim da ne treba da ti još jednom pominjem koliko će me susret sa tobom obradovati i podsetiti na naše igre u detinjstvu, u starom zamku... Zbilja, šta je bilo sa zamkom? Verovatno je bombardovan. Srce mi se stezalo za vreme rata, kada sam na geografskoj karti pratio razvoj operacija. Zamak Verze-Monkorne je bio uvek u središtu vatre!

Dakle, draga moja Izabela, očekujem naše skoro viđenje.

Gri te tvoj Felisjen.

P.S. Zaboravio sam da ti napišem adresu Matijasa: Jakobinska ulica 31, Man.«

Lupen odloži pismo na sto. U svojoj oštroumnoj glavi već je imao plan. Felisjen je pisao pismo dan ranije. Znači, danas je krenuo

vozom. Dve sestre, očigledno i same veoma uzbuđene sadržajem pisma, požurile su na železničku stanicu, da bi otišle do Pariza i našle se sa njim na Monparnasu. Pronaći ih, dakle, i pratiti svaki njihov korak. Ne, nikako! To bi bilo samo gubljenje vremena!... Treba pronaći tog lekara, i sresti se sa njim dok je još u vozu! Očevidno da Felisjen Doršen neće biti mnogo iznenađen ako ga pronađe jedan policijski inspektor, i upita za neka obaveštenja o porodičnom životu Mandajevih! U svakom slučaju, Lupen je procenio da pre Vebera treba biti u toku činjenica: on bi svakako bio veoma srećan ako bi prvi natrapao na lekara. Bez sumnje, će pre ili kasnije već doći do njega... Stara lisica je taj Veber!

Lupen se potpuno prepustio toj srećnoj intuiciji koja mu je pružila toliko uspeha u prošlosti. Predosećao je, duboko u sebi, da baš on mora biti taj koji će se prvi naći sa Felisjenom Doršenom. Trebalo je, pre svega, raščistiti jednu stvar: da li je rođak Rafael bio zaista bolestan. i da li Beatrisa Mandaj, slično njemu, ne boluje od nekih duševnih opterećenja! Možda je kod njih postojala neka porodična sklonost takvim oboljenjima? Ali kakve je to imalo veze sa novčanicom od pedeset franaka? I, razume se, onim pretećim pismom?! Upravo taj raskorak u stvarima koje su izgledale nepovezive, prisiljavao je Lupena da traži istinu. On se sada počeo zanimati skoro strasno za tu neobičnu porodicu, tu Izabelu koja je živela povučeno, i toga Rafaela, ne baš normalnog, pa i za to nasleđe oko kojeg su iskrsele velike teškoće.

Bacio je pogled na sat. Felisjen je već bio u vozu!

Vratio se brzo u salon, i još jednom se pažljivo zagledao u fotografije. Major se nije mnogo izmenio od vremena kad je napravljen ovaj snimak. Pretpostavljao je da će ga lako prepoznati.

Lupen zatvori pažljivo sva vrata za sobom i uputi se prema železničkoj stanici; bilo je malo izgleda da će uspeti da uhvati neki voz.

Nije se prevario. Ekspresni voz za Pariz već beše otišao. Sad mu je bilo jasno zašto su dve sestre tako žurile. Sledeći voz, koji se zaustavljao na stanici Monparnas, dolazio je mnogo kasnije.

Već se počeo polako vraćati u varošicu, kad se u njemu rodi tračak nade. Opazio je kraj trotoara jedan taksi. Upravo je iz njega izlazila neka postarija žena. Nije, dakle, sve bilo izgubljeno! Ekspres koji je

dolazio iz Mana stizao je u Rambuje u 14,55 časova... Tog trenutka bilo je 13,15! Ako mu pođe za rukom da uhvati ekspresni voz, imaće na raspolaganju bar četrdeset minuta da pronađe lekara i porazgovara s njim. Pitanje je da li je automobil toga taksiste dovoljno brz? Ocenivši od oka, Lupen je imao utisak da su kola stara bar desetak godina, ali su, ipak, bila u dobrom stanju.

- Slobodni ste? – upita Lupen taksistu.
- A kuda biste želeli da idete? – upita vozač.
- U Rambuje!
- Do đavola!... To baš nije blizu!

Dvadeset franaka napojnice, ako budete tamo u petnaest do tri! Još dvadeset vama, i još deset da skinete taj šinjel sa pleća!

- Penjite se! – dobaci šofer bez oklevanja.

Kola pojuriše punom brzinom, a Lupen pomisli da će ipak stići ekspresni voz... Već u 14 sati i 20 minuta automobil je prolazio kroz Versaj.

- Čini mi se da nećemo nikada stići! – dobaci Lupen izazovno.
- Do đavola, ne mogu brže!

Udvostručavam sumu! – dobaci Lupen.

Automobil poveća brzinu i kroz dvadeset minuta projuri kroz Trapes. Lupen je stalno gledao u svoj sat.

Kod Esara se put popravlja! – progundā oprezno taksista. – Ipak, ako kola izdrže, stići ćemo na vreme! Ne treba se uzbuđivati zbog toga!

Lupen ga nije slušao. Tog trenutka je želeo da sedne za volan umesto taksiste, i sam vozi kola. Onda, automobil naiđe na deonicu puta po kojoj je nedavno nasut šljunak. Za njima se podiže oblak prašine. Već je bilo 14 časova i 40 minuta.

Pred nama je Le Perej! – dobaci aksista. – Vidite i sami da se brzo krećemo, zar ne?

Projurili su začas kroz selo, i trenutak kasnije punom brzinom uđoše u Rambuje. Na Lupenovom satu bilo je tačno 14 časova i 53 minuta! Lupen dobaci novac taksisti pre nego što se automobil zaustavio pred železničkom stanicom i požuri prema blagajni. Bilo je tačno 14 časova i 54 minuta kad je Lupen imao u rukama putnu kartu. Čim je izašao na železnički peron, na jednoj krivini opazi ekspresni voz kako se približava stanici.

Moj major svakako nije u trećoj klasi! – pomisli Lupen. – Pronaći ću ga u drugoj ili u prvoj klasi!

Kompozicija voza bila je dugačka, a Lupen uskoči u prvi vagon i poče da se provlači kroz hodnike, tražeći kupe u kome bi se nalazio major Felisjen Doršen. U vozu je bilo veoma malo putnika, ali mu niko nije ličio na majora. Konačno se našao u prvom vagonu kompozicije.

Naglo je zastao. Doršen se nalazio u jednom kupeu. Bio je potpuno sam, spavao je bradom oslonjen na grudi, raskopčanog šinjela.

Lupen otvori vrata na kupeu i sede pored njega.

- Gospodin Felisjen Doršen, zar ne? – upita.

Voz se odjednom zatrese i šinjel na Doršenovim leđima otvori se jače. Njegova oficirska bluza bila je umrljana krvlju. Lupen je odmah shvatio da je Doršen mrtav. Zadobio je snažan udarac nožem u visini srca.

Srećom, u takvim prilikama, Lupen je savršeno vladao sobom. Oprezno je izašao u hodnik, i pogledao levo i desno. Nije bilo nikoga. Tog trenutka kompozicija je prolazila pored raskrsnice kod Trapesa. Uskoro će biti u Versaju. Nije bilo ni trenutka za gubljenje. On priđe lešu i poče da prevrće po džepovima ubijenog. U novčaniku pronađe pismo koje je odmah prepoznao po njegovim geometrijskim prevojima. Nesrećni Felisjen Doršen je takođe primio papirnati brodić! Kada ga je razvio, mogao je da pročita šta je u njemu napisano:

»Došao je red i na tebe da pređeš tuda!«

Ovoga puta događaj je dobio dramatičan obrtaj. Izgleda da ni major, kao ni Mandaj, nije obraćao nikakvu pažnju na tu pretnju. Čak o tome nije bilo nijedne reči u pismu koje je poslao Izabeli. Lupenu se ta nebriga dvojice ljudi učini čudnom... U tome je bilo nečeg nejasnog. Obojica su, bez sumnje, smatrali da je pretnja neozbiljna, i jednostavno, odložili su pismo u mapu ili novčanik. A dva rođaka trebalo je da se sretnu kroz nekoliko časova! Da li je to bila slučajnost?

Lupen vrati pismo u novčanik, a onda novčanik gurnu u džep šinjela, pazeći šta se događa iza njegovih leđa. No, nijedan putnik se nije pojavljivao.

Oprezno je zatvorio vrata na kupeu, i otišao u drugi vagon. Upravo u tom trenutku kompozicija voza je ulazila u Versaj. Opreznost mu je nalagala da siđe na toj stanici. Ali, Lupena je više zanimalo da posmatra na stanici Monparnas neobičnu devojkicu, koja svakog ponedjeljka jede slatkiše sa svojom sestrom.

V

Lupenova istraga

Došavši pre izvesnog vremena na železničku stanicu u Manu, Lupen je doručkovao u jednom bifeu, prelistavajući novine koje je kupio u Monparnasu. Ubistvo je izazvalo veliku buku. »Oficir ubijen u ekspresu 412«, glasio je naslov članka na prvoj strani »Žurnala«. »Maten« je doneo vest na tri stupca, sa naslovom »Sudbonosni ekspres«, a »Peti Parizjen« je objavio članak pod naslovom: »Krvava misterija sa papirnatim brodićima«. Putnici koji su se okupili u bifeu držali su raširene listove, posmatrajući snimak vagona i nesrećnog Doršena.

Ali, ako su naslovi bili upadljivi, sadržaj članaka bio je štur. Policija je bila diskretna. Međutim, priznala je da postoji izvesna veza između zločina u vozu i napada, čija je žrtva bio Mandaj. Po tom saopštenju, bilo je izvesno da je neko pokušao da ubije Mandaja. U oba slučaja, radilo se o istom zločinu. No, to je upravo i bilo ono što je najviše zanimalo Lupena, pošto je dobro znao da je Mandaj ranjen pukom slučajnošću. Ubica je u neku ruku bio preduhitren. Mada je njegov poduhvat protiv Doršena uspeo, još uvek nije napao Mandaja. Šta se dakle, moglo zaključiti iz svega toga? Zar Mandaj još uvek nije bio izložen opasnosti? Lupen se kolebao. U takvoj situaciji nikako nije mogao da ode do Vebera i ispriča mu istinu. On bi bio više nego srećan što ga može strpati u zatvor. Postojali su, još uvek, stari računi koje je trebalo namiriti. Sa druge strane, opet, ako bude ćutao, to bi mogla da bude osuda Mandaja na smrt! Još više, jer je u svemu tome Lupen video izvesne tajanstvene ličnosti za koje policija nije znala. Pre svega, tu je bio onaj uljez! Da li je Lupen odlučio da prećuti postojanje tako važne ličnosti? Svakako... Još uvek je imao dobar izvor da o tome obaveštava dnevnu štampu, kao

nekada. Njegov povratak, posle tolikih ratnih godina, biće dočekan sa oduševljenjem. Biće to pravi trijumf kad on prvi bude dao tačne podatke o ovom zločinu! Ali, mudrost je da prevlada sujetu. Pre svega, Lupen nije bio sasvim ubeđen u krivicu onog uljeza. Onda, nikako nije smeo da prenebregne čudno ponašanje Beatrise Mandaj. Osećao je, mada dosta neodređeno, ono što se moglo nazvati »afera rođaka«, nešto što je bilo veoma komplikovano. Naročito onaj čudni tekst prvoga pisma, koji ga je uzbuđivao: »Ti ćeš tuda da prođeš prvi«! Znači, Mandaj je bio prvi na spisku, a Doršen drugi. Ko je sada bio na redu? Matijas? Možda Rafael, Beatrisa, pa i sama Izabela? Nije li nekim slučajem cela porodica ugrožena?! Ko je dakle, od njih još primio onaj zloslutni papirnati brodić, a neće o tome da govori? Možda, ipak, onaj Matijas!

Lupen baci pogled na sat. Bilo je osam i trideset. Možda je bilo suviše rano da pozvoni na Matijasovim vratima, ali vreme je neumitno prolazilo. Morao je po svaku cenu stići do njega, da ga ne preduhitri neki pravi policijski inspektor, što bi ga dovelo u neprijatan položaj.

Odložio je novine na sto i izašao. Nikada ranije nije bio u Manu, ali je na planu varošice, izloženom na železničkoj stanici, brzo pronašao Jakobinsku ulicu. Predstavljajući se Matijasu Doršenu, reče:

- Inspektor Frapije!

Matijas je držao u rukama razvijen neki dnevni list, a na njegovom licu videli su se znaci velikog uzbuđenja.

- Sigurno ste već doznali? – upita Lupen.

- Da, ali me još niko nije službeno obavestio! Oh, moj jadni Felisjen! Umreti na takav način.

Matijas Doršen je stalno plakao, pa je zaboravio ponuditi svom posetiocu da uđe.

- Možete li mi posvetiti nekoliko minuta? – upita Lupen.

- Svakako, ne nameravam u ovakvom stanju da idem do kancelarije! Uđite!

Uveo je Lupena u staromodnu trpezariju, u kojoj se osećao miris izgorelog voska, i ponudio mu stolicu.

- Sasznao sam iz novina da...

Nije mogao da nastavi, pa izvadi iz džepa ljubičastu maramicu, i poče da briše suze koje su izvirale iz očiju. Ličio je na brata, ali su mu crte lica bile nešto finije. Bio je smožden i sed, tako da je podsećao na čoveka koji ne nalazi nikakve odbrane od zaseda koje mu postavlja život.

- Verujte mi da saučestvujem u vašem bolu nastavi Lupen. – Zar vas Pariz još nije obavestio službeno?

Na Lupenovu sreću, Veber beše tek započeo istragu. Zamenik šefa policije još nije uspeo da stavi u pokret teško pokretni mehanizam pravde. Ali Izabela? Pa Beatrisa? Zašto mu one nisu poslale depešu?

Kad se Matijas Doršen pribrao, Lupen upita:

- Živite sami ovde?

- Da, moja domaćica dolazi tek oko deset... Mogu li vas nečim ponuditi?

- U službi sam! – dobaci Lupen. – No, da pređemo na stvar... Ne bi trebalo ništa da nam krijete. Potrebna nam je potpuna istina! Naročito onaj njen deo koji se odnosi na vas. Bilo vam je svakako poznato da je Ksavijer, kao i vaš brat, dobio preteće pismo? Niste li ga i vi primili?

- Ne!

- Vaš brat i vi, viđali ste se često?

- Skoro svakoga dana!

- I ništa vam nije govorio o papirnatom brodiću?

- Ne... Ako ga je primio, to je moglo da bude samo juče pre nego je seo u voz! Sreli smo se poslednji put prekjuče; zajedno smo ručali. Razgovarali smo uglavnom o njegovom putovanju u Pariz. Zaista ne znam šta treba da znači priča o papirnatom brodiću! Za mene je to potpuna tajna!

Matijas Doršen opet zaplaka.

- Papirnati brodić!? – zamuca. – Eto, šta se sve nama može dogoditi!

U svom bolu, Matijas Doršen je bio gotovo smešan. Lupen se nagnu prema njemu i stavi mu ruku na rame.

- Smirite se, gospodine Doršene! Vi, dakle, niste primili preteće pismo?

- Dajem vam svoju reč da nisam.

- Da li je vaš brat imao neprijatelja?
- On? Felisjen je bio najbolji čovek na svetu! Mislio je samo na bolesnike.
- A vi?
- Matijas začuđeno pogleda Lupena.
- Ja? Neprijatelje?
- Osmehnuo se tužno, pa dodao:
- Ako mislite na nekog poreskog obveznika!? Ne, to bi bilo suviše glupo!
- Znam, ali mi smo zaista u apsurdnom položaju! Postaviću vam sad jedno pitanje koje će vam možda izgledati zaprepašćujuće. Jeste li vi u nekom srodstvu sa maršalom Davuom?
- Vi se šaljite sa mnom!?
- Ne... Imamo neka obaveštenja. No, pređimo na drugo. Vi ste, rekoste, ručali sa bratom? Rekao vam je, svakako, o koraku koji je preduzeo kod ministarstva rata?
- Da.
- Govorili ste i o pismu koje je poslao rođaci Izabeli?
- Da, čak mi ga je i pročitao.
- Bili ste saglasni s njim?
- Potpuno.
- Želeo bih da znam nešto više o toj svađi.
- Kako? Zar vam je to poznato?
- To je naš posao! – preseče ga Lupen.
- Stara stvar – nastavi Doršen. – Obična ženska ljubomora i zavist naših roditelja... Sve je počelo od beznačajnih stvari, a posle dobilo ozbiljnije obeležje. Završilo se na tome da se nismo viđali, a najzad se sve pretvorilo u mržnju! Naravno, posredi je bio novac... Stari Monkorne je intervenisao, ali je doprineo još većem razmimoilaženju! Bolje bi bilo da je ostao miran. Onda su nam roditelji pomrli...
- Šta vas je tada sprečilo da se pomirite sa rođacima? – upita Lupen.
- Pa, to nije bilo baš tako jednostavno! – reče Doršen. – Jer, u januaru četrnaeste Beatrisa je sklopila taj nesrećni brak. Šta da vam pričam?!
- Molim vas, samo nastavite!

- Pa, eto, Beatrisa se venčala sa Ksavijerom Mandajem iz inata! Niko nije mogao da predvidi taj brak. Istina, Mandaj nam nije bio nepoznat. Njegovo imanje nalazilo se u blizini imanja Verzi-Monkorneovih... Bio je, dakle, komšija. U to vreme Beatrisa je često jahala okolinom. Sretala se sa Mandajem u manježu. Ukratko, imali su prilike da se često viđaju, ali je Beatrisa u to vreme ismejavala Mandaja... Govorila je da je grubijan i prostak. Što se tiče našeg rođaka, starog Monkornea, on je u svojoj glavi duže vremena nosio ideju da kupi Mandajevo imanje, koje je po njegovom mišljenju bilo loše vođeno, pa se sa njega dobijalo vino slabijeg kvaliteta. Moram vam reći da naš stari rođak nije mislio ni na šta drugo, samo na šampanjac!

Matijas izvadi iz džepa tozu za duvan, i poče uvijati cigaretu.

Oprostitćete mi što ulazim u takve pojedinosti... Mada, istinu rečeno, i sam ih poznajem veoma slabo. Znam samo toliko da se naš rođak veoma zauzeo da upropasti materijalno toga Mandaja, pa da kupi njegovo imanje, vinograde, po niskoj ceni. Onda, baš tada, Beatrisa nije izabrala bolji trenutak da donese odluku da se uda za Mandaja! Možete zamisliti kakav je skandal izbio?!

Matijas liznu hartiju zavijene cigarete i upali je.

- Razume se, naš rođak je odmah raskinuo veze sa svojom unukom. Između njega i Beatrise je došlo do neprijatnih scena. To sam slušao od Felisjena, koji je s vremena na vreme odlazio u zamak da leči dedu Monkornea.

- Rekli ste maločas »starog«? Zašto? – upita Lupen.

- Omaklo mi se! Ipak, moram vam priznati da ga niko od nas nije mnogo voleo. Ali, sa Beatrisom je bio odvratan! Učinio je sve da ne dođe do tog braka! Konačno je isterao Beatrisu, a ona je došla da sa svojim mužem stanuje u Parizu. Kuća u kojoj sada stanuje pripadala je njenoj majci.

- Sačekajte – prekide ga Lupen. – Nešto mi nije jasno. Ako je stari Monkorne bio tako nepravedan prema vašoj rođaci, šta vas je sprečavalo da se pomirite s njom?

Doršen se zbuni.

- Zaista, to smo mogli učiniti! Ali, da smo stali na njenu stranu... Šta da vam kažem...

- Naljutili biste starog Monkornea, a to niste želeli, najverovatnije zbog nasleđstva, zar ne?

- Ne samo to! Ovako ili onako, nasleđstvo ide u korist Izabele... Sem, naravno, ako... Uostalom, ko će to znati! Pravi razlog je bio taj da smo se plašili našeg dede, brata naše babe... On je bio veoma čudan svat. Kad je izbio rat, mogao je da se skloni negde. Možda u Pariz... Nije hteo. Poslao je Izabelu, koja je stanovala s njim, a ostao je sam u zamku. Odlazeći u rat, svratio sam da ga pozdravim. Nisam ga više video, svi smo se raštrkali...

- A Izabela?

- Mislim da je tada živela, zajedno sa sestrom, u Parizu. Nisam znao da je imala stan u Mantu... To sam doznao od našeg advokata.

Nastup kašlja prekide njegovu priču.

- Ne bih smeo toliko da pušim. Bio sam zatrovan bojnim otrovom sedamnaeste...

- Dakle, niste čuli za dedu pune četiri godine?

- Ne. Veoma malo, kao i o svima drugima koji su ostali s druge strane fronta!

- Sada ću vas ostaviti, gospodine... Ne bih želeo da vam smetam u vašem bolu.

- Nemojte – povika Doršen. – Ostanite još malo, inspektore! Dobro mi čini da razgovaram s nekim... Užasno sam usamljen...

- U redu. Recite mi, molim vas, šta je sa vašim bratom Rafaelom?

- To je priča za sebe. On je najstariji brat. Izvrstan slikar, ali je u proleće 1912. bio žrtva duboke depresije. Teško je duševno oboleo, pa je morao biti upućen u duševnu bolnicu. Sad mu je daleko bolje, ali se plašim da će, kad bude doznao...

- Razlog njegove duševne depresije?

- Sećate li se potapanja »Titanika«? Mi smo se tada nalazili na brodu.

- Ah, sada razmem... Mislim da mi je sve jasno progundā Lupen zaprepašćen.

- Doršen izađe iz sobe i vrati se sa omanjom bocom.

- Šta ćete, kad se sudbina ostrvi na nečiji život!

Lagano je nasuo u jednu čašu malo rakije i iskapio je do dna.

- ... Godinama je naš deda Monkorne snabdevao šampanjcem brodove kompanije... Mislim da se zvala »Kunar«... Tada ga je

kompanija pozvala na prvo putovanje »Titanika«. No, imao je već sedamdeset pet godina, a nije ni voleo mnogo da putuje. Tada mu je pala na pamet zlokobna ideja da nas pošalje da putujemo brodom! Nas sve...

- Koga to »sve«?

- Rođake... Rafaela, njegovu ženu i kćerku, nas dvojicu... I Izabelu i Beatrisu, razume se... Mislio je da će nas to zajedničko putovanje preko Atlantika pomiriti. No, Beatrisa i Izabela su odbile da putuju. Rekle su da se plaše putovanja morem. I tako smo se ukrcali na brod samo nas petoro... Rafaelova kćerka je imala samo sedam godina.

- Nema potrebe da mi pričate o brodolomu – dobaci Lupen. – Ne bih želeo da preživljavate taj užas...

- Čak i kad bih želeo, ne bih to mogao... Moje pamćenje je popustilo. Ali, i sad još vidim Rafaelovu ženu i dete pred jednim čamcem za spasavanje, koji je bio pretrpan putnicima... Nisu uspele da se spasu. Oficir na čamcu primio je samo Rafaela. Mi smo se našli na drugom čamcu. Drama je brzo nastupila. Rafael je video ženu i kćerku kako se dave! Hteo je da se baci u more i utopi zajedno s njima... Možda je mislio da ih može spasti. Niko od nas nije bio kriv za to što se dogodilo...

- Naravno da niste – primeti Lupen zamišljeno. – D li vam je on to ikada prebacio?

- Nije... Bar mislim tako, jer kad su nas prihvatili, on je već bio u dubokoj duševnoj krizi!

- Šta se onda dogodilo?

- Ne znam... Mislim da je sve zaboravio. Nikada više nije govorio o ženi i kćerki!

- A da li je znao za taj udes?

- Svakako, ali su mu sećanja bila nejasna. No, čitao je dnevnu štampu... Držao se kao da je u sve upućen!

- Da li bih ga mogao posetiti?

- Zašto da ne? On je smešten u sanatorijumu Sen Antoan... Tamo će vam reći gde ćete ga naći. No, molim vas, ništa mu ne govorite o prošlosti... Naravno, ni reči o tome šta se dogodilo Felisjenu...

- Doznaće on, ali kasnije – dobaci Lupen, ustajući sa stolice. – Nemojte biti mnogo iznenađeni ako vas opet poseti neko od mojih

kolega. Budite strpljivi s njima... Budite sigurni da će pravda pobediti... Ja vam tvrdim to!

Lupen izađe i baci pogled na sat. Imao je dosta vremena da doručkuje pre nego što sedne u voz za Šartr... To je bio onaj isti voz u kojem se nalazio Felisjen Doršen!

Dođe do centra grada, i uđe u jedan tihi restoran. Bio mu je potreban mir da bi sredio misli koje su mu navirale u glavi kad mu je Matijas Doršen pričao o »Titaniku«.

Dakle, tako... Brod i oni papirnati brodići! Veza je bila očigledna! Zločinac nije mogao biti niko drugi nego Rafael Doršen... Jedna bolesna ideja stalno je tinjala u njegovom mozgu: njegova braća bila su kriva za njegovu nesreću! Kasnije se rodila pomisao: kako se osvetiti? Vreme koje je proveo zatvoren u duševnoj bolnici ostavilo je traga... U njemu se postepeno sređivao duh, ali ne potpuno... Ali, dovoljno da svu krivicu svali na braću. Tada je strpljivo, kako to samo znaju da čine lakši duševni bolesnici, počeo da se pretvara, da bi stekao poverenje svojih čuvara. Njegov trud je bio nagrađen. Dali su mu ograničenu slobodu koja mu je bila neophodna da sprovede svoje namere. Trebalo je samo sačekati da se »krivci« vrata iz rata...

Braća su se vratila i posećivala ga u najboljim namerama, ne sluteći ništa. Sigurno su smatrali da je prošlost bila već zaboravljena... Ali, odjednom, Lupenovo razmišljanje naiđe na jednu skoro nepremostivu prepreku: zašto bi Rafael pretio Mandaju? Mandaj nije bio na »Titaniku«! Čak 1912. on nije bio ni oženjen Beatrisom Monkorne!... Da li je Rafael Doršen uopšte znao da je Mandaj venčan njegovom rođakom? Svakako da je znao... Felisjen i Matijas, verujući da je na putu ozdravljenja, donosili su mu vesti spolja... Ne treba gubiti iz vida da je trojicu braće pozvao advokat Beranžon u Fontenblo radi otvaranja testamenta...

Dakle, Rafael je bio u toku događaja. Nije isključeno da se posle svega njegova mržnja prenela na svu braću i rođake. Naravno, pre svega, na Izabelu i Beatrisu, jer tada nisu putovale brodom... One će, dakle, prve da plate svoj dug... Mandaj pre svih! Jer, njegova najveća greška je bila što se vezao za tu prokletu porodicu.

- Da ja slučajno ne preterujem? – pomisli Lupen. – Čini mi se da gubim iz vida da je Mandaj ranjen mojom krivicom! Očigledno je da

zločinac, uprkos pretećeg pisma, još nije napao njega. To je veoma čudno... Što se tiče Felisjena, objašnjenje je sasvim lako...

Događaji su se nadovezivali, zapravo, na veoma logičan način. Rafael je znao da njegov brat namerava da putuje u Pariz, jer ga je Felisjen o tome obavestio upoznavši ga sa svojim planovima. Takođe je znao i kojim će vozom da putuje lekar. Taj voz staje u Šartru, on se popeo u njega i potražio kupe u kome se nalazio njegov brat... Da li mu je Felisjen verovao? Nije čak ni video kako mu zadaje udarac. Odmah zatim, Rafael je sišao na prvoj stanici i mirno sačekao prvi voz kojim se vratio u Šartr. Da li je neko primetio njegovo odsustvo u sanatorijumu? Rafael je imao slobodno kretanje...

Ostaje, dakle, da se objasni još ponašanje Mandaja i Felisjena, i njihova čudna ravnodušnost. Felisjen je zaista mogao da primi papirnati brodić pred sam odlazak na put. Nikada se neće doznati kako je reagovao na sadržaj pisma!

Ali, taj Mandaj! Da li je on znao za dramu na »Titaniku«? Svakako... Zato je odmah morao povezati brodolom i preteće pismo, koje je bilo tako brižljivo savijeno u papirnati brodić, kako je to učinio Lupen.

Mandaj je to svakako odmah shvatio. Zato je u prvi mah i ćutao. Sigurno je pomislio: »Opet taj jadni Rafael pravi ludosti! On se zaista nikada neće promeniti«! Sasvim normalna reakcija čoveka koji je uvažavao bolest rođaka... No, možda je on već i ranije primao preteće papirnate brodiće? U svakom slučaju, Mandaj je uvek ćutao. Zašto svoje sumnje nije saopštio policiji? Pitanje je, hoće li on i dalje ćutati pošto bude doznao za Felisjenovu smrt.

To, međutim, nije bila jedina tajna među ostalim nejasnoćama. Postojala je i ona famozna novčanica od pedeset franaka! I, naravno, ono čudno Beatrisino ponašanje, napad na groblju Perlašez i onaj uljez.

- Odlično! – progundā Lupen. – Sve u svoje vreme!

Lupen plati račun i pođe na železničku stanicu. Nije bio nezadovoljan svojom prvom istragom. Ako bude vešto ispitivao Rafaela, taj poluludak neće pružati otpora.

Lupen izađe iz voza na železničkoj stanici u Šartru i odveze se do sanatorijuma jednim fijakerom koji ga podseti na predratna vremena, pošto je adresu sanatorijuma dao kočijašu.

- Rafael Doršen? – upita Lupen službenika na prijemnom odeljenju.
- Da, smešten je u paviljonu koji se nalazi upravo tamo gde se završava gvozdена ограда. Soba mu je na trećem spratu... Neći ćete njegovo ime na vratima!... Mislím, ípak, da je već ízašao. Ako ga ne nađete, svratíte do mene, da ga ja pronađem.

Lupen uđe u označeni paviljon. Na ulazu nije zatekao nijednog čuvara. Bilo mu je jasno da Rafael ima potpuno slobodno kretanje. Ključ se nalazio u vratima. Lupen pokuca, ali kako mu niko nije odgovorio, on širom otvori vrata.

Ukrasi u prostoriji odmah su privukli njegovu pažnju. Bilo ih je na svim zidovima. Neko ih je učvrstio pribadačama, a sastojali su se od novinskih ísečaka koji su se odnosili na događaje iz rata... Same scene iz pomorskih bitaka! »Luzitanija« u trenutku kad tone... Agonija jednog transportnog broda koji je bio torpedovan, potapanje jednog lovca na podmornice, i više snimaka koji su prikazivali krstarice i razarače u Jitlandskoj bici...

Sumnje su izgledale sasvim opravdane! Oni papirnati brodići svakako su morali biti ízrađeni ovde! Gotovo svaki snimak na zidu otkrivao je mračne misli nesrećnog Rafaela Doršena.

Lupen laganím koracima poče da šeta po sobi a onda se zaustavi pred jednom fotografijom u drvenom okviru. Na njoj su bili Rafaelova žena i kćerka! Matijas, dakle, nije slagao: žena je bila veoma lepa, a kćerka lepotica iz bajke! Stisnuta srca, Lupen pomisli: »Šta da mu kažem? Ima li uopšte smisla da mu postavljám neka pitanja?... To bi mu samo pozledilo stare rane!«

Odjednom se začu težak korak u hodniku. Lupen pokuša da poprím izgled slučajnog posetioca... Onda se vrata širom otvoriše. Čovek koji je ušao bio je glavom Veber!

VI U zatvoru

Pogledi dvojice ljudi ukrstiše se kao mačevi. Veber ustuknu korak nazad i okrenu glavu prema hodniku. Dva policajca se za čas nađoše kraj njega.

- Predstavljam vam vašeg kolegu, inspektora Frapijea! Milo mi je da smo se sreli, inspektore!

Priđe, odjednom, Lupenu i udari ga lagano po ozledenom kuku. Lupen nije mogao da se uzdrži te jauknu od bola, pa se osloni na sto.

- Odvedite ga! – naredi Veber. – Nikakvog otpora da ne vidim.. Je li jasno?!

Lupen se u prošlosti više puta našao u sličnom položaju, i odmah shvati da je svako odupiranje uzaludno. Policajci pored njega bili su, za svaki slučaj, spremni da na najmanji znak protivljenja stupe u akciju.

- Dolazite iz Mana? – upita on. – Svakako ste saslušali Matijasa Doršena?

- Upravo tako... Rekao nam je sve o vašoj poseti, i ispričao šta ste razgovarali! Ispričaćete pred sudijom zašto vas je toliko zanimao slučaj Mandaj... Naravno, i zašto ste se našli upravo u vozu u kome je, ubijen, pronađen major Doršen... Moraćete objasniti i šta ste radili u sobi Rafaela Doršena!

- Obična slučajnost, i ništa više! – dobaci Lupen.

- Koješta! Mislite da će vam neko poverovati? Zar se pošten čovek može predstavljati kao policijski inspektor, da bi vodio neku istragu ko zna sa kakvim ciljem? Uz to, vi ste se i krili od policije! Žisje! Ovamo lisice!

- Nemate na to pravo! – usprotivi se Lupen.

- Izgleda da ste hramali? – preseče ga Veber. – Mi baš tražimo čoveka koji je hramao, a odvezao se od Mana do Rambujea jednim taksijem! Izgleda da mu se veoma žurilo?!

- Lisice se sklopiše na Lupenovim rukama.

- Polazimo! – povika Veber.

Ova greška će vas skupo stajati! – zapreti Lupen.

- Kako da ne... Moraćete, ipak, sve priznati!

Velika limuzina stajala je pred vratima paviljona. Policajci strpaše Lupena na zadnje sedište, a Veber sede kraj šofera. Sa jednim laktom na poledini sedišta, on se okrenu, da bi bolje video lice uhapšenog.

- Vaše lice me podseća na nekoga – progunđa Veber. – No, ako je tako da sam vas negde sreo, setiću se kasnije i gde!

Lupen sleže ramenima, nasloni se na leđa, i zatvori oči. Pomislio je da se grdno prevario potcenjujući Veberove mogućnosti. Fatalna stvar je bila što je taj pomoćnik šefa policije uspeo da se sretne sa Matijasom i dobije od njega sva obaveštenja. Sem toga, imao je na raspolaganju i potpuno nova službena kola! Stigao je iz Mana do Šartra brže nego čovek kog je tražio, koji je bio prinuđen da putuje vozom... Sada mu, svakako, sleduje zatvor u Santeu! Uslediće dani, a možda i nedelje ispunjene saslušanjima... Nikako, međutim, neće moći da kaže pravu istinu i prizna svoju noćnu posetu Mandaju. A za to vreme, pravi ubica imaće vremena da umakne...

Tu noć, posle obavljenih formalnosti, Lupen je proveo u zatvoru. No, njegovo hapšenje izazvalo je izvesne glasine. Nije bio načisto hoće li, sada, nadležni zaista pomisliti da je on pokušao da ubije Ksavijera Mandaja i bodežom probode, u vozu, u po bela dana, nesrećnog sanitetskog majora?!... Nikom, možda, nije padalo na pamet da je u pitanju Arsen Lupen?! Ta činjenica, međutim, izmenila bi stvari... Ali, policija je bila veoma diskretna.

Uhapšeni je odbijao da odgovara na pitanja javnog tužioca. Zerom Berton, javni tužilac, bio je poznat po svojoj upornosti. Pripadao je novoj generaciji pravnikâ koji nisu okolišili već u svim istragama išli pravo na stvar!

- Vi ste svakako – reče on Lupenu na prvom saslušanju – čovek iz obrazovane sredine!?

- Kakvo zapažanje!

- U svakom slučaju, sami ste svesni, da načinom svoje odbrane ne možete dogurati daleko... Mi ćemo već doznati ko ste vi!

- A ja, opet, mislim da ćete biti prinuđeni da me pustite na slobodu! – dobaci jetko Lupen. – Ipak, želim da vidim dokle će ići vaša samovolja!

- Rekoste »samovolja«? – brecnu se javni tužilac. – Meni se ipak čini da je vaša samouverenost sumnjiva! Nemoguće je da neko padne na zemlju iz oblaka, zar ne? Bili ste u ratu?

- Kao i svi ostali!

- U kojoj jedinici?

- Kad bih vam rekao, ne biste mi verovali!

- Neka bude tako... Recite mi, gde stanujete? Od čega živite?

- Pokušajte sami da nađete odgovor na to!

- Skrećem vam pažnju da...
- Ničim me nećete zbuniti, gospodine javni tužioče... Uhapsili su me bez ikakvih dokaza. I vi želite da sarađujem sa takvom pravdom? Ne, nikako! Imam pravo da ćutim!

- Ne možete poreći da ste se zanimali za braću Doršen!
- Šta onda?... Možda mi se prohtelo da se igram privatnog detektiva... Ne znam ni za jedan zakon koji bi nam to zabranio!
- Slažem se... Recite mi, onda, kakve podatke ste skupili?
- Prvo me pustite na slobodu!

Javni tužilac dade znak stražarima da odvedu Lupena. Taj mali rat potrajaće sigurno nekoliko dana. Lupen je odbio da uzme advokata, pa su mu dodelili, po službenoj dužnosti, nekog postarijeg čoveka.

- Grešite što se odupirete Bertonu – reče on Lupenu. – On vas mesecima može držati u zatvoru... U vašem je interesu da priznate sve!

- Šta da priznam, dođavola!?
- Uzeli ste taksi od Mana do Rambujea, da biste stigli voz kojim ste doputovali do Pariza! To putovanje je neobjašnjivo, jer ste mogli vozom da putujete iz Manta u Pariz! Stavite se za trenutak u Bertonov položaj... Priznaćete da je razumljivo što on to putovanje smatra čudnim!

Lupenu je brzo dojadijao taj smutljivac, koji je još više mogao da oteža njegov položaj. Šofer taksija iz Manta odmah je prepoznao Lupena, koga su bili postavili među desetak ljudi.

- On je! – rekao je odmah pokazujući prstom na Lupena.
- Potpuno ste sigurni? – upita Berton.
- Kako da ne, stalno mi je govorio da vozim što brže mogu! Plašio se da neće stići voz za Pariz...
- Da li je trčao do voza na stanici?
- Trčao je i hramao!

Javni tužilac odvede Lupena u svoju kancelariju.
- Činjenice su pred nama... Vi ste se popeli u voz na stanici u Rambujeu, u takvoj žurbi, da se stiče utisak da ste po svaku cenu želeli da se sastanete sa nekim! Koga ste tražili?... Felisjena Doršena? Želeli ste da ga nađete u vozu jer ste dan kasnije posetili i Matijasa Doršena, i od njega dobili Rafaelovu adresu; u njegovom stanu ste uhapšeni! Moraćete mi objasniti odakle tolika mržnja

prema Doršenovima?! Vi ste ubili Felisjena! Nameravali ste da ubijete i Rafaela Doršena, zar ne?

- Ali...

- Čekajte, to nije sve! Napad na Ksavijera Mandaja je u vezi sa ubistvom majora Doršena. Onaj ko je ubio Felisjena, napao je i Mandaja! Skrećem vam pažnju da će zdravstveno stanje Ksavijera Mandaja uskoro dozvoliti da se on vrati kući... Ja ću vas, svakako, suočiti s njim! Onda će sve biti jasno!

Lupenu se mišljenje javnog tužioca učini suviše glupim, pa se nasmeja od srca:

- Nemam ništa protiv vašeg mišljenja, javni tužioče, ono je bez greške... No, ipak, ono se ne može odnositi na mene!

- Zašto?

- Iz prostog razloga: ja sam glavom Arsen Lupen!

- Vi ste Arsen Lupen?! – dobaci javni tužilac smeškajući se. – Zaista veoma smešno!

- Svakako da vam je poznato da Lupen nikada nije uprljao ruke krvlju!

- Slušajte, nemam vremena za gubljenje! – dobaci ozbiljno javni tužilac. – Jeste li Lupen ili niste, ja vas optužujem za ubistvo i pokušaj ubistva!

Onda se Berton obrati zbunjenom advokatu i dodade:

- Vaš klijent, izgleda, namerava da ismejava pravdu? Stražari, možete ga odvesti!

Lupena odvedoše u zatvorska kola, i opet u zatvor Sante. Opružio se odmah na krevetu, ubeđen da je uneo crv sumnje u glavu javnog tužioca. Taj svakako neće propustiti da se upita: »Šta ako je to istina«? »Šta, zaista, ako je to Arsen Lupen?« Sigurno će odmah pozvati Vebera, a vest će početi da kruži, pa će stići i do vrhova pravosuđa. Biće odmah dat znak za uzbunu. Pazite, da o tome ništa ne dozna štampa!

Posejati paniku među protivnicima bio je jedan od najomiljenijih Lupenovih metoda. Naslutile su se odmah posledice njegovog manevra. Manje od jednog sata kasnije, otvori se prozorčić na vratima ćelije. U njemu se pojavi par očiju, koje svakako nisu bile čuvarove. Onda se začu sasvim tiho šaputanje iza vrata... Po svemu sudeći, sudija je bio u pravu kad je rekao da ne postoji u policijskom

arhivu njegov dosije. Ali, onih koji bi ga mogli prepoznati, bilo je dosta... Na primer, onaj Ganimar; on je već bio u penziji... Formeri takođe! On je već bio pokojan. Ali, ipak, ostalo je među policijskim službenicima dosta onih koji su ga sačuvali u sećanju. Svakako će ih potražiti da dođu u zatvor i bace pogled kroz prozorčić na njegovoj ćeliji... Sem toga, tu je bio i Veber, koji je već posumnjao da ga je negde video dok su se vozili policijskim kolima. A bilo je i drugih neprijatelja sa kojima još nije izravnao račune... Neko od njih će biti iznenađen mladalačkim izgledom njegovog lica. Pomisliće: »Do đavola, i on je kao i svi mi, a nije ostario«! Ipak, niko neće biti načisto da li je to on ili nije!

Lupenu se činilo kako ih sve čuje i izgarao je od radosti što je posejao paniku među njima. Tačno je da će posle svega udvostručiti pažnju na njega i, konačno, učiniće neko neoprostivu grešku koja će ići njemu u prilog!

Sutradan opet odvedoše Lupena kod javnog tužioca. Ovoga puta su mu kao pratnju dali dva policajca u koje je Veber imao najviše poverenja: braću Dudvil! Lupen se osmehnu. Predosećao je da će mu poduhvat potpuno uspeti.

- Ne preduzimajte ništa – šapnu mu Žan. – Priprema se nešto, šefe!

Tužilac Berton je primio Lupena ljubazno i dozvolio mu da sedne kraj svoga advokata.

- Čini mi se da ste postali razumniji i da ćete mi reći ko ste vi zapravo?

- Vrlo rado... Ja sam Arsen Lupen!

- Arsen Lupen je već odavno umro! Prestanite da se šalite!

- Verujte mi, ne šalim se!

- Neka bude tako! A sad mi recite gde stanujete?

- Svuda pomalo! Nešto slično Monte Kristu! Imam na raspolaganju mnogo stanova... Trenutno stanujem u jednoj ćeliji u zatvoru Sante! Mislim da neću biti tu duže vreme!

Obeshrabreni tužilac dade znak zapisničarima da to ne unose u zapisnik.

- I to je vaša poslednja reć? – upita on. – U redu, onda ćemo promeniti način ispitivanja... Uvedite svedoka!

Matijas Doršen pređe preko praga kancelarije.

- Prepoznajete li čoveka koji se predstavljao kao inspektor Frapije?

- Svakako.
 - Imam vašu izjavu! – dobaci tužilac, pa je pročitao na brzinu.
 - Imate li nešto da dodate? – upita Berton.
 - Ne, rekao sam vam sve što sam znao.
 - Da li vas je zatvorenik uznemiravao?
 - Ni najmanje... Naprotiv, bio je veoma učtiv i pažljiv.
 - Pitao vas je da li ste primili preteće pismo?
 - Da... Odgovorio sam mu da ništa nisam primio!
 - Da li je bio iznenađen?
 - Možda!
 - Protestvujem! – upade Lupen. – Vi navodite svedoka, gospodina Doršena, da svedoči da sam ja autor tih pretećih pisama!
 - Ne prekidajte me! Gospodine Doršene, razmislite malo... Da li ste već sreli uhapšenog? Nije li vam se predstavljao pod nekim drugim imenom ili zanimanjem?
 - Ne... Bar mislim tako! – promuca Matijas potpuno zbunjen.
 - Niste li slučajno приметили da je neko ulazio u vaš stan dan pre posete optuženog?
 - Nikako! Ne posedujem ništa što bi zanimalo provalnike!
 - U redu... Hvala!
- Lupen sačeka da Matijas izađe, pa reče:
- Ako sam vas dobro razumeo, gospodine javni tužioče, krađa bi mogla da bude motiv mojih nabeđenih zločina? A ta preteća pisma u vidu papirnih brodića sigurno vam se čine beznačajnom pojedinošću!
 - Poznajem dobro svoj zanat – dobaci tužilac žestoko. – Ako ste toliko prevejani, kako mislite da jeste, priznaćete da su ta pisma obična zamka, kako bi se sumnje okrenule na drugu stranu... Sve je to suviše providno! Mi zaista nismo idioti, zar ne?
 - A šta sam po vašem mišljenju, nameravao da ukradem kod Mandaja ili kod ubijenog Felisjena Doršena?
 - To ćemo tek saznati... Možda neka kompromitujuća pisma?!
- Pred Lupenovim očima se opet pojavi novčanica od pedeset franaka, u fioci, i on pomisli: »Ovaj baš nije potpuno glup! Ipak, sa svim tim elementima kojima trenutno raspolaže, neće moći odmaći daleko«...
- Kažem vam da sam nevin! – nastavi Lupen. – Dok se okomljujete na mene, činite veliku uslugu ubici! Čekate li neki novi zločin, pa da

tek onda otvorite oči? Ne bih voleo, u tom slučaju, da budem na vašem mestu, javni tužιοče!

Govorio je toliko ubedljivo da je iz njega zračila izvesna sigurnost, koja se i samom tužιοcu učinila uverljivom. Ipak, pokušao je da se brani.

- Vi blefirate – dobaci – ali jasno čitam vašu igru, gospodine samozvani Lupene! Pažljivo ste ispitali dejstvo vašeg modela nastupanja pred sudom... Ne bih se čudio da mi uskoro tvrdite da ste jedino vi sposobni da rešite ovaj slučaj, i da je u mom interesu da potpišem obustavljanje postupka protiv vas. To bi, zar ne, bilo najbolje? Vidite, ja nastavljam istragu!

Lupen stisnu šake. Toliko slepilo izbacivalo ga je iz koloseka... Advokat je želeo da se umeša, ali ga tužilac prekide:

- Advokate, molim vas, nastavićemo saslušanje sutra! Pokušajte – da ubedite vašeg štīćenika da greši što se igra sa mnom!

Stražar predade Lupena u ruke braće Dudvil. Dok su silazili niz stepenice, Žak Dudvil prošaputa skoro ne pokrenuvši usne:

Mandaj je napustio kliniku. Sutra će se kod njega obaviti rekonstrukcija događaja Bićete tamo prebaćeni automobilom... Nema nikakvog izgleda da bežite iz kola...

Bićemo s vama... Sve je predviđeno. Predviđena je veća gužva na putu, da bi se zaustavila kola sa pratnjom...

Kad su stigli do vrata ćelije, policajac dobaci još nekoliko reći:

- Umaći ćemo!

Onda grubo ugura Lupena u zatvorsku ćeliju.

Lupen je trijumfovao. Njegov trik je bio na putu do potpunog uspeha. Poći će mu za rukom da svi poveruju da je on čuveni džentlmen – provalnik... No, bio je ubeđen i u to da su bile predviđene sve mere bezbednosti. Kola u kojima će ga prevesti do Mandajeve kuće imaće pratnju od još nekoliko policijskih automobila punih agenata.

Našavši se u ćeliji, Lupen poče da zvižduće; kad se otvorio prozorčić na vratima, on prasnu u smeh, zastade pred prozorčićem i povika:

Hej, budite sigurni da je pred vama Arsen Lupen! Zar vam se ne čini da je ovo poslednje naše viđenje u zatvoru? Samo me dobro pogledajte, jer sutra će već biti kasno!

Prozorčić se zatvori sa treskom, a Lupen se zadovoljno okrenu, i dobaci:

- Niste zadovoljni? Možda ste ipak došli do zaključka da je pred vama Arsen Lupen? A ako je to on glavom, neugodnosti za vas tek nastaju, zar ne!? Ako do toga bude došlo, imaćete na vratu celokupnu štampu... Moraću svojim prijateljima u redakcijama da dam dosta podataka... Rafaele, ili bilo ko drugi da si, sačekaj još malo i ne ubijaj nikoga! Ja dolazim... Sredićemo stvari udvoje! Neka se policija ne meša u to. Mislim da će mi ovih nekoliko dana doći kao poručeno da mi se oporavi povređeni kuk.

Večerao je i spokojno prespavao celu noć. Ujutro nije zaboravio na redovne gimnastičke vežbe... Oko deset sati dođoše po njega... U dvorištu su bila parkirana četiri policijska automobila.

- Sto mu gromova, šta vidim? – obrati se Lupen svojim čuvarima. – Čini mi se da ste stavili malo parče u veliki tanjir! Kao da idemo na neko venčanje!

Primetio je, odmah, u drugim kolima, Veberovu siluetu i javnog tužioca. U trećim i četvrtim videla su se samo lica agenata pod širokim obodima šešira... Ukupno, možda njih desetak! Njega ubaciše u prvi automobil u kom je već bio njegov advokat kraj šoferu. No, kad se Lupen našao na zadnjem sedištu, bio je više nego iznenađen: kraj njega nisu sedela braća Dudvil već neka dva druga policajca!

Znači, ništa od njegovog planiranog poduhvata? Lupen sede između dvojice nepoznatih policajaca... Zašto su braću Dudvil zamenili u poslednjem trenutku? Nikako se nije moglo pretpostaviti da nemaju u njih poverenja, pa je jedino objašnjenje bilo da su poslani na neki drugi zadatak.

Kada će mu se, onda, pružiti druga prilika za bekstvo? Na koga da se osloni kad tu nema braće Dudvil? Ipak, vera u uspeh ga nije napuštala.

Kad se automobili zaustaviše u Larošfukovoj ulici, Lupen je izgubio nešto samopouzdanja, ali se uzdao u greške javnog tužioca... Beatrisa Mandaj se neće pojavljivati u rekonstrukciji događaja, jer ona nije prisustvovala napadu na njenog supruga. Nije bilo ni sluge... Mandaj ga je poslao nekud, jer je želeo da bude sam, baš kao i one noći, kad je nepoznati upao u njegov stan. Javni tužilac, međutim,

čim su ušli u zgradu, obiđe pažljivo prostorije u prizemlju, da bi imao bolji uvid u raspored prostorija pre nego što se prede na rekonstrukciju događaja.

Jednog policijskog agenta staviše pred ulazna vrata, drugog ostaviše u predsoblju, a jedan priđe prozoru, zatvori ga i navuče debeo zastor, da bi u prostoriji bila potpuna tama, kao u vreme kad je Mandaj bio napadnut. Veber i Lupenov advokat ostadoše na pragu salona, razgovarajući tiho, ali Veber nije skidao svoj pogled sa Lupena. Očigledno, nije bio potpuno siguran da je njegov stari protivnik potpuno savladan.

Čim su sve pripreme bile završene, javni tužilac naredi da uvedu Mandaja, još uvek bledog u licu, na kojem su se videle duboke brazde.

- Prepoznajete li čoveka s kojim ste se hrvali one noći?

Mandaj je dugo ispitivao Lupenovo lice, a onda odmahnu gavom.

- Ne! – reče kratko. – Govorio sam preko telefona. Bio sam samo upola okrenut prema vratima... Evo, ovako... Sem toga, bila je potpuna tama, i jedva da sam razabirao siluetu napadača.

- Dobro... Da li ste u stanju da nam ponovite scenu borbe između vas i napadača?... Samo polako, da biste imali vremena da se prisetite svakog svog pokreta. .. Slažete li se?

- Mogao bih pokušati! – dobaci Mandaj neuverljivo.

Javni tužilac naredi da Lupen izađe u predsoblje.

- Stojte na onom mestu gde ste bili kada ste čuli gospodina Mandaja da govori preko telefona.

Lupen se osmehnu:

- Rekao sam vam da ja ovde nisam nikada bio! Nisam uopšte znao da postoji ova kuća!

- Još uvek poričete? – povika tužilac.

- Da... Više nego ranije!

- Niste u pravu... Skinite mu lisice! Sada ćete skočiti na gospodina Mandaja i sprečiti ga da telefonira. Nadam se da ćemo odmah dobiti jasan dokaz vaše krivice!

- To ne mogu odbiti! – reče Lupen sležući ramenima. – Ipak, to mi je smešno!

- Počinjite!

Lupen potrča prema Mandaju i ščepa ga za vrat.

- Ne mičite se više, Mandaj! – povika tužilac. – A sad mi recite da li je to bio isti stisak ruku?

- Ne... Čini mi se...

Mandaj ućuta, a svi prisutni se okupiše.

- ...Ja sam ispustio telefon – nastavi Mandaj – da bih mogao da se branim... U trenutku kad sam rukama pokušao da obuhvatim napadača, on me je udario po vratu... Onda smo obojica pali na pod...

- Da vidimo kako je to bilo!

Lupen i Mandaj počеше da se kotrljaju po podu. Odjednom Lupen oseti kako njegov protivnik stavlja neki predmet u njegovu šaku... Bio je to neki ključ! Ali Mandaj, ne prestajući da stišće Lupena, prošapta:

- Zaključajte moju radnu sobu i bežite na vrata za poslugu!

Ležeći na podu, Lupen odgurnu Mandaja od sebe.

- Stoj! – povika javni tužilac. – Ostanite na mestu... A sada se, gospodine Mandaj, setite odakle je dolazio pucanj... Moramo tačno utvrditi da li je metak ispalio osumnjičeni ili je imao saučesnika!...

Lupen nije oklevao. Podigao se zapanjujućom hitrinom, i poleteo između javnog tužioca i Vebera, snažno udarivši jednog policijskog agenta; drugog obori strahovitim krošeom, a trećeg pogodi glavom posred lica... Za samo jednu sekundu zaključavao je iza sebe vrata na Mandajevoj radnoj sobi, zahvaljujući ključu koji mu je Mandaj tutnuo u ruku.

Trčao je prema kuhinji koliko su ga noge nosile, tako da se brzo našao pred vratima za poslugu. Povukao je rezu na vratima... Nije nikog bilo na stepeništu! Napolju, Omalova ulica imala je svoj svakidašnji izgled, jer su kola sa vozačima stajala pred glavnim ulazom u zgradu.

»Trebaće im bar nekoliko minuta da dignu uzbunu« – pomisli Lupen. – Imam dovoljno vremena da umaknem!

Udaljio se bez žurbe, skrenuvši u Ulicu Tetbu, gde se izgubi u masi sveta.

VII Nova žrtva

Ovoga puta se štampa ozbiljno uzбудila pišući o nečuvenom skandalu; tajanstveni šepavac umakao u trenutku kad je bio opkoljen policajcima! Da ironija bude veća, njemu je pošlo za rukom, a da to niko ne primeti, da se dokopa ključa radne sobe, u koju je zaključao one koji su ga čuvali! Onda je, sa rukama u džepovima, mirno prošao kroz vrata za poslugu, koja niko nije kontrolisao. Kakva hladnokrvnost i smelost! Ko je mogao da bude taj šepavac? Zašto su nadležne vlasti toliko diskretne u pogledu njegove ličnosti?... Javnost ima prava da dozna istinu... Javno se govori o aveti Arsena Lupena! Na sve strane se pominju njegove velike avanture.

»Ako je on još uvek među nama« – pisao je urednik jednog avangardnog lista, koji je koristio svaku priliku da napadne vladu – onda će se uskoro utvrditi prava istina o smešnoj pretpostavci istrage, koja hapsi poštene građane umesto krivce, iz čega se može izvesti zaključak.

1. Da ima dosta razloga za pretpostavku da je major Doršen ubijen pred Rambujeom, a ne posle. Autopsija, ne gubimo to iz vida, nije mogla tačno da utvrdi čas zločina.

2. Čak i da je Felisjen Doršen bio ubijen između Rambujea i Pariza dozvoljena je sumnja u pogledu ličnosti koja je izvršila zločin, jer se u vozu nalazilo oko dve stotine putnika, pa je bilo koji od njih mogao da bude izvršilac ubistva.

3. Rečeno nam je da je osumnjičeni posetio Matijasa i Rafaela Doršena, predstavljajući se kao policijski inspektor, i da je iz toga proistekla jedna činjenica koja ga tereti. Recimo da postoji i neki prekršaj ali čemu ta površna obmana koja se tako fatalno meša sa planiranjem jednog ubistva?

4. Sada se priznaje i da Ksavijer Mandaj nije prepoznao svoga napadača u liku »šepavca«. Onda, neko želi da ismeje Lupena koga više nema – na žalost – da pošalje našoj redakciji jedan od svojih žestokih članaka, sa tajnom do koje je došao lično. No, neka nam bude dozvoljeno da protestujemo u njegovo ime i da čestitamo tom nepoznatom čoveku koji se pokazao dovoljno sposobnim da izmakne iz ruku jedne ograničene i neefikasne policije. On je zaista dostojan da nasledi onoga koji se postavio, više nego jedanput, na stranu zakona.

Ovaj članak je imao snažnog odjeka.

- Šta mislite o tome? – upita Benarden Arsena Lupena.

- Dopada mi se... Momak koji je to napisao svakako nije glup! – odgovori Lupen.

Posle njegovog veličanstvenog bekstva, on je došao do svog stana u Ulici Pe, gde je bio potpuno siguran, jer policija nikada nije znala za to njegovo sklonište. No, izbegavao je da izlazi, pre svega da bi mu se oporavila noga, jer ga je katkad jako zbolela. Tu mu je društvo pravio Bernarden, kome je već duže vremena bilo sve oprošteno.

- Šta smo mogli da radimo šefe? – upita Bernarden. – Nismo mogli ni paket da vam pošaljemo!... Pohvatali bi nas. Verujte mi, proveli smo dosta neprijatnih trenutaka... A kako je bilo vama?

- Navikao sam se na to... A sad, gubi se, moram dobro da razmislim o svemu! – reče Lupen.

Zapali jednu cigaru i uđe u radnu sobu, pa poče da prelistava dnevnu štampu. Šta je trebalo da znači Mandajevo ponašanje? Tačno je da Mandaj nije mogao da prepoza lice koje ga je napalo one noći... Ipak, on je primio preteće pismo, i umalo da je izgubio glavu! U isto vreme, njegov rođak Felisjen Doršen, primio je preteće pismo i bio ubijen! Onda? Zašto mu je dao mogućnost da umakne od policije! Postojao je samo jedan zaključak: Mandaj je znao da je on nevin. Bio je načisto s tim da njegov napadač nije bio autor pretećih pisama i da nije ubio Felisjena!

Znači, poznao je ubicu; nije želeo da ga prijavi policiji. Zbog toga je, svakako, i krio da je primio papirnati brodić. Major Doršen je takođe ćutao, ali je bilo sasvim verovatno da je krenuo u Pariz da bi razgovarao sa Mandajom... Povodom čega? Dođavola, svakako u vezi sa Rafaelom! Taj čovek stalno se pojavljivao sa brodolomom »Titanika« i svojom brižljivo pripremanom osvetom...

Lupen se baci na krevet, i uhvati se za glavu... Ipak, u svemu tome bilo je nečeg što se nije slagalo sa ostalim činjenicama. Što Felisjen nije želeo da prijavi policiji svoga brata, to je bilo razumljivo. Ali, Mandaj! Rafael je bio samo rođak njegove žene i već godinama u svađi s njim. Zašto ga je krio? Mandaj svakako nije bio toliko ophrvan skrupulama! Sve u svemu, mozaik nije bio potpun! Nedostajalo je još nekoliko kamenčića. I, gde da postavi onu

novčanicu od pedeset franaka? A grob maršala Devua?... Šta da kaže i za onog uljeza? A to je sve činilo celinu. Lupen je to osećao...

Posetio ga je Žak Dudvil, i zatekao ga veoma nervoznog.

- Lepo ste to uradili! – naljuti se Lupen – To što još nisam u zatvoru, svakako nije vaša zasluga!

- Znam – počeo da se pravda policajac. – Iznenada su nam poverili jednu veoma ozbiljnu istragu... No, najvažnije je da ste se izvukli! U svakom slučaju, nismo vas izdali. Pomoći ćemo vam u nekoj drugoj prilici.

- Mislim da za to neće biti prilike prekide ga Lupen. – Šta ima novo u policiji.

- Svašta... Taj jadni Veber bio je dobro izriban. Dali su mu samo osam dana da vas pronađe.

- Zar još uvek veruju da sam ja krivac?

- Više nego ikada! Veber je sada potpuno siguran da se radi o Arsenu Lupenu, i to ga najviše zabrinjava. Nije više u stanju da rasuđuje! Pošto je ceo taj slučaj za njega velika neprilika, želi da vas postavi na pleća, i o tome više neće da raspravlja! Stalno ispituje nove svedoke... Inspektor u Mantu je duže vremena ispitivao Izabelu Monkorne. Naravno, ni ona ništa ne zna! Čitao sam zapisnik sa njenog saslušanja... Uostalom, rekao bih da niko nema pojma o čemu se radi u ovom slučaju! – Da li je Veber razmišljao da obezbedi zaštitu Mandaju i Matijasu Doršenu... Možda i Rafaelu!

- Ne... smatrao je da nema potrebe dok ste vi bili u zatvoru.

- Budala! A da li je sada nešto preduzeo?

- Koliko ja znam, nije... Sem toga, sve je stavljeno u pokret da vas uhvate! Već su uhapsili nekoliko ljudi koji liče na vas.

- Obaveštavaj me o tome!

Rekavši mu to, Lupen nije mogao pretpostaviti da će mu Dudvil ubrzo doneti jednu zapanjuću vest.

Kao i svakog jutra, oko deset sati, Leonija Lalup, domaćica Matijasa Doršena, odloži korpu na pragu vrata i potraži ključ u svom novčaniku, da bi otključala vrata. Uputila se, odmah, u kuhinju, obešivši svoj kaput na čiviluk. Dok je to činila, primetila je da njen poslodavac još nije doručkovao. Šoljica, hleb, buter i posuda sa

kafom još uvek su bili na stolu. Pomalo uznemirena, pokucala je na vrata Doršenove sobe.

- Osećate li se slabo, gospodine?

Niko ne odgovori.

Ona uđe u sobu, i opazi brižljivo savijeno odelo na jednoj stolici, ali je krevet bio prazan. Žena se uznemiri... Vrata od kupatila nisu bila zatvorena. Oklevala je nekoliko trenutaka, a onda pogledala unutra. Umalo se nije onesvestila, a onda je zaprepašćenje preraslo u paniku. Doršenovo telo je plivalo u kadi, upola uronjeno u vodu. Na njemu je bio kućni kaput... Jedan papirni brodić, lebdeo je između njegovih kolena.

Leonija istrča iz kuće, pa ode do susedne pekare i ispriča o užasnom otkriću. Nastade za trenutak zabuna, a onda pekar telefonom nazva policijski komesarijat. Dežurni u policiji reče da niko ne dira ništa, i da će odmah preduzeti potrebno. Kad je stigao policijski komesar u pratnji jednog lekara i dva agenta, zatekao je pred kućom masu sveta i Leoniju u suzama. Odmah su rasterali radoznalce i ostavili jednog agenta pred zgradom.

Doršen je bio mrtav. Lekar je odmah utvrdio razlog smrti. Našao je na Doršenovoj glavi povredu zadatu nekim tvrdim predmetom... Pretpostavljalo se da je ubijeni spavao i bio napadnut u trenutku kad se podigao, pošto je obukao kućni kaput. Zatim je ubica njegovo telo preneo u kupatilo... Kako je ušao u zgradu, to se nije moglo utvrditi odmah.

Komesar dohvati papirni brodić, i odvi ga veoma pažljivo. Na hartiji je bilo napisano nešto, ali se mastilo razlilo po njoj. Jedino se moglo razabrati: »Vi... ćete svi«

Najverovatnije je bilo napisano: »Vi ćete tuda proći, svi«! Od toga trenutka stvari su postale jasnije: Ksavijer Mandaj je izbegao smrt... Ubijen je Felisjen Doršen, a sada i Matijas. Isti ubica počinio je zločin po treći put! Policijski komesar je odmah obavestio Pariz.

Tokom popodneva, Veber je u pratnji Žaka Dudvila i još nekolicine agenata ušao u zgradu u kojoj se odigralo ubistvo. Obišao je stan, pretresao odeću pokojnika, i u njegovom novčaniku našao priličnu sumu novca. To je bio siguran znak da zločin nije učinjen iz koristoljublja. To isto proizilazilo je i iz formalnog svedočenja Leonije Lalup: ništa nije ukradeno.

Komesar je već primio izveštaj o autopsiji, požurujući istragu... Sudski lekar je bio pronašao vodu u plućima ubijenog što je govorilo da je Doršen još bio živ u trenutku kad je stavljen u kadu. Očevidno je bilo da je ubica želeo da ga udavi. Od toga trenutka u glavi zamenika šefa policije Vebera rodila se jedna pretpostavka. Pažljivo je ispitivao ostatke papirnog brodića, koji su bili ostavljeni da se osuše na mermernoj ploči kamina. Bio je potpuno ubeđen da je prvobitan tekst glasio: »Vi ćete tuda proći, svi«. Drugo objašnjenje nije bilo moguće. Postavljalo se, međutim, jedno pitanje: zašto je nesrećni Doršen ćutao, ako je primio papirni brodić? Pre svega, Vebera je zanimalo kako je ubica mogao da uđe u zaključanu zgradu, da li je imao ključ, ili je, jednostavno, pozvonio na ulaznim vratima?

- Evo šta ja mislim! – reče Veber. – Neko je pozvonio, a Doršen je ogrnuo kućni kaput, i otvorio. Na pragu je video osobu koju je dobro poznao i pustio je da uđe. Išao je ispred gosta ne sluteći nikakvo iznenađenje, a onda je dobio udarac otpozadi, od koga se onesvestio.

- Od koga? – upita policijski komesar.

- Od koga? – ponovi Veber.

Nije se usudio da odgovori na to pitanje, jer je njegovoj teoriji, koje se držao tako dugo, pretila opasnost da bude oborena. U svakom slučaju, to nije bio Lupen. On je mogao da ubije Matijasa Doršena kad ga je posetio prvi put, i nije trebalo da rizikuje da dođe ovamo po drugi put! U tom slučaju, sam je znao da će biti odmah otkriven.

- Nama stoji na raspolaganju sredstvo da doznamo u koje vreme je zločin počinjen – reče on. – Taj papirni brodić je upravo tonuo kada je Doršenova domaćica otkrila njegovo telo... To je dobar način da se utvrdi vreme, zar ne?

- Da.

- Dakle, ako ponovo stavim jedan papirni brodić da pliva u kadi, doznaćemo koliko je trebalo da prođe vremena od trenutka kad je brodić stavljen u vodu, pa do trenutka kad je trebalo da potone...

- U pravu ste, na to nisam ni mislio! – dobaci komesar.

Veber poče da traži po sobi komad hartije, slične onoj od koje je ubica napravio brodić, pa pošto pronađe jedan blok, brzo napravi papirni brodić i stavi ga u kadu.

Veber izvadi časovnik iz džepa i reče:

- Ostaje nam samo da sačekamo!

Veber posle izvesnog vremena, poče da posmatra papirni brodić i primeti kako se on naginje u stranu i počinje da tone... Naposljetku se potpuno izvrnu na bok i potonu.

Pomoćnik šefa policije u Parizu bio je zaprepašćen.

- Nebesa, pa on je potonuo kao »Titanik«!

Odjednom mu padoše na pamet reči Matijasa Doršena. Posle hapšenja »šepavca«, Matijas je doslovno ponovio sve ono što je ispričao lažnom policajcu, ali je tada Veber samo letimično obratio pažnju na tu priču. Bio je naime, potpuno ubeđen da je zločinac već u njegovim rukama. Sad se, odjednom, setio užasne nesreće u kojoj je Bafael Doršen izgubio ženu i kćerku, i pokuša još jednom da dočara izgled onih čudnih fotografija u Rafaelovoj sobi, kada je uhapsio tobožnjeg krivca. Odjednom u njegovoj glavi sinu istina.

»Brodolom« papirnog brodića trajao je svega osamnaest minuta. Znači, zločin se odigrao nešto pre devet i trideset.

- Zna li, komesare, da li ovamo stiže neki voz iz Pariza oko devet sati?

- Da. Ima jedan brzi voz koji stiže u Man tačno u deset do devet.

- Staje li on u Šartru?

- Naravno.

- Odmah mi pošaljite Leoniju!

Doršenova domaćica se začas pojavi pred Veberom, sa izgužvanom maramicom ispod nosa.

- Smirite se... Imao bih da vam postavim samo dva pitanja... Da li je Matijas Doršen primao svoga brata Rafaela?

- Da, ali ne tako često! Više je on putovao da vidi brata. Jer, koliko mi je poznato... Rafael je bio pomalo čudan! Čini mi se da nije uvek bio čiste savesti.

- Da li je unapred javljao da dolazi?

- Nikada. Jednom je došao baš u vreme doručka...

- Mislim da ne bi trebalo oklevati! – reče Veber čim je Leonija izašla.

- Vi, dakle, mislite – dobaci komesar – da se radi o Rafaelu?

- Bojim se da je baš tako! Mogu li iz vaše kancelarije nazvati sanatorijum? Pođimo odmah tamo!

Veber nazva sanatorijum u Šartru.

- Rafael Doršen nije naš službenik – reče direktor sanatorijuma. – On je više volonter i dobro je primljen kod nas. Stanuje kod nas i obavlja sitne poslove po sanatorijumu...

- U svakom slučaju dužan je da se podvrgava režimu discipline u vašem lečilištu?

- Ne... Obično doručkuje zajedno sa ostalim personalom, a onda se slobodno šeta... Kod nas ima odvojenu sobu...

- Znači, nije pod nadzorom?

- Nikako!

- Da li ga je neko video jutros?

- Sačekajte jedan trenutak, odmah ću pitati vratara!

- Kao što vidite, imao je dovoljno vremena da ubije brata i da se vrati u sanatorijum! – prošaputa Veber komesaru.

- Znači da je otputovao u deset i dvadeset!

- Svakako!... Čini mi se da je dobro poznavao navike svoga brata... Znao je veoma dobro kada Leonija dolazi... Halo?!

- Videli su ga jutros – reče direktor sanatorijuma – za vreme doručka, a onda je negde nestao... Vratio se za ručak...

- U koje vreme?

- U pola jedan. Zar je učinio nešto rđavo?

- Reći ću vam čim stignemo do vas! Nalazimo se u Manu, sačekajte nas!

Kad se doznalo iz dnevne štampe da je uhapšen Rafael Doršen, u javnosti je nastalo veliko uzbuđenje. Njegov privatni život iznet je bez ikakvog uzdržavanja, a fotografije koje su ukrašavale zidove njegove sobe bile su objavljene na prvim stranicama listova. Bio je to slučaj koji je trebalo da uteši javno mnjenje zbog drugih žrtava zločina... Uskoro se čak razvila prava polemika oko toga da li je Rafael zaista krivac, ili, možda, onaj »šepavac«, kome je izgleda policija ušla u trag... Advokat Zurdije, veoma dinamičan pravnik, koji je uzeo na sebe Rafaelovu odbranu, borio se đavolski. Ipak, svom klijentu nije mogao da obezbedi nikakav alibi u pogledu tri ubistva za koja su ga teretili. Čak su i svedoci iz sanatorijuma davali protivrečne izjave. Po jednim, Rafael je bio odsutan onoga dana kad je u vozu ubijen major Doršen. Po drugima, opet, bio je u sanatorijumu. Niko,

međutim, nije mogao da obrazloži svoju izjavu. No, u njegovoj sobi nije pronađen ni pištolj ni nož...

Rafaelov advokat se čvrsto držao jednog podatka, onog istog o kom je razmišljao i sam Lupen: Mandaj, koji se oženio Beatrisom mnogo kasnije nego što je u porodici izbila svađa, za Rafaela nije mogao biti ništa drugo do običan stranac! Zašto bi onda, imao nešto protiv njega?... – »Pomračeni um«! – odgovarali su najžešći pobornici Rafaelove krivice. Advokat Žurdije je tvrdio da Rafael nije bio toliko duševno oboleo koliko se to govorilo. Tačno je, tvrdio je on, da njemu nije trebalo nikada govoriti o »Titaniku«, jer ga je to veoma uzbuđivalo, ali da je, inače, sasvim sposoban da normalno rasuđuje o svojim postupcima...

Za to vreme nastala je prava bitka među stručnjacima, a javni tužilac je saslušavao železničke službenike na stanici u Manu i Šartru... Predmet istrage postajao je sve deblji, ali istina nikako nije izlazila na videlo.

Došlo je do suočenja Rafaela i Mandaja, ali je ovaj poslednji ostao isključiv. Nikako nije mogao da potvrdi da ga je on napao one noći... Izjavio je da je Rafael znatno slabiji od čoveka koji ga je napao!

Lupen se u svom skloništu bavljao čitajući štampu koja je nemilosrdno šibala po pravosuđu. Međutim, znao je dobro da stvari ne treba izvrtati i da je za istragu potreban ozbiljan sistem pronalazjenja činjenica. Zato je prepustio policiji da se sama organizuje. On je, međutim, satima razmišljao o svakoj pojedinosti u tom nizu događaja. Nije mnogo obraćao pažnju na to šta misli javnost. Naročito priče o »Titaniku« i o odnosima između braće Doršen. Nije bio daleko od zaključka da sve to nije od neke važnosti... U mislima stalno se vraćao na Mandaja koji je, po njemu, bio glavna formula za rešenje niza problema.

Prvo, Mandaja je ranio Bernarden a ne Rafael... Onda, ostaje tajna zašto je pustio Lupena da pobegne? To je bilo bitno u svemu! Šta da kaže o Beatrisi Mandaj? Ta žena kao da je u izvesnim trenucima i sama gubila glavu...

Po Lupenovom mišljenju, još nije došao trenutak da se on umeša. No, uskoro će ipak doći do raspleta, jer su naslednici pokojnog Verzi-Monkornea bili pozvani kod advokata Beranžona, javnog beležnika u Fontebloy... Sastanak je bio zakazan za dva dana. Lupen je žarko

želeo da se u to vreme nađe tamo. U međuvremenu, pobrinuo se da pribavi više fotografija advokata Žurdijeja i nije mu trebalo mnogo da napravi masku njegove fizionomije... Možda sličnost nije bila savršena, ali je bila dovoljna da obmane čoveka koji ga i tako nije poznavao lično... Kad se prekosutra predstavio advokatu Beranžonu, ceo sat pre ugovorenog sastanka, valjani beležnik nije ni za trenutak pomislio da zatraži njegova lična dokumenta... Da je nekim slulajem to i učinio, Lupen je u džepu imao dobro falsifikovana dokumenta i punomoć.

Beranžon je na glavi imao periku, sličnu onoj koju je nosio slavni Anatol Frans, a na sebi crno odelo staroga kroja, koje se nosilo u svečanim prilikama kao što je to čitanje testamenta.

Veoma ozbiljna izgleda i nastupa, Lupen reče da je Rafael Doršen njegov pravni štićenik i da, s obzirom da suđenje još nije ni najavljeno, Rafael ima sva prava da mu budu saopšteni podaci iz testamenta.

- Svakako, svakako! – dobaci beležnik – da sam prilično uznemiren... Od onih koje sam pozvao na čitanje testamenta, dvojica su ubijena, a treći je u zatvoru, optužen za ubistva... Nikad se, zaista, nisam našao u sličnom položaju.

- Nezgodno zaista! – dobaci Lupen.

- Prava reć, kolega! – dobaci Beranžon. – Kao što znate, naslednika je bilo petoro: tri brata Doršena s jedne strane, a s druge Izabela i Beatrisa Monkorne. Ova poslednja udata je za Mandaja... Ona mi je poslala pre neki dan, pismo u kojem me obaveštava da zbog bolesti neće moći da prisustvuje čitanju testamenta... Zaista, neprijatno!

- Znači, doći će samo Izabela Monkorne?

- Da, ali to za mene predstavlja veoma nezgodnu situaciju! Ona je predstavnik samo jedne grane naslednika... Zaista, veoma nezgodno!

Lupen je u sebi bio veoma zadovoljan... Od kad se umešao u ovaj slučaj, konačno će prvi put moći da sretne Izabelu... Verovao je, i nadao se, da će moći izbliza da osmotri i prouči Beatrisu Mandaj, čak da joj postavi i nekoliko pitanja, da bi video kako će na njih da reaguje... Mislio je da će to biti izvanredna prilika da na tu čudnu

ženu padne malo više svetla... Ne samo na nju nego i na celu porodicu Monkorne!

Lupenov pogled pade na starinski zidni sat iznad kamina. Bilo je još dovoljno vremena da postavi više pitanja javnom beležniku, koji se, međutim, i sam pokazao razgovorljivim.

- Znete li vi, gospodine, da ja lično ne poznajem nijednog naslednika!? Nisam dobro poznavao ni gospodina Verzi-Monkornea... Moj otac je bio javni beležnik u Remsu i u veoma dobrim odnosima s njim. Ja sam, međutim, u to vreme studirao u Parizu, a kasnije sam se i oženio ovde u Fontenblou, gde sam otvorio i kancelariju... Još pre izbijanja rata! U mladosti sam samo slušao od oca o njegovim dobrim vezama sa starim Monkorneom... Onda sam skoro prestao da odlazim u Rems posle očeve smrti... Možete zamisliti moje iznenađenje kad mi se jednoga dana u kancelariji pojavio stari Verzi-Monkorne!... Bilo je to u februaru 1914.... Znete li zašto je došao? Da napravi testament! Mogao se obratiti nekom javnom beležniku u Remsu... Imao je, međutim, mnogo poverenja u moga oca, pa je za svog beležnika odabrao Beranžona – sina! Čudan starac! Bio je tvrdoglav kao mazga...

Beranžon protrlja oči. Odjednom mu je bilo neprijatno što je to rekao...

- Možda je bio u pravu jer ja sam uvek znao da sačuvam tajne mojih klijenata... Mada sam Monkorne nije krio svoje namere... Odmah ćete to i videti! Vodili smo razgovore celo popodne, pa je trebalo čak da mu pročitam i više paragrafa iz zakona, da ga ubedim!

- Zašto? – upita Lupen, očigledno sve zainteresovaniji za testament. – Zar je želeo nekoga da isključi iz testamenta?

- Pogodili ste! Ali to je duga priča... Bio je, kao što znate, u svađi sa Ksavijerom Mandajom. Prave razloge skoro da i ne znam, ali ih naslućujem. Čini mi se da je on želeo da upropasti toga Mandaja! Nije ga mogao videti čak ni na fotografiji! I onda se njegova unuka Beatrisa udala za Mandaja, protiv njegove volje. Seo je u voz, i došao kod mene, van sebe od besa. Naravno, doneo je odluku da je ostavi bez nasleđa. Samo zakon mu nije davao pravo na to. U svojoj ljutini potpuno je zaboravi na to. Beatrisi je morao da da zakonski

minimum... to je, ipak, bila poprilična suma! Zbilja, poznajete li vi okolinu Remsa?

- Veoma slabo – odgovorio je Lupen.

- Šteta, inače biste bolje shvatili situaciju! Ostavio je Beatrisi Mandaj kuću i vinograde koje je posedovao oko Retela. To je mali posed, pa danas nema veliku vrednost. Izabeli je, međutim, ostavio zamak Verzi, i sve što pripada uz njega. Taj zamak je veoma lepa građevina iz 18. veka... Prostrana je i ima lep park, pa ogromne podrumne... U tim podrumima sazrevao je njegov šampanjac! Naravno, njeno nasleđe podrazumeva i veliki broj hektara zemlje pod vinogradima.

- A šta je ostavio ostalim rođacima?

- Njegovom poslednjem nećaku, mislite, – ispravi ga beležnik. – ni njega nije zaboravio. Imao je dosta akcija ali danas one nemaju nikakvu vrednost. Ipak, ukoliko vaš klijent Rafael Doršen bude oslobođen optužbi, dobiće dosta. Naravno i sve ono što je bilo namenjeno njegovoj braći!

- Dakle, Izabela Monkorne nasleđuje najveći deo? – upita Lupen. – A Mandaj samo ono što mu zakonski pripada. Doršenovi su ostali kratkih rukava!

- Oprostite, Mandaj lično ne prima ništa već njegova supruga.

- Nije li, možda, Monkorne tokom rata promenio testament? Mogao je, zaista da ga izmeni kod nekog drugog beležnika!

- Sumnjam, jer je stari Monkorne bio čovek koji ne menja svoje odluke. Sem toga, nije primao nikakve vesti od svojih niti oni od njega. Sigurno znate da je umro kratko vreme posle primirja? Ne verujem da je menjao testament. Nedavno sam primio i zvanično obaveštenje o njegovoj smrti.

Neko zakuca na vrata. Javni beležnik ustade i otvori vrata.

- O, to je sigurno gospođica Izabela Monkorne!

Lupen diže glavu. Konačno će upoznati Beatrisinu sestru, usamljenog stanara vile »Ptice – selice«... No, tog trenutka video je samo jednu tamnu siluetu u crnoj haljini. Žena je polako prišla javnom beležniku i pružila mu ruku... Ali, tek što se pojavila na svetlu, Lupen se zaprepasti.

Pred njim je stajala Beatrisa Mandaj!

VIII Izabela i Beatrisa

Lupen je uložio dosta napora da ne uzvikne u trenutku predstavljanja.

- Advokat Žurdije... Branilac vašega rodjaka... Gospođica Verzi-Monkorne!

- Milo mi je, gospođice!

- Šta je trebalo da znači ta maskarada? Lupenu se to učini veoma komičnim; došlo mu je da prasne u smeh, uprkos ozbiljne situacije... Lažan advokat!... Lažna Izabela!... Zašto da ne bude i lažni javni beležnik?!

Beranžon zauze svoje mesto.

Sastali smo se, dakle, – reče on – da prisustvujemo otvaranju testamenta vašega dede, gospođice... Žalim što nije prisutna i vaša sestra, gospođa Beatrisa Mandaj!

- I meni je žao – dobaci Beatrisa – ali događaji koji su se odigrali poslednjih dana negativno su uticali na nju, pa je morala ostati u svojoj sobi. Jutros sam dobila od nje vesti...

- Lažljivica! – pomisli Lupen. – Ni glas joj nije zadrhtao!... Tako, dakle, to njeno anđeosko lice samo je obična maska!

Beranžon otvori svoju mapu, pa poče da prevrće po dokumentima. Konačno, izvadi jedan zapečaćeni koverat.

- Mogao sam i kasnije obaviti otvaranje testamenta, ali kako je vama i vašoj sestri uglavnom poznato šta u njemu stoji, čemu odugovlačiti? Mislim da je već vreme da uđete u posed onoga što vam pripada po zakonu.

Pošto je stavio naočari, javni beležnik poče da čita:

»Ja, dole potpisani Mišel Andre Verzi-Monkorne, fizički i duhovno potpuno zdrav, u prisustvu javnog beležnika Luja Belanžona«... Lupen više nije slušao čim ga je prošlo iznenađenje posle predstavljanja, u glavi mu se rodi hiljadu pitanja... Pre svega, zašto se Beatrisa predstavlja kao Izabela? Samo po sebi nametalo se pitanje da li je Izabela dala svoju saglasnost za to, ili je bila sprečena da dođe? Ali, ako se radilo o običnoj zameni, onda...

Lupen se zamisli.

»Šta ako ta zamena ne potiče od danas?« – upita se.

U njegovoj glavi proleteše rojevi misli. Setio se šta je čuo u onoj poslastičarnici u Mantu: »Ona stanuje u vili Ptice-selice već dve godine. Malo se viđa. Mora da je mnogo pretrpela«.

Do đavola, ta Beatrisa igra Izabelinu ulogu! U Mantu se pojavljuje da bi se poverovalo da Izabela postoji. A ponedeljkom se pojavljuje kao Beatrisa Mandaj, koja dolazi da doručkuje sa sestrom. Dovoljno je da promeni frizuru, obuče drugu haljinu i donekle promeni držanje.

Mada se njih dve razlikuju likom, imaju zajedničku porodičnu crtu... Da li je neko već posumnjao na tu zamenu? Žena koja je kupovala redovno slatkiše u poslastičarnici bila je, svakako, Beatrisa Mandaj... A osoba, koja je odgovarala na poziv zvona sa ulaznih vrata, Izabela Monkorne! Međutim, to je uvek bila jedna te ista žena! Svakako da niko od meštana nikada nije video Izabelu kako otvara vrata, jer je Beatrisa imala ključ. Naravno, i ona je zvonila pre nego što je ulazila, ali samo da bi obmanula susede. Nije, dakle, bilo nikakvo čudo što je kuća bila onako zapuštena.

»A ja sam se poneo kao amater!«, prekori sebe Lupen. »Nisam obratio dovoljno pažnje kad je pozvonila na ulaznim vratima. Onda onaj uzvik iza gvozdene kapije, kad je primila pismo od Felisjena. I to je bila Beatrisa! Uvek ista osoba Ali, u tom slučaju, šta se dogodilo sa pravom Izabelom? Najverovatnije da postoji, jer ih je saslušao inspektor policije! Nisam siguran. Dudvil mi je rekao samo da je saslušanje obavio inspektor iz Manta, koji je Izabelu posetio u vili »Ptice-selice«... No, ni on nije poznavao Beatrisu koja se svakako predstavila kao Izabela. Jer, inspektor je unapred najavio dan kada će doći da uzme njenu izjavu!

U mislima, Lupen je išao od jednog do drugog otkrića, i uopšte nije slušao čitanje testamenta. Dok je Beranžon čitao, Beatrisa je, sa glavom oborenom na grudī, pažljivo slušala, ili se bar pretvarala da sluša. Lice joj je bilo veoma bledo i Lupenu se učini da ona veoma pati. Elegantna u crnini, Lupenu se činila još tajanstvenijom i udaljenijom nego ikada. Posmatrao ju je netremice, pokušavajući da reši još jednu novu teškoću.

Da dvojica rođaka nisu bili mrtvi, a treći u zatvoru, njeno predstavljanje kao Izabela bilo bi nemoguće... Svakako, ni braća

Doršen nisu odavno videla Beatrisu, ali uprkos tome odmah bi je prepoznali. Bilo je, dakle, neophodno da sva tri brata budu odsutna i to zauvek, da bi Beatrisa, pred javnim beležnikom iz Fontenbloa, koji nikada nije video ni jednu ni drugu, mogla da prođe kao Izabela Monkorne. Ako je tako, onda se radilo o jednom dobro smišljenom planu, koji je skovan još davno. Šta su njim hteli da postignu?

- Ovoga puta, sve znam – pomisli Lupen. – Još malo, pa ću stići do istine! A baš ta istina me užasava! Ipak, moram doći do nje... Sve je jasno: Beatrisa želi da se domogne nasleđa svoje sestre! Čak, možda, i nasleđa braće Doršen, koji su eliminisani sa pozornice? Dakle, želi čitavo nasleđe Mišela Monkornea! Ali, to nije moguće, jer ta žena ne može da bude ubica! Ne, ne, ona nikako nije mogla da ubija! U to sam potpuno siguran. Ako se onda, ovde predstavlja kao Izabela, onda je to... Hej, Lupene, nisi li otišao predaleko?! Ipak moram zaključiti da je ona nečiji saučesnik. Čiji? Ubeđen sam da je Mandajev! Taj Mandaj, njen suprug, prepun je dugova i velikih prohteva...

Lupen skide naočari, protrlja oči... Očigledno mu je smetalo svetlo. Tog trenutka učini mu se da mu je sve jasno. I biće, ako je Mandaj krivac! On je, sigurno, odavno spremao taj poduhvat, ali ništa nije mogao da učini dok se Doršeni nisu pojavili. Čekao je, dakle, svoj trenutak, znajući dobro da mora jednom doći do otvaranja Monkorneovog testamenta, kada će se pojaviti sva tri brata.

Očigledno, postojao je smišljeni plan da eliminiše svu trojicu. Ali, kako?

Po svemu sudeći, slučaj mu je pritekao u pomoć: sam je bio žrtva jednoga provalnika koji ga umalo nije ubio iz revolvera. Dakle, ako taj napad uspe da prikaže kao prvi u nizu, a onda rođaci budu eliminisani jedan za drugim, koga je mogao Mandaj da osumnjiči za ubistva? Jedino nekog iz sanatorijuma, jer tamo se nalazio čovek koji je izgubio pamćenje... Sam je, dakle, izmislio papirne brodiće koji su mu poslužili kao preteća pisma. Setio se rođaka Rafaela i njegovog zatvaranja u sanatorijum posle brodoloma »Titanika«... Ideja o takvom brodiću odlično je pristajala duševnom bolesniku... Da bi trik uspeo, trebalo je da policija među njegovim dokumentima pronađe slično preteće pismo... Prvi papirni brodić! Naravno, odmah će se postaviti pitanje ko je mogao da uputi pismo u takvom obliku?

Svakako i ko je stavio pismo u njegovu mapu za pisma? Beatrisa? Nikako! Utisak je bio da je Mandaj od nje učinio pravog roba. Neko drugi, svakako! Nije li to učinio, slučajno onaj uljez.

- Zar ne, advokate?

Javni beležnik se obratio lično Lupenu, ali ovaj nije čuo njegovo pitanje. Oklevao je nekoliko sekundi, a onda dobaci:

- Svakako! Potpuno se slažem!

Onda Lupen opet zaroni u svoje misli, smatrajući da crvenu nit slučaja drži u svojim rukama... Najzad je i taj uljez dobio svoje mesto u celoj toj zbrci činjenica. Taj uljez je svakako, bio na klinici među prvim Mandajevim posetiocima i niko nije obraćao pažnju na njega. Njemu je Mandaj naredio kako će postupiti i dao mu ključ od kuće!

- Do đavola, sve je jasno... Nikakve tajne više nema u tom pogledu – prošapta Lupen. – Istina, još ne mogu da čitam budućnost, ali mogu da znam, potpuno tačno, šta je bilo u prošlosti! Onaj uljez je upao u Mandajev stan iste večeri kad sam pretresao njegov radni sto. Mislio sam da je običan kradljivac, a on je došao da stavi pismo u mapu za dokumenta!... Tako ga je Veber i našao! A ja sam upravo prisustvovao krađi novčanice od pedeset franaka!

Lupenove misli odjednom se zaustaviše na tome... Nije bio zadovoljan daljim razmišljanjem u tom pravcu. Kakve bi veze mogla ta novčanica imati sa nasleđem? Nikako je nije mogao smestiti u okvire slučaja... Onda, i onaj grob maršala Davua? Kakve on ima veze sa posetom Operi Komik?

- Polako, polako, Arsene! – pomisli Lupen. – Sve u svoje vreme... Najpre da rešimo tajnu papirnih brodića.. Oni nas vode do Felisjena Doršena, koga je ubio uljez, i stavio mu papirni brodić u nedra, u džep njegovog kaputa. Ne bih se začudio da žrtve nisu pročitale ni jedne reči iz tog pretećeg pisma! Jer, rekao bih, primali su pisma tek kada su bili mrtvi... Samo još nešto kako je uljez doznao da se Felisjen nalazi u vozilu za Pariz? Jasno, Felisjen je pisao rođakama, pa i Beatrisi Mandaj, da dolazi da ih vidi... Na žalost on je čak pomenuo i tačan termin svog odlaska u Pariz!

- Da li je i vama sve jasno? – upita javni beležnik Mandajevu.

Beatrisa samo lagano klimnu glavom.

- A vama, advokate?

- Potpuno – odgovori mehanički Lupen koji se bio sav predao svojoj istrazi u mislima, i bio sve zadovoljniji njome. Nije više trebalo tražiti ništa: činjenice su se nizale same i postavljale jasno pred njega. Na primer, onaj ključ koji mu je Mandaj gurnuo u šaku za vreme rekonstrukcije napada u njegovom stanu... Onda kad je Lupenu pošlo za rukom da umakne Veberu i njegovim agentima... To je bio sasvim jednostavan manevar Ksavijera Mandaja, koji nije imao drugog izbora... On nikako nije smeo dozvoliti da čovek, osumnjičen za ubistvo, ostane u rukama policije, jer je on u svom planu imao još niz sličnih poduhvata... Da bi se oni ostvarili, da njegov saučesnik ubije Matijasa Doršena, trebalo je da uhapšeni Lupen po svaku cenu bude na slobodi... Možda je Mandaj čak i prepoznao čoveka koji ga je napao one noći u njegovoj kući, ali je to za njega bilo od drugostepene važnosti. Bitno je za njega bilo da oslobodi teren od treće ličnosti, koja je bila nepoželjna; to je izveo neverovatno hladnokrvno. Od toga trenutka, onaj uljez je mogao spokojno da eliminiše Matijasa Doršena. Dalji razvoj događaja lako je zamisliti... Uljez je rekao Matijasu da ga šalje Mandaj, a ovaj je, verujući da je tako otvorio vrata, ne sluteći nesreću...

Ovoga puta je i sam Veber, mada je do toga trenutka bio tvrdoglav u svojim pretpostavkama, uvideo da postoji veza između ovog slučaja i »Titanika«. Lupen je bio zadivljen isplaniranim Mandajevim akcijama. Vodio ih je majstorski tako da je i on sam neko vreme bio u velikoj nedoumici. Sad mu je, ipak, pošlo za rukom da otkrije sve mahinacije! Tog trenutka bilo mu je jasno da se Monkorneovo nasleđe gubi pred njegovim očima...

Javni beležnik pruži pero lažnoj Izabeli i reče:

- Gospođice, budite dobri i potpišite... Tu...

Beatrisa potpisa, da bi tog trenutka postala vlasnik zamka, vinograda i podruma za šampanjac Verzi-Monkornea. Na taj način je ona prava Izabela bila lišena svega! Ali, gde se ona sada nalazila? Da li je Beatrisa Mandaj i nju uklonila sa ovoga sveta? Ako je bilo tako, onda su supružnici Mandaj prava čudovišta! Zar oboje? Nije bilo isključeno da će se kroz nekoliko dana Beatrisa Mandaj u ovom istom uredu pojaviti izmenjena lika, pa će komedija koju je igrala u Mantu biti ponovljena i ovde. Jer, javni beležnik Beranžon nikad u životu nije video tu ženu... Naravno, Beatrisa će takođe da potpiše

testamentat. Lupenu je to izgledalo suviše smelo, mada je sam prisustvovao toj prevari. Ali, šta je tog trenutka mogao da učini? Nije mogao demaskirati tu ženu, a da sam ne otkrije svoj identitet! Uostalom, još je bilo suviše rano za njegovu intervenciju. Trebalo je sačekati još malo.

Beranžon pažljivo osuši upijačem Beatrisin potpis.

- Pa čestitam vam, gospođice! – reče joj. – No, u isto vreme skrećem vam pažnju da ste nasledili imanje u dosta žalosnom stanju. Nemojte se zavaravati da je to neko veliko nasleđe!

Lupen načuli uši.

- Koliko sam obavešten – nastavi beležnik – zamak je u veoma lošem stanju. Za vreme rata bio je bombardovan, a da i ne govorim o stanju vinograda. Svi su preorani granatama! Podrumi su, istina u boljem, stanju, ali su tokom rata služili za smeštaj raznih jedinica koje su se smenjivale na tom sektoru. Vojska nikad u takvim prilikama ne uredi prostorije koje je nastanjivala, zar ne, advokate?

- Tačno, ali ostaje zemlja koja se može prodati po dobroj ceni! – dobaci Lupen.

- Naravno, ali sumnjam da će se ovog trenutka naći kupac za zemlju koja će postati plodna tek za nekoliko godina!

- Da, u pravu ste – dobaci Lupen. – Imanje nije baš u dobrom stanju! Rekao bih, čak, da je i nasleđe loš posao!

- Ne, ne, nikako nisam mislio na to! – povika Beranžon i odmahnu rukom. – Hteo sam reći samo to da ako gospođica želi odmah da izvuče veću korist od nasleđa, da to neće ići lako! To bih rekao i gospođi Beatrisi Mandaj!

One će sigurno primiti obveznice ratne odštete! – dobaci Lupen.

- Obveznice ratne odštete? – ponovi javni beležnik i sleže ramenima.

- Čemu, onda, sva ta ubistva? – upita se Lupen. – Zar je to sve trebalo činiti samo da bi se došlo u posed nečega što trenutno nema vrednosti? Tu nešto nije u redu... Nešto daleko krupnije umaklo mi je iz vida!

Beatrisa ustade. Beležnik se rukova sa njom i isprati je do vrata. Ona se lagano okrenu i pozdravi Lupena klimanjem glave, na što joj Lupen uzvрати pozdravom.

- Kako se samo udaljila dostojanstveno! Bez greške... Pravi model dostojanstva... No, to ne može da prođe tek tako, nas dvoje ćemo tek da razgovaramo, gospođo Misterijo!

- Pitam se šta će ona moći da učini sa tim zamkom? – dobaci Beranžon čim se Beatrisa udaljila. – No, što se tiče vašeg klijenta, njegovo nasleđe ostaje zamrznuto do sudske presude! Hoćete li biti ljubazni da se potpišete?

- Veoma rado!

Lupen se požuri da što pre napusti beležnikovu kancelariju jer je nameravao da se što pre sretne sa Beatrisom Mandaj. Čim je izašao, primetio je kako se ona uputila ka železničkoj stanici, pa i sam ubrza korak... U nekoliko mahova Lupenu se učini da je Mandajeva posrnula i dva puta primeti kako zastaje da bi se oslonila na jedan zid.

Na stanici se zaustavila na peronu, a Lupen priđe blagajni i uze kartu prve klase, i poče da čeka dolazak voza... Izdaleka je posmatrao Beatrisu, koja je u međuvremenu sela na jednu klupu... Očigledno, bila je krajnje iscrpljena. Lupen pomisli da ta žena možda i nije toliko kriva koliko on pretpostavlja. Nije bilo isključeno da je Mandaj prisiljava da igra tako odvratnu ulogu. Pitanje je, samo, na koji način?

Voz stiže i Beatrisa se pope u kupe prve klase. U isti vagon, ali suprotnim stepenicama, pope se i Lupen... Nešto kasnije, prolazeći hodnikom vagona, Lupen otvori vrata na njenom kupeu. Pretvarao se da je iznenađen susretom.

- Vidim da ste sami u kupeu, gospođice? Ako dozvolite, seo bih kraj vas!

- Samo izvolite! – reče Mandajeva.

Lupen sede naspram nje.

- Neprijatna dužnost, zar ne? – poče Lupen. – Mislim da ste bili veoma hrabri kad ste se sami pojavili na otvaranju testamenta. Nije isključeno da postoje još izvesne opasnosti.

- Opasnosti? Na šta mislite? – upita ona, sa čudnim sjajem u očima.

Recimo ako je vaš rođak Rafael nevin, u šta ne sumnjam, onda je ubica još na slobodi! Ko zna kakvo je ubistvo u njegovom najnovijem planu. Vi ste veoma usamljeni u vili »Ptice-selice«. Zar se ne

plašite? Na vašem mestu, otišao bih da stanujem kod vaše sestre... Ubeđen sam da će se zločinac pojaviti pre nego što se pretpostavlja! Uostalom, čini mi se da mnogi ne znaju ko je Beatrisa Mandaj, a ko Izabela Monkorne!... Poslednji put sam video gospođu Mandaj u Operi Komik, onda na groblju Perlašez, i, nećete mi verovati...

Lice mlade žene odjednom dobi nemiran izraz, i ona se uspravi u svom uglu kupea.

- Ko ste vi? – upita zbunjeno.

Lupen se osmehnu, nagnu se prema njoj, uze je za obe ruke i blago reče:

- Jedan od onih koji žele da vas spasu... gospođo Mandaj! Ne plašite me se... Dajem vam časnu reč da sam vam prijatelj i da želim da štitim vaše interese!

Oklevala je, mada joj se činilo da u njegovom glasu oseća sigurnost i istinu... Oči koje su je netremice posmatrale bile su iskrene. Iz njenog pogleda nestajalo je nepoverenja i Lupen odmah shvati da je igra dobijena.

- Poverite mi se – predloži joj. – Ja i tako znam mnogo o vašoj porodici. Jedino što ne znam, a morao bih znati po svaku cenu, to je: zašto se povinujete svom mužu protiv svoje savesti! Mislim da se ne varam . Vaša poslušnost je stvar prinude, zar ne?

- Da.

- Zašto?

Razmišljala je, očevidno kolebajući se u borbi sa sobom, a onda iznenada reče:

- Situacija u kojoj se nalazim je takva da vam moram sve reći... Vi ste se svakako raspitali o mome dedi?

- Jesam... Znam da je bio veoma težak starac!

- Ne samo to. Ceo svet je klečao pred njim. Bio je staromodna glava porodice! Čudna vrsta apsolutne nepomirljivosti. Posle smrti mojih roditelja, on je uzeo kod sebe moju sestru i mene, i vaspitavao nas na isti način kao i našeg oca. Retko nam je ko dolazio u posetu... Srećom, pre leta su nam u goste dolazili rođaci. To je bio najlepší period u godini!

Beatrisin glas zadrhta, i ona okrenu glavu pejsažu koji je promicao kraj vagonskog prozora.

- Razumem vas – dobaci tiho Lupen – ali tu je bio i Ksavijer Mandaj, vaš muž...

- Bio je u svađi sa mojim dedom, koji je želo da kupi njegove vinograde. Često je dolazio u zamak i stavio sebi u glavu da se venča sa mnom! Jednom me je zaprosio. Možete zamisliti kako je bio primljen od moga dede?! Pre svega bio je dosta stariji od mene, a nije mi se ni dopadao. Došlo je do veoma neprijatne scene i deda ga je isterao iz zamka. Kasnije, kad je Mandaj pao u novčane neprilike deda je kupio, jeftino, njegovo imanje »Tri bunara«... Bilo mi ga je žao tada. Odmah zatim, Ksavijer je napustio selo i otišao u Pariz.

- U redu – dobaci Lupen. – Sve mi je to donekle bilo poznato. No, tu postoji jedna druga stvar.

Beatrisa pocrveni u licu.

- Da, postoji... Ako ste korektan čovek, advokate, vama će biti dovoljna samo jedna reč...

Glas joj postade veoma tih i Lupen, uprokos tome što je sedeo pred njom, morao je dobro da napregne sluh da bi čuo njenu ispovest.

- ...Moj deda je smatrao da i devojke moraju znati da jašu! Ratovao je sedamdesete kao konjanik, a kasnije je imao svoju ergelu konja u zamku... Nas dve smo odlazile u Rems da učimo jahanje u jednom manježu koji je pripadao nekom od njegovih prijatelja... Učitelj nam je bio jedan dvadeset dvogodišnji mladić... Lisjen Debrin. On i ja... Razumete li me, advokate?

- Jasno, i prirodno! – dobaci živo Lupen. – To su obične predrasude... Onda šta je bilo dalje?

- Jednoga dana primetila sam da sam u drugom stanju.

- Rekli ste to onom momku?

- Ne, nisam želela da ga prisilim na brak. Ipak, pitala sam ga, želi li me uzeti za ženu.

- Povukao se, zar ne? Rekao je da je suviše mlad da osnuje porodicu?

- Da.

- A vi? Uplašili ste se da priznate strašnom dedi svoju grešku, pa ste se obratili onom koji je već jednom zaprosio vašu ruku? To je bio Ksavijer Mandaj...

- Da.

- Ispričali ste mu sve što i meni i on je prihvatio da bude otac vašeg deteta?

- Da.

- Jednom u svom životu ipak se poneo kao čovek! No, to je bio dobar potez. Postao je naslednik zamka Verze-Monkorne i stekao veliki ugled u celoj okolini. Kakav revanš za uvredu koju mu je naneo vaš deda... Možda sam preterao?

- Niste.

- Jasno, on je dobro znao da vaš deda ne može večno živeti... Tako će on postati vlasnik zamka u kraju gde je morao da proda svoje imanje. A šta je rekao vaš deda kad je čuo za to venčanje?

- Napisao mi je da se više nikada ne pojavljujem pred njim! Onda smo nas dvoje otišli da stanujemo u kući u ulici Larošfuko, koja je pripala meni i mojoj sestri, od naše majke... Kad se rodio moj sin Silvester, morala sam se odvojiti od njega i dati ga dadilji, jer je tako zahtevao Ksavijer.

- Razumljivo, jer je želeo da živi bezbrižno!

- Živeo je od moga miraza... Izabela i ja smo nasledile prilično od naših roditelja...

- Kako sam čuo, deda vam je uskratio pravo na nasledstvo zbog sukoba oko venčanja?

- Da, deda nije krio svoje namere. Obavestio nas je odmah o tome šta je preduzeo kod Beranžona. Ksavijer je bio van sebe. Usudio se čak, da digne ruku na mene onoga dana kad smo dobili obaveštenje od beležnika!

Beatrisa Mandaj izvadi iz tašne maramicu i obrisu oči, a onda nastavi:

- Smatrao je da sam ja odgovorna za sve što se dogodilo. Posle toga, moj život je postao pravi pakao, a onda je došao rat... Bio je mobilisan. Toliko sam bila ogorčena na njega, da sam želela da se i ne vrati. Pošlo mu je, međutim, za rukom da odloži odlazak na front do 1915. U to vreme moja sestra je stanovala kod mene. Tu i tamo primale smo po neku vest o dedi koji nije želeo da napusti zamak. Na nesreću, Ksavijer je bio lako ranjen, ali mu je pošlo za rukom da više ne ide na front. Tako je opet počeo naš zajednički život koji je ličio na sve samo ne na brak! Bacio se u neke špekulacije sa ratnim

isporukama... Ni danas mi nije jasno kakvi su to bili poslovi, ali znam da je stalno gubio novac. Ipak, nisam ništa smela da mu kažem.

- Zašto?

- Jer je dao svoje ime mome sinu!

Lupen zanemi uzbuđen onim što je čuo. Osećao se neugodno što je tu mladu ženu osumnjičio za najgore niskosti.

- Oprostite, mislio sam... No, biće bolje da vam i ne kažem u šta sam vas upleo u svojim razmišljanjima.

Kompozicija voza pređe raskrslnicu i Lupen odmah primeti hangare i skladišta pored kojih voz proleti velikom brzinom.

- Uskoro stižemo... – Recite mi brzo šta je bilo sa vašom sestrom?

- Mrtva je. Poginula je prošle godine u crkvi Sen Žerve za vreme velikog bombardovanja. Sećate se svakako dana kad su Nemci tukli Pariz onim velikim topom...

- Bertom!

- Da, toga dana kada je Izabela poginula bilo je mnogo žrtava... Mnogi od njih nisu se mogli prepoznati!

- I vaša sestra je bila među njima?

- Da, pa mi je Ksavijer zabranio da objavim njenu smrt! Morala sam reći da je otputovala. U to vreme imali smo veoma malo veze sa...

- Razumem, po sredi je bilo nasleđe, pa ste posle njene smrti mogli da se predstavite kao Izabela... Tako bi vama pripao najveći deo nasleđa.

- Da, ali se Ksavijerov plan nije zaustavio na tome... Želeo je da bude jedini gospodar zamka i vinograda. Onda me je prisilio da prenesem na njega sva moja dobra.

- Dobar poduhvat! – povika Lupen. – Naravno. Izabela bi imala prava da svom šuraku da ono što ona želi! Zar ne mislite da bi to moglo da začudi Beranžona?

- Svakako, ali prenos mojih dobara ne bih obavila preko njega, već kod drugog javnog beležnika: gospodina Noblena u Mantu, koji stanuje na Trgu Marše o ble...

- Zar vam se ne bi učinilo da je Izabela Monkorne postala ljubavnica Ksavijera Mandaja, kad bi tako postupila?!

- Ksavijer je sve predvideo. Ja, kao Izabela, morala sam kod beležnika izjaviti da to činim jer se povlačim u monaški red poznat po svom siromaštvu!

- Pa, taj čovek je pravi demon! – progundā Lupen. Zar ćete ga poslušati?

- Da.

- Baš morate?

- Svakako, zbog mog sina!

- Hoćete da kažete da vas je sprečavao da ga viđate pošto vas je odvojio od njega?

- Da, ja se trenutno ne usuđujem i da pomislim na šta bi on bio spreman kad bih mu uskratila poslušnost! Ne zaboravite da je on zakonski otac moga Silvestra! A spreman je da po svaku cenu postane vlasnik zamka Verzi-Monkornea... Čak. u poslednje vreme, ima i političkih ambicija!

- Ah, tako? Želi da postane narodni poslanik, pa mu je potrebno da postane velikoposednik... Ipak, ja mislim da biste vi mogli da mu se suprotstavite. Ja ću vam u tome pomoći.

- Ah, ne!

- Zašto? Zar me se plašite? – upita Lupen.

- Ne, ali postoje još neke druge stvari.

- Recite mi o čemu se radi. Pogotovo ako se radi o nečemu što bi moglo da izazove neku nesreću.

Beatrisa uzdahnu i uplašeno pogleda Lupena.

- ...Eto, ima dva meseca da sam našla u džepu moga kaputa pismo koje je neko stavio a da nisam ni primetila. – Rukopis je bio Lisjenov!

- Lisjena Dobrinea? Onog mladića... Silvestrovog oca?

- Da. To pismo je prilično opširno, i ne mogu vam ga ukratko ispričati.

- Ipak pokušajte!

- Lisjen je bio u zarobljeništvu od samog početka rata. U žicama, razmišljajući o našoj vezi, došao je do zaključka da je pogrešio i molio me je za oprostaj.

- Znači, još vas voli!

- Da.

- I vi njega?

- Da.

- Zna li on da ste se udali?

- Da, ali me je odavno tražio. Konačno je sve doznao i poslao mi svoju adresu. Odgovorila sam mu i objasnila zašto sam se udala za

Ksavijera Mandaja.

Beatrisa dotače vrhom prstiju Lupenovu ruku.

- Zamislite, nije poverovao. Onda sam mu odgovorila da ništa ne očekuje od mene, da su se naši putevi razišli... Ipak, nastavio je da mi piše na post restant. Priznajem da su me njegova pisma činila srećnom i osećala sam potrebu da odgovaram na njih.

- Ništa više ne treba da mi kažete! – dobaci Lupen. – Ostalo se razume samo po sebi. Vaš muž je ipak doznao za Lisjenova pisma, zar ne? Niste mogli da ih uništite, a niste znali ni da ih sakrijete na pravo mesto!

- Još gore... Zatekao me je kako pišem Lisjenu i uzeo moje pismo! Zapretio mi je da će se razvesti ako ne raskinem sa Lisjenom, i ne budem potpuno pokorna njemu...

- Ništa bolje za vas!

- Mislite? Pismo koje je imao u rukama odlučilo bi brakorazvodnu parnicu u njegovu korist. Na taj način, on bi me mogao udaljiti od Silvestra. Razumete li? To bi me uništilo...

- Nadam se da ste o tome odmah obavestili Lisjena?

- Da, javila sam mu da nikako više ne možemo pisati jedno drugom, a još manje sastajati se, jer me muž nadzire.

- Mislite da vas je pratio?

- Više puta... Mislim da je Ksavijer angažovao i nekog privatnog detektiva.

- Niste nikada primetili nekog riđokosog čoveka?

- Ne.

- Nastavite.

- Lisjen me nije poslušao. Čak je zamislio i jedan plan kako da i dalje održavamo vezu... Ksavijer je dobro znao da ja volim muziku i da često odlazim u Operu Komik... Lisjen je odlučio da zauzme stalno mesto ispred mene. I moje mesto je bilo pretplatno... On je pod sedišta stavljaio svoja pisma a da to niko nije primećivao!

Lupen se osmehnu.

- Dobra ideja! – reče. – Onda ste vi kupovali cveće i u njega sakrivali svoja pisma, i odnosili ga na grob maršala Davua!...

Beatrisa se trže.

- Kako ste to doznali?

- Objasniću vam kasnije.

- Da, upravo je tako bilo... Stavljala sam moja pisma u jednu metalnu cev, da bih obmanula čoveka koji bi me pratio po Ksavijerovom naređenju.

Zašto baš grob maršala Davua?

- Zato što je usamljen, a okolina pusta!

- Voleo bih da se upoznam sa Lisjenom... Šta on misli o smrti vaših rođaka?

- Ne znam, ali smo nas dvoje za svaki slučaj, iz opreznosti, prestali da se dopisujemo.

- A šta vi mislite?

- Ja?

- Sumnjate li, možda, na vašeg muža, i na to da se iza svega kriju njegovi prsti?

- On?... Sumnjam... Znam da je bez skrupula, ali da to učini...

- Ne čini li vam se da se vi ne biste mogli predstaviti kao Izabela da su vaši rođaci ostali živi? Mislim u kancelariji beležnika Beranžona?!

Za trenutak, Beatrisin pogled ispuni se očajnim strahom, a onda se njeno lice razvedri, pa reče:

- To je nemoguće. Zaboravili ste da je Ksavijer prvi bio ranjen. Sem toga, on je još ležao na klinici kada je Felisjen bio ubijen. Ne verujem da je spreman na tako nešto, mada je zaista grubijan.

Pored prozora vagona promakoše male kuće... Pariz je bio na vidiku.

- Ukratko rečeno – reče Lupen – povinujući se svome mužu, vi ste postali njegov saučesnik, gospođo! Prilično nečasno za vas, a da i ne govorim o sramoti nanetoj vašem sinu koji nosi Mandajevo prezime... Ukoliko, pak, vi govorite istinu, prijavite muža za ono što je učinio; on će saopštiti javnosti da je vaše dete vanbračno, zar ne?

- Vidite i sami da nemam nikakvih mogućnosti da mu se suprotstavim. Obrnuto, ukoliko prihvatim njegov savet, on će mi vratiti pisma, neće se razvesti, a Silvestar će ostati ipak kraj mene... a kasnije, ukoliko se i razvedemo, Mandaj će biti veoma srećan da se otarasi oboje!

- Lupen je još razmišljao kada je voz počeo da usporava.

- Kada morate otići do beležnika Noblena da prenesete svoja dobra?

- Tačno za nedelju dana. Ksavijer će me pratiti. On je izabrao Mant jer me tamo svi poznaju kao Izabelu. Neće biti nikakvih teškoća da pronađemo i dva svedoka!

- Kroz nedelju dana? – upita Lupen.

- Suviše kratko vreme, kako vidite i sami! Tu se ništa ne može učiniti!

- Ah, ne... A koliko pisama on ima u rukama?

- Četiri.

- Pretpostavljam da ih ne nosi uvek sa sobom? Ima li on, možda, svoj fah u banci?

- Ne... Pisma su skrivena u kući! U to sam ubeđena. Tražila sam ih nedeljama.

- Biće mi dovoljan jedan sat da ih pronađem – reče Lupen samouvereno.

- U njegovom glasu bilo je toliko samopouzdanja da se Beatrisino lice za trenutak razvedri.

- Mogu, dakle, da računam na vas? Ne znam kako da vam se zahvalim...

- Samo slušajte ono što vam savetujem.

Voz uđe u stanicu i kočnice zaškripiše... Putnici se pojaviše u hodniku vagona, a Lupen i Beatrisa ustadoše sa svojih mesta.

- A gde ste smestili svog sina? – upita Lupen.

- U Valmondou, kod Melije Oler.

- Kada ga posećujete?

- Dva puta nedeljno.

- Odlično. Sada ćete otići kod Melije Oler, i provesti kod nje dan i noć. Vratićete se kući tek sutra!

- A šta će reći moj muž?

- Pobrinuću se za njega! Zajedno ćemo da pogledamo, on i ja, jedno skriveno mesto. Biće nam prijatnije ako vi tada ne budete u kući!

- Verujete da ćete pronaći pisma?

- Naći ću ih svakako!

- Vratićete mi ih?

- Naravno.

Beatrisa srdačnim osmehom pozdravi Lupena. Sišavši na peron, ona ga sačeka i poljubi u obraz, pa reče:

- Hvala vam od sveg srca!
- Eh, za takvu ženu dao bih daleko više – pomisli Lupen. – Taj Lisjen zaista ima sreće sa ženama.

Lupen se odjednom seti.

- Gospođo Mandaj, ne gubite iz vida da će vaš muž, čak i kada bude ostao bez vaših pisama, biti veoma opasan. Sve dok je vaš sin njegov talac! Ostaje nam da dobijemo i drugi deo igre. Budite uvereni da ćemo je dobiti, samo, bez ikakvog straha... A sada, pođite, i srećno!

Arsen Lupen je isprati pogledom, a onda prošaputa:

- Lupen bdi nad vama!

Sat kasnije, Lupen se najavio Ksavijeru Mandaju; sluga ga odvede u salon.

- Ne zaboravite da mu kažete da ga traži advokat Žurdije – dobaci Lupen.

- Gospodin je trenutno zauzet, ali se nadam da će vas primiti.

Lupen još jednom proveri svoju masku pred ogledalom u nadi da Mandaj nikako neće u njemu moći da prepozna čoveka kome je pre nekoliko dana pomogao da umakne policiji.

Odjednom do njega dopreše glasovi žestoke rasprave. Ta iznenadna galama, koja je dolazila iz radne sobe Ksavijera Mandaja, natera ga da načuli uši. Lagano je prišao pragu salona i odmah prepoznao Mandajev glas, koji je vikao:

- Rekao sam vam da ću vam uskoro platiti!

Drugi glas se uzbuđeno suprotstavi ovom tvrđenju:

- Čime? Vi više nemate šta da prodate!

- Šta vi znate? Molim vas da me sačekate mesec dana!

- U redu, ali više nijedan dan. U protivnom, podneću tužbu!

Dođavola – pomisli Lupen – zaista je bilo vreme da se Mandaj dokopa nasleđa!

Upravo se povukao na drugi kraj salona, kada je čuo korake kako se približavaju. Vrata radne sobe se žestoko otvoriše, i Lupen je jedva uspeo da vidi posetioca koji je brzo napuštao kuću, u pratnji starog sluge. Mandaj nije oklevao. Trenutak prođe, i on se nađe u salonu.

- Advokate, stojim vam na raspolaganju! Ako želite, možemo preći u moju radnu sobu. Čime mogu da vam budem na usluzi.

Lupen je unapred smislio dobar plan, da pređe odmah u napad.

- Ovde sam kao zaštitnik interesa gospođe Mandaj! Na moj predlog, ona je otputovala u Valmondoa kod svoga sina, gde očekuje ishod razgovora koji upravo preduzimam.

- Ne razumem vas.

- Stvar je veoma jasna, ona namerava da se razvede!

- Šta?!

Mandaj stisnu pesnice, a na čelu mu se pojavi debela vena. Ipak, sačuvao je hladnokrvnost.

- Mislio sam, advokate, da ste vi pravobranilac od suda?

- U pravu ste, ali mi je zakonom dozvoljeno da obavljam i ovakve poslove i nikako nisam mogao odbiti zahtev gospođe Mandaj!

Nastade nema tišina koja potraja nekoliko trenutaka... Mandaj je posmatrao Lupena, igrajući se jednim lenjirom. Lupen je upravo uživao u tako napregnutim trenucima kada odluke padaju odjednom. Pitanje je bilo samo da li ga je Mandaj prepoznao. Taj snažni čovek bio bi u stanju da ga izbací iz kuće!

- Prilično sam zbunjen – reče konačno Lupen. S jedne strane, kao što vam je poznato, uzeo sam na sebe odbranu vašeg rođaka Rafaela Doršena... Samo ta dužnost pada mi dosta teško. Sa druge strane, međutim, srećan sam da sam uzeo da zaštitim interese gospođe Mandaj. No, čini mi se da neću moći detaljno da se zabavim i jednim i drugim. Biće, očigledno, potrebno da jedan od njih ostavim. Iskreno rečeno, predomišljam se koji posao da zadržim.

- Moglo bi vam se dogoditi da izgubite na oba fronta, zar ne? – dobaci Mandaj cinično.

Lupen podiže obrve, pretvarajući se da je začuđen.

- Ne, nikako... Mislim baš obrnuto.

- Čini mi se da su činjenice protiv mog rođaka neoborive! Očigledno, on je izgubljen!

- Nisam baš sasvim siguran! Zahtevao sam, upravo, da Rafael Doršen bude suočen sa Izabelom Monkorne! Mislim na vašu svastiku. Takvo suočenje će doneti neke sasvim nove momente za istragu.

Lupen začuta, a Mandaj ostade kao skamenjen. – Naravno – nastavi Lupen – ako ne budem odustao od te odbrane i poverio je nekom prijatelju. Ne znam, da li će i moj zamenik smatrati da je takvo suočenje neophodno. U tom slučaju, uzeo bih samo zaštitu interesa gospođe Mandaj! Ipak, želeo bih da budem donekle siguran u ishod toga posla.

- Čini mi se da vam i uspeh u tom poslu izgleda problematičan?

- Upravo sam zbog toga i došao ovamo!

- Dva protivnika se odmeriše pogledom. Mandaj, nabijen snagom, sa snažnim vratom i rukama kao u rvača, činilo se da bi bio u stanju da smrvi tog vitkog advokata, čije je namere, izgleda, počeo da nazire.

- Moram vam reći da nemam namera da se razvedem – dobaci Mandaj.

Lupen se nakloni.

- To je vaša lična stvar. Znači, da ću odmah napustiti odbranu ličnih interesa gospođe Mandaj, i iz ovih stopa otići pravo javnom tužiocu!

- Sačekajte... Možemo porazgovarati!

- Pa, razgovarati se uvek može!

- Ako mislite da ćete odbiti proces, mislim onaj u vezi sa razvodom, da li nameravate da napustite odbranu Rafaela Doršena?

- To sam vam već rekao, zar ne?

- Šta bih vam, u tom slučaju, bio dužan?

- Činjenica je da se četiri pisma nalaze kod vas. Bez njih vi ne biste mogli naneti nikakve štete vašoj supruzi. Ona bi, međutim, mogla vama da nanese velikih neprilika!

Lupen je vrebao svaki Mandajev pokret... Hoće li mu poći za rukom da ga slomi? Mandaj, međutim, ostade neosetljiv na predlog, i ponovo počeo da se poigrava sa lenjirom, dok se Lupen u sebi divio toj monstruoznoj hladnokrvnosti.

- Ako sam vas dobro shvatio, vi mi predlažete neku nagodbu? – reče Mandaj.

- Pa, stvari se mogu posmatrati i na taj način.

- Pisma u zamenu za...

- Svakako!

- Dajte mi malo vremena da razmislim, jer ih ovog trenutka nemam kod sebe.

- Imate ih. Onda su kod vas! Dakle, ako odavde odem praznih ruku, idem pravo kod javnog tužioca.

- Zar u ovo doba?

- Tužilac radi do kasno... Mislim da ću ga zateći za radnim stolom.

Mandaj je razmišljao još nekoliko trenutaka, a onda reče:

- U redu, neka bude... Odoh da ih potražim!

Lupen oseti kako mu talas radosti prođe telom. Uspelo mu je, dakle, i bez nasilja! Ipak, bio je veoma iznenađen lakoćom kojom je uspeh bio postignut. Zar je moguće da je taj Mandaj bio toliko glup?

Beatrisin muž ustade. Smeškao se najljubaznije, onda iznenada reče:

- Pogledajte malo dnevnu štampu dok me čekate! To je poslednje izdanje. Dolazim odmah! Mandaj pruži Lupenu list »Pres«, zapali cigaru i dobaci:

- Pročitajte šta piše na devetoj strani!

Lupena uhvati nemir, i odmah potraži devetu stranu... Naslov članka pade mu u oči:

»Samoubistvo Rafaela Doršena, za koga se pretpostavlja da je ubica svoja dva brata.«

Mandaj se ushoda po svojoj radnoj sobi, a onda odjednom zastade pred posetiocem:

- Jutros su našli jednog Rafaela mrtvog u njegovoj ćeliji... Obesio se... Kako je to žalosno!

- Žalosno za njega, ali i za vas – obrati se Mandaj Lupenu. – Izgubili ste oba klijenta. Rafael više neće moći da govori, a sumnjam da će to bez onih pisama učiniti i moja žena!

Lupenu je bilo jasno da je doživeo neuspeh i to ga je veoma pogodilo. Učinio je sve da se savlada i bio je ubeđen da ga je Mandaj prepoznao već prvog trenutka, jer bi pravi Žufrdije znao da mu je klijent mrtav... Mandaj je pustio da njegov protivnik otkrije svoje karte...

- Verujte mi, veoma mi je žao – dobaci Lupen.

- Ne smeta... Vi ste još uvek u godinama kada čovek ne sme da klone zbog takvih neuspeha! – osmehnu se Mandaj. – U svakom slučaju, savetujem vam razboritost!

Svaka Mandajeva reč pogađala je Lupena kao nož... Želeo je da skoči na Mandaja i strpa mu u usta te uvrede, a u isto vreme ljutio se

na samog sebe jer mu nije polazilo za rukom da pronade prave odgovore ili pretnju koja bi Mandaja ućutkala. Da li da ga optuži za ubistva? Nikako... To bi bilo kompromitovanje Beatrise i njenoga sina. Sve u svemu, neuspeh je bio potpun i Lupen to shvati odmah, izbegavajući da ide dalje u svojoj igri s protivnikom.

- Oh, bio sam na putu! – trže se Lupen. – Tek što sam se vratio u Pariz! Samo tako se može objasniti da nisam bio obavešten...

- A, tako?... Onda obavestite moju suprugu o merama koje ste preduzeli i recite joj da još nisam odustao od supružanskih obaveza.

Mandaj se lagano nakloni Lupenu, stavljajući mu do znanja da je razgovor završen, a onda dobaci:

- Nadam se da ćete ponovo doći da me vidite. Budite uvereni da će mi to biti izuzetna čast. Samo, čini mi se da vi imate čudnu naviku da sve češće posećujete moju kuću?!

- Naviku?

- Da. Zar ste začuđeni? Ne sećate se one noći kod sam bio ranjen metkom iz revolvera? Oh, to je već zastarela priča, slažem se. Onda, sećam se jednog popodneva kada nas je onaj valjani policajac, mislim da se zove Veber, suočio na jednom času gimnastike... Vidite, dobro me služi memorija!

- U redu – pomisli Lupen – taj monstrum me je prepoznao...

Onda dobaci glasno:

- Ali, ja sam još jednom dolazio ovamo kad vas nije bilo kod kuće. U vašoj radnoj sobi sam zatekao nekog vašeg prijatelja... sa crvenom kosom, malo čudnog izgleda. Vi znate na koga mislim!? On je u vašu mapu odložio onaj papirnati brodić o kome se tako mnogo govorilo u poslednje vreme u javnosti...

Lupen se podrugljivo osmehnu, okrenu leđa sagovorniku, pa reče:

- Vaš sam ponizni sluga, gospodine Mandaj!

Kad je otvorio ulazna vrata osećao je veliko zadovoljstvo što je mogao da vidi zaprepašćeno Mandajevo lice.

IX Trag

Lupen siđe iz voza u Remsu, i uze bicikl koji se nalazio u vagonu za prtljag, a zatim pređe gradom u ruševinama, koje su već počeli da otklanjaju. Ulicama su promicali vojnici izmešani sa civilima, ali niko nije obraćao pažnju na biciklistu u starom mantilu, jer je kiša padala tokom noći. Dan ranije, dobro je izučio plan grada, ali se često gubio jer je Rems bio razoren, putevi izrovani i puni vode, pa više nije ličio na nekadašnji grad. Konačno se nađe u jugoistočnom delu, gde je put bio izbrazdan točkovima vojničkih kola. Tu još jednom baci pogled na plan grada i uveri se da taj put vodi u Šalon... Začas se našao u polju, sa sivim nebom iznad glave. Odmah mu pade u oči jato gavrana, koje je nadletalo njive.

Misli su mu bile mračne kao i ceo taj pejisaž oko njega. Još jednom je odlučio da pokuša nemoguće, jer nije bilo drugog izbora... Mandaja nije mogao da napadne ni sa koje strane! Samoubistvo Rafaela Doršena učvrstilo je mišljenje policije u njegovu krivicu, pa su u policijskom komesarijatu bili zadovoljni takvim epilogom. Tako se akcija pravde odjednom ugasila. Trebalo je po svaku cenu doznati Mandajevu tajnu!... Bilo je jasno da je on počinio sva ta zla toliko krvava, a nasleđe zamka nikako nije moglo biti pravi uzrok tih nedela. Očigledno, postojalo je još nešto, ali šta? Lupenu tog trenutka nije padala na um nikakva ideja. Znao je jedino da ima na raspolaganju šest dana, a posle toga će Beatrisa, kao Izabela Monkorne, biti prinuđena da prepíše svoja dobra na Mandaja. Da li se zaista radilo o nekim vrednostima? Možda je pokojni Monkorne krio neko zlato ili nakit u zamku? Ako je tako, odakle je Mandaj mogao to da zna! Pre dolaska u Rems, Lupen je dugo razgovarao sa Beatrisom, koja je bila na rubu očajanja. Tada joj je rekao:

- Imajte poverenja, uspeću da razoružam vašeg muža!

Onda se raspitao i o onom dedi. Nije bio nikakav kolekcionar, niti škrtica. Uopšte, nije se radilo o biću koje bi moglo da krije novac! Ceo zamak, dakle, nije predstavljao nikakvu tajnu.

- Šta želite da doznate? – upita ga Beatrisa.

Pokušavam da proniknem u neku stvar. Čini mi se da vaš muž ima daleko veće ambicije nego što mi pretpostavljamo. Njegova upornost da postane vlasnik zamka krije nešto iza sebe... To bih želeo da otkrijem.

Beatrisa ga je posmatrala čudnim pogledom. Nije joj bilo jasno čemu toliko zalaganje za zaštitu njenih interesa... Ipak, verovala mu je. Ali na njenu žalost, nije znala kako da mu pomogne u njegovom nastojanju.

Ophrvan takvim mislima, Lupen je okretao pedale svoga bicikla, promičući tog trenutka krajem koji se nekada nazivao Remska šuma. Sada je to bilo obično zgarište pocrnelih panjeva i stabala. Konačno stiže do Kormantreja, a onda i do Tesija. U daljini je, s vremena na vreme, viđao na glavnom putu kolone kamiona koji su prenosili materijal: vojska je transportovala ratne olupine, bodljikave žice i raznu drugu opremu. U Sileriju, Lupen nabasa na jednog seljaka koji je gurao ručna kolica.

- Onda, vraćamo se? – doviknu mu taj čovek.
- Kao što vidite! – odgovori Lupen.
- Kuda idete?
- U Verzi.
- Nije ostalo mnogo od njega!
- Da li je još daleko?
- Ne, pet do šest kilometara... Kod koga idete?
- Imam rođake u Trepaju!
- Pa, srećno!

Lupen potera dalje bicikl i ubrzo primeti sa leve strane rovove koji su krivudavo prelazili njivom. Ovde se, izgleda, rat zaustavio, a slušali su se samo topovi! Nekoliko minuta kasnije, Lupen primeti i tri do četiri netaknute kuće.

Jedan pas zalaja. Tu primeti i neku stariju ženu kako vadi vodu iz bunara.

- Molim vas reče Lupen – tražim imanje Verzi-Monkorne...
- Seljanka obrisa mokro čelo, pa dobaci:
- Na njemu ste!
 - Molim?
 - Svuda oko vas.

Lupen obuhvati pogledom okolinu.

- A gde je zamak?
- Videćete ga malo dalje u jednom dolu!
- Da li je oštećen?
- Rat ga nije štedeo!

- Hvala.

Lupen potera bicikl rekavši glasno:

- Pa, ovde je veći krš nego što sam pretpostavljao... Ovde nema ničeg sem rupa koje su iskopale granate! Zar time Mandaj misli da plati dugove?

Put je malo po malo, vodio prema uvali koja je nekada morala izgledati prekrasno... Odmah iza okuke pojavi se dvorac. Oko njega se prostirao dug zid, a unutra njega poveći park od koga su ostala samo skršena stabla, ali sam zamak nije bio u najgorem stanju... U dvorištu su vojnici upravo tovarili sanduke na jedan kamion. Lupen upita stražara koji je stajao stotinu metara dalje:

- Može li se ući? Ja sam iz službe za obnovu.

- Pitajte u kancelariji!

Nekoliko koraka dalje Lupen naiđe na mlađeg oficira.

- Oprostite, poručniče, ja sam iz službe obnove...

- Zar i vi? – preseče ga oficir. – Vaš kolega je bio juče!

- Dođavola, to je bio sigurno Mandaj! – pomisli Lupen. – Taj ne gubi nijedan trenutak!

Oficir pozva jednog podoficira i naredi mu da prati Lupena na njegovom obilasku zamka.

- Šta želite da vidite? – upita podoficir.

- Pokažite mi, molim vas, sva mesta koja je posetio moj kolega koji je juče bio ovde.

- Pođimo.

- Odakle je počeo.

- Od spratova...

- Pređoše preko divnog stepeništa i dospeše do drugog sprata, gde je u sobama još bilo nekog vojničkog materijala.

- Ovo ćemo iseliti za nekoliko dana. Zamak je služio kao sedište štaba.

- Mislio sam da je upola uništen.

- Ne, malo je bombardovan, jer je bio dosta daleko od mesta operacije. Samo, bio je zauzet četrnaeste. Nemci su ušli u njega, ali su se kratko zadržali.

Podoficir odvede Lupena do prozora, i pruži ruku:

- Borbena linija protezala se nekoliko kilometara iza onog grebena. Ovde u zamku, međutim, nije se to mnogo osećalo. Tu je general

Mesirije imao svoj štab!

Lupen se nagnu kroz prozor, i opazi kolonu kola, pa upita:

- Šta rade tamo ona kola?

- Čiste podrum! Možete zamisliti čega sve nema u njima. Ovde su bile smeštene pune četiri godine razne jedinice! Ti podrumi su nešto posebno. Služili su za sazrevanje šampanjca. Pravi metro! Njihove galerije se protežu u nedogled. Možete baciti pogled u njih ako želite, mada je to još zabranjeno!

Lupenu pade na um lukava ideja, pa upita:

- Ovde je svakako bio neki Morej, krupan crnomanjast čovek?

- Ne, vaš kolega je imao crvenu kosu, ošišanu, oštru kao neka četka. – dobaci podoficir.

- Oh poznajem ga... Svakako će me obavestiti o tome.

Siđoše do prvog sprata. Najnovije obaveštenje koje mu je dao taj podoficir prinudi Lupena da razmišlja. Sad je bilo jasno da je onaj crvenokosi uljez bio Mandajev saučesnik... Čudno je bilo samo to da taj saučesnik poznaje sve tajne poslodavca i da je stigao ovamo pre njega, u izviđanje! Lupen skoro nije mogao da poveruje, poznavajući Mandajev karakter.

- Da li je ostao dugo?

- Ne... Pregledao je prostorije veoma brzo.

Lupen se zamisli za trenutak, a onda upita:

- Ima li u blizini neka krčma. Hteo bih nešto da popijem pre nego što se vratim u Rems.

- Ovde blizu nema. Moraćete tri kilometra dalje, do Verzenea. Tamo postoji jedna krčma. Njen vlasnik se vratio kući pre dve nedelje.

Podoficir odvede Lupena do izlaznih vrata i oprost se od njega. Lupen je toga trenutka imao utisak da mu je Mandaj umakao iz ruku. Obiđe lagano kolonu kamiona, i dođe do svoga bicikla, pa krenu prema Verzeneu. Potajno se plašio da će Beatrisa steći o njemu utisak da je čovek bez reči. Sve više ga je hvatalo osećanje neuspeha i, u trenutku kad je sišao sa bicikla, pred krčmom, bio je sasvim obeshrabren.

Verzene, kao i većina sela koja su se nalazila pored samog fronta, nije bio jako oštećen. Lupen uđe u krčmu i zateče, pored šanka pet do šest gostiju. Šank je bio sastavljen od poveće daske stavljene na nekoliko buradi.

- Ima li nešto za jelo? – upita.
- Hoćete li jedan omlet? – upita ga krčmar, čovek širokih ramena, koji je davao utisak kao da je pijan.

- Odlično! – zahvali mu Lupen.

Trenutak kasnije upusti se u razgovor sa krčmarom, sevši za jedan stolić.

Kao što vidite, spalili su mi nameštaj – reče krčmar namrgođeno – Pun pogodak minobacača!

Lupen mu se obrati:

- Tražim jednog prijatelja. Dolazio je ovamo juče. Jedan crvenokosi čovek.

- Ah, Kursel! Viktor Kursel. Bilo mi je drago da sam ga video!

Lupen odjednom oseti kako mu se sreća vraća.

- Poznajete ga?

- Kako da ne... On je iz Šamerija... Pecali smo ribu u Eznu kao deca. Jadnik, svi su mislili da je mrtav.

- Namerava li da se vrati u selo?

- Još se nije odlučio. U Parizu dobro zarađuje sa svojim zanimanjem. Ovde je nekad štampao etikete za šampanjske boce. No, proći će dosta vremena da se taj posao obnovi. Vinogradi će poneti tek kroz nekoliko godina.

- Da li je dobro zarađivao?

- Kako da ne, svi okolni vinogradari obraćali su se...

- Trebalo bi da se nađemo. Sretali smo se povremeno nekada, Znate li slučajno njegovu adresu u Parizu?

- Ne znam. Zaboravio sam da ga upitam, toliko sam bio iznenađen kad sam ga video posle mnogo godina.

- Lupen požuri da jede. – Nameravao je da uhvati voz u Remsu. Sad je bio na tragu. Taj Kursel će morati da progovori!

Već u šest časova, Lupen je bio na istočnoj stanici u Parizu. Pozva Bernardena, a dva sata kasnije mladić je bio upoznat sa onim što je Lupen zahtevao od njega.

- Mislio sam da ste me se odrekli – dobaci radosno Bernarden.

- To ćemo još da vidimo. Sada odmah potraži spisak svih zanatlija u gradu. Potraži prezime Kursel! Ako ništa ne budeš našao, što je verovatno, onda ćemo sutra da obiđemo sve štamparije. Kursel je sigurno zaposlen u nekoj od njih.

- Možda bi bilo bolje da telefoniramo?
- Samo bi im signalizirali opasnost! Opet ne misliš na sve, Bernardene!

Lupen se plašio da neće naći toga Viktora Kursela i bio je u pravu. U spisku štamparija nije ga bilo. Sutradan oko devet, obojica se dadoše u lov, ali nigde nisu dobili tačan odgovor. To traganje potraja dva puna dana, a trećeg dana isticao je rok koji je Lupen dao samom sebi. Kroz nekoliko časova Beatrisa će u pratnji svoga supruga otići kod beležnika u Mantu i zamak Verze-Monkorne će pripasti Mandaju. Lupen se osećao veoma rasejano kad je seo za sto u jednom restoranu, tog trenutka bitka je za njega bila izgubljena, a stalno ga je mučila misao i razlog koji su naveli Mandaja da se tako grčevito bori za to nasleđe.

Iznenada, u restoran upade Bernarden. Zadihan, sruši se na stolicu za Lupenovim stolom, i reče uzbuđeno:

- Šefe, našao sam ga! – Radi u jednoj maloj štampariji u ulici Nil. Štamparija pripada nekom Lamberu i zatvorena je od podne do dva popodne...

Lupen živnu. Pozva konobara i naruči obilan ručak za obojicu... Osećao se kao preporođen. Čvrsto stisnu Bernardenovu desnicu.

- Pobili smo, momče! Kasnije ću ti sve ispričati! Ipak, da nisi pucao na Mandaja, obavili bismo jedan odličan posao. Požuri sa ručkom, jer odmah krećemo da pokupimo Kursela!

- Pokupimo? – začudi se mladić. – Bilo bi zaista veliko čudo ako bi on to dozvolio!

- Uhapsićemo ga kao policajci! Sa onim što mu leži na savesti, neće izgovoriti ni reč u znak protesta. Onda ćemo ga odvesti kod mene. I tamo... Videćeš šta će sve biti!

U dva sata i pet minuta nađoše se u ulici Nil. Lamberova štamparija bila je smeštena u jednom hangaru, a u manjoj sobi, gde su ušli, nađoše čoveka u plavoj radničkoj bluzi.

- Gospodin Lamber?
- Ja sam... Želite?
- Možemo li videti Kursela?

Štampar sleže ramenima i dobaci:

- Nema ga nikad kad je potreban! Moraćete otići do ulice Boregar. On stanuje u broju 32. Ako ga tamo ne nađete, sigurno je u bifeu

preko puta.

Ulica Boreger nije bila daleko. Lupen usput baci pogled u mali bife, ali Kursela nije bilo tamo.

- Kursel? – upita Lupen vratara ulazeći u zgradu.

- Treća vrata sleva, na trećem spratu!

Stepenište je zaudaralo na kuvani kupus. Zastadoše pred vratima Kurselove sobe, a Bernarden zazvoni.

Niko nije odgovorio.

- Pokušaj još jednom – reče Lupen.

Jasno su razabirali zvonjenje zvončeta negde u unutrašnjosti stana ali opet niko nije odgovorio.

- Šta da se radi, šefe? – upita Bernarden.

- Jasno. Ulazimo!

- Lupen već beše izvadio jedan kalauz iz džepa, ali se vrata otvoriše odmah, na prvi pritisak na kvaku. Ušavši unutra, Lupen zastade kao skamenjen pa reče:

- Stigli smo prekasno.

Pred njim je ležalo nečije nepomično telo.

X

- Mrtav je? - upita Bernarden.

- Po svemu sudeći, jeste!

Lupen kleknu na pod, i otkopča košulju na nepomičnom čoveku. Odmah je primetio krvavi rez noža. Lice toga čoveka je bilo bledo kao vosak.

- Pogledaj – reče Lupen.

Rukom je pokazivao na nekoliko ožiljaka na Kurselovom telu.

- Rane od metaka! – uzviknu Bernarden.

Lupen se seti šta mu je rekao onaj krčmar: »Svi su mislili da je poginuo«!

- Šta se ovde odigralo šefe? – upita zaprepašćeni Bernarden.

- Nije teško pogoditi – odgovori Lupen. – Imao je sastanak sa saučesnikom!

- Kojim saučesnikom?

- Mandajem, razumeš li?

Uzbuđen, Lupen ipak nije išao dalje u svojim objašnjenjima, ali mu je situacija bila jasna. Crvenokosi Kursel doneo je iz Verzija sva obaveštenja koja su bila potrebna Mandaju. S druge strane, Mandaj, koji je očekivao da će za nekoliko sati postati vlasnik zamka, pošto je postigao svoj cilj, nije više imao potrebe za ovim čovekom! Hladnokrvno ga je uklonio i sada se osećao daleko od svake kazne; nije se morao plašiti nikakvih svedoka!

Lupenu odjednom prođe glavom jedna misao, pa poče da pretura po džepovima teško ranjenog Kursela. Između ostalog našao je i pedeset franaka pažljivo savijenih u novčaniku. Lupen priđe prozoru i poče da ispituje novčanicu. Nije još zaboravio broj novčanice iz Mandajevog stola. Bila je to ista novčanica koju je crvenokosi uljez uzeo one noći iz Mandajevе radne sobe. Ako je ta novčanica bila tako dragocena, zašto je Mandaj nije poneo sa sobom? Još jedna tajna!

Lupen strpa novčanicu u svoj džep.

- Šefe!

Bernardenov uzvik odjeknu panično, a Lupen se naglo okrenu.

- Šta je?

- Šefe... Pa, on nije mrtav!

- Šta?

Lupen se nagnu nad Kurselovim telom. Ovaj upravo tog trenutka otvori jedno oko, a onda polako i drugo, pa lagano uzdahnu. Krv mu navre preko usana...

- Poslednji dah! – prošaputa Lupen. – Dodaj mi jednu vlažnu krpu, Bernardene!

Lupenove ruke opipaše Kurselovo telo. Već je bilo samrtnički hladno...

- Kursele – reče Lupen polako. – Čujete li me? Ako me čujete, zatvorite oči!

Kurselovi kapci se spustiše, a onda se opet lagano podigoše. U njegovim očima bljesnu čdan sjaj.

- Mandaj vas je udario nožem? Niste mu više bili potrebni, zar ne? – upita Lupen.

Kurselovi kapci se podigoše i spustiše nekoliko puta. Sa krajnjim naporom je pokušavao da izgovori jednu reč.

- Plan...

- Kakav plan? – upita brzo Lupen. – Plan čega? Gde je taj plan...
Kod Mandaja?

- Kurselovi kapci se spustiše.

- Skriveni su kod njega, zar ne? – upita još jednom Lupen. – A gde?
U njegovoj radnoj sobi!

Lice umirućeg izražavalo je samo užasnu patnju.

- Šefe, to nije humano – dobaci Bernarden.

- U salonu? – upita Lupen. – Ne... A gde, onda?

Krkljanje provre iz Kurselovih usta, a Lupen prisloni uvo na njih...
Umirući je ulagao poslednji napor da mu saopšti ono što je želeo.

- Šta si rekao? F... U redu, to je jasno, kao Felisjen!... Šta, onda...
M? Kao Matijas?! I R, kao Rafael? Kursele, nastavi, molim te! To nije
sve...

Kurselova glava klonu u stranu, a Lupen se uspravi.

- Gotov je! – dobaci i nastavi da posmatra leš, zatim progunda:

- ...F kao Felisjen... M kao Matijas... R kao Rafael!? Ništa mi nije
jasno!

- Mogao je svašta da kaže – primeti Bernarden.

- Ne, ne, to nikako nije bilo buncanje!

- Lupen izvuče časovnik iz džepa, i poskoči.

- Do đavola polazimo odmah! Sada je već dva i pedeset pet! Oni
imaju sastanak sa beležnikom u Mantu u pet!

- Kojim beležnikom?

- Za svega trideset minuta moramo pronaći to skrovište! Ja znam
gde je...

- Lupen gurnu Bernardena prema vratima.

- Ali, taj leš? – pobuni se Bernarden. – Treba nekog obavestiti...

- Ostavi tu brigu vratarima... To je njihova dužnost.

Nađoše jedan taksi.

- Vozite u Ulicu Rošfuko – dobaci Lupen, i spusti se na sedište,
hvatajući pod ruku Bernardena.

Samo polako, momče!

- Ali, šefe, vi... – Šta ja? Nikada nisam bio mirniji. Znaš li zašto? Jer
upravo idemo da nađemo ta pisma! Ipak, ne znam o kakvom planu
je govorio Kursel. Ali, to sada nije važno! Znam samo da Mandaj ima
neki kovčežić u kom krije važnija dokumenta. Sigurno je sakrio u
njega i ta pisma.

- Koja pisma?

Objasniću ti kad baš želiš sve da znaš. No, najpre da ih uzmemo od Mandaja. Onda ćemo se odmah dati u potragu za tim planom. Samo ne znam o kakvom se to planu radi... Odakle tom nesrećnom Kurselu pade na pamet da umre tako brzo! Imam utisak da se radi o nečem veoma važnom. A ključ za rešenje tajne su upravo ta tri slova. Možda je to neka šifra za bravu kase? Eh, taj Mandaj je zaista velika hulja! Baš je morao da izabere tri početna slova imena svojih žrtava. Mandaj će morati da plati za sve svoje zločine!

Lupen se odjednom obrati taksisti:

- Hoćete li moći da nas prebacite do Manta čim završimo u Ulici Rošfuko? Bićete dobro plaćeni!

Taksista klimnu glavom, a Lupen se tiho obrati Bernardenu:

- Sad je sve u redu. Sve je spašeno, a kad mi ta pisma budu u rukama, Mandaj je moj! Evo nas, stižemo. Gle, već je tri sata! Moraćemo da požurimo.

Automobil se zaustavi pred kućom Mandajevih i Lupen iskoči iz njega.

- Sačekajte nas ovde! Nećemo dugo...

Priđe vratima i pozvoni. Onda odgurnu starog slugu i zatvori vrata, pošto je za njim ušao i Bernarden.

- Ne dižite galamu – posavetova Lupen starca. – Vaši su otputovali, a vi ste sami. Biće bolje da ćutite, ako sebi ne želite zlo!

- Ali, ovde nema šta da se ukrade – prostenja starac.

- Ko govori o krađi? U pitanju je obična poseta. – Dakle napred!

Starac je bio toliko preplašen da ga je Bernarden morao uhvatiti za ramena i povesti, da ne padne.

- Najpre da pogledamo u salon! – dobaci Lupen.

Dugo su pažljivo ispitivali svaki deo nameštaja u toj prostoriji ne izgubivši iz vida čak ni jednu sliku na zidu.

- Šta bih uradio na Mandajevom mestu? – Dakle, poznato mi je da Beatrisa svuda traži pisma čim joj on okrene leđa. U ovoj sobi je, dakle, svaki delić prostora dobro pregledan. Onda?

Uđoše u radnu sobu, gde je Lupen slučajno otkrio onu tajnu pregradu fioke u Mandajevom stolu. Bila je prazna! Zatim pređoše u trpezariju, pa u kuhinju... Ništa!

- Penjimo se u gornje sobe! – dobaci Lupen.

- Nisu uređene! – progundā stari sluga.

- Utoliko bolje!

Dugo su se zadržali u Mandajevoj sobi, gde su svi ormari bili otvoreni. Lupen nije dotakao ništa. Samo je zavukao ruku u poneki džep odeće.

- Samo četiri pisma! To nije velika stvar. Ali, što se tog plana tiče, stvar svakako stoji drukčije. Šta treba da znače ona tri slova: F... M... i R?... Lupen odjednom pođe brzim koracima u Beatrisinu sobu.

- Nemojte tamo, šefe! – dobaci Benarden.

- Zašto? Valjda zbog toga što je to soba jedne žene? Zar ne pretpostavljaš da je Mandaj mogao da sakrije pisma baš u njenoj sobi, Beatrisi pod nosom?

U toj prostoriji već je sve bilo spremljeno i, sem fotografije malog Silvestera, ništa nije podsećalo na Felisjena, Matijasa i Rafaela...

- Silazite dole obojica i sačekajte me tamo – povika odjednom Lupen.

Skoro izlete iz Beatrisine sobe i za trenutak se kolebao da li da se popne na gornji sprat. Onda pođe brzim koracima, ali se zaustavi na najvišoj stepenici, spusti se na nju i obema rukama se uhvati za glavu.

- Postajem sam sebi smešan – reče poluglasno. – Podsećam na pticu u kavezu. Odakle da počnem? Nikako da se setim šta mu je ono F... M... i R... Ovde nema ničega što je u vezi sa pokojnim Beatrisi- nim rođacima...

Lupen odjednom skoči na noge i sjuri se niz stepenice.

- Našli ste nešto, šefe! – upita Bernarden.

- Svakako!... Koliko je to sati?

- Tri i trideset pet.

- Do đavola, izgubili smo već pola sata! Bernardene, pođi sa mnom!

Lupen upade u kuhinju i osmehnu se. Onda se uputi prema zidu na kom je visio kalendar i skide ga. Zatim iščupa klin na kojem je kalendar visio i opipa zid koji je bio obložen belim pločicama... Jedna pločica se pomače, a iza nje se ukaza otvor. Lupen zavuče ruku i izvadi nekoliko listova hartije, brižljivo savijenih. Izbroja ih tačno četiri! Onda, skočivši od radosti, zamaha njima iznad glave.

- Bernardene, ovo su pisma! Ne pravi takvo lice, trenutak je veoma svečan! Sve je sada jasno, pa i ta tri slova F, M i R!... Pogledaj taj

starinski kalendar. To je efemerid u kom su iznete godišnje promene. Da, da, efemerid! Iza njega se nalazilo Mandajevo sklonište. Ništa praktičnije od toga...

Lupen još jednom zavuče ruku u otvor, ali ništa nije našao.

- Planova nema! Zamisli, Bernardene, taj Mandaj više nije imao potrebe za pismima. Znaš li ti šta to znači, Bernardene? Planovi su mu bili potrebni! Trebaće mu u najskorije vreme!

Lupen strpa pisma u džep i vrati pločicu na svoje mesto, a onda dobaci Bernardenu:

- Ostaćeš ovde da mu praviš društvo do mog povratka. Ne gubi ga nikako iz vida i ne pravi nikakve gluposti. Neću se zadržati dugo.

Lupen izlete iz kuće kao vetar i skoči u taksu:

- U Mant!... Stanite na Trgu Marše o ble!

Manje od jednoga sata kasnije, taksu se zaustavi na jednom omanjem trgu u obliku trougla, okruženom starinskim kućama iznad kojih se uzvisio jedan toranj koji je nekada pripadao crkvi. Lupen plati taksistu i izađe iz kola.

– Ipak, nemojte još da se vraćate. Mislim da ćete mi biti potrebni da se vratim u Pariz.

Tabla na beležnikovoj kući videla se izdaleka. Lupen baci pogled na sat.

- Stigao sam na vreme. Mogu zamisliti kakvo lice će napraviti Mandaj kad me ugleda.

Snažno je odgurnuo vrata i ušao u zgradu. Našao se tog časa u nekoj vrsti hodnika, po čijim zidovima su bili istaknuti razni afiši, a onda mu, odjednom, pogled pade na Beatrisu. Sedela je na jednoj klupi tužnijeg izgleda nego ikada ranije.

- Zar vas beležnik još nije primio? – upita brzo.

- Da... Mom mužu se žurilo, pa smo krenuli ranije. Sve je gotovo... Potpisala sam!

- Šta?

- Da, potpisala sam...

Lupen se spusti na klupu pored nje, veoma zbunjen.

- Zar je vaš muž već otputovao?

- Da... Bar tako pretpostavljam. Ništa više ne znam! Potpuno sam iscrpljena...

- A ja vam doneo pisma! Evo ih... Kako sam vam obećao!

Na Beatrisinom licu pojavi se tračak radosti, a njene ruke zadrhtaše kad ih je uzela.

- U svakom slučaju, gospođo, budite sigurni da ih nisam čitao! – osmehnu se Lupen.

- Hvala vam! – prošapta mlada žena.

- No, ovde nikako ne možete ostati... Dođite, automobil je na trgu... Povešću vas u Pariz!

Dođoše do taksija, a Lupen pusti Beatrisu da prva uđe u kola.

- Pariz... Ulica Rošfuko!

Za vreme vožnje malo su govorili. Lupen je smatrao nepoželjnim da pominje Kursela i njegovu smrt, i Bernardena koji je ostao u kući da čuva starog slugu... Njoj je sada bilo jasno da on nije nikakav advokat Žurdije. Beatrisa utonu u mračne misli, jer je bilo očigledno da je Mandaj do toga trenutka dobio igru: njemu je pripalo celo nasleđe Monkorneovih! S druge strane, Lupen nije mogao nikako da ga prijavi policiji za tri zločina u porodici i ubistvo saučesnika! U pitanju je bila Beatrisina čast. Ipak, Lupen je razmišljao još o jednom načinu da se stvari isprave. Tog trenutka taksij se zaustavi pred kućom Mandajevih i Beatrisa otvori vrata, pa reče:

- Molim vas, ne silazite. Ovog trenutka još nisam u stanju da vam izjavim svoju zahvalnost!

Već je koračala trotoarom dok je Lupen plaćao taksisti. U trenutku kad je Beatrisa otključavala vrata, Lupen se okrenu i povika:

- Čekajte me!

On brzo pođe za njom i stiže je na samom pragu salona.

- Moram vam nešto objasniti! Unutra se nalazi neko...

Beatrisa ugleda Bernardena.

- Lisjen! – promuca Beatrisa.

Lupen je prihvati u naručje, jer je tog trenutka izgubila svest.

Moj prijatelj je stajao pored kamina, jednim laktom oslonjenim na mramornu ploču, u prisnom stavu, koji mu je bio svojstven kadgod bi pričao neku zanimljivu priču. Često bi me vodio od iznenađenja do iznenađenja, pa sam se na trenutke osećao kao da sam u pozorištu. No, ovoga puta sigurno se na mom licu mogla pročitati začuđujuća neverica, jer je on prasnuo u smeh. Onaj ko ga nije čuo, ne može

sebi stvoriti pretpostavku o mladalaštvu, mašti i bezbrižnoj snazi jednoga Arsena Lupena.

- Da, da, baš tako – reče on – nekadašnji Beatrisin ljubavnik, otac maloga Silvestra, čovek koji je ostavljao ceduljice u Operi Komik, a odlazio da ih potraži na groblje Perlašez, kratko rečeno, bio je Lisjen Debrin, to jest Bernarden! A ja, bezumnik, nijednoga trenutka da posumnjam u istinu... No, dozvolite mi da iznesem stvari po redu, jer vi svakako verujete da sam opravdao našega Bernardena!... Bio je zarobljen sedamnaeste i upućen u logor gde je imao dovoljno vremena da položi samom sebi račune o svom ponašanju prema Beatrisi. Griža savesti i očajanje... Možete zamisliti koliko su dugi časovi zarobljeništva nagrizali njegovu sramotu, žaljenje, i izazivali čak ljutnju na sebe samog. No, u istom logoru nalazio se i jedan veoma dobar momak, koji je poznat iz mojih ranijih doživljaja («Drugo lice Arsena Lupena»)... To je bio Sebastijan, koji je postao Bernardenov prijatelj.

Lisjen se odlučio da učini nešto razborito, nešto ljudski! Sebastijan ga je nagovorio da se poveže sa mnom. Tako sam se, dakle, upoznao sa Lisjenom Debrinom, koji je u međuvremenu promenio ime i prezime, i to u trenutku kad se odlučio da sarađuje sa mnom. Znao sam i da sam diskretan. Nije mi ni padalo na pamet da se raspitujem za njegovu prošlost. Sebastijanova preporuka mi je bila dovoljna. Ali, da je taj Lisjen, ili Bernarden ako želite, bio malo iskreniji i rekao mi istinu, poštedeo bi me mnogih briga. Nije, međutim, bilo tako... Čineći mi manje usluge, on je u stvari, tražio Beatrisu...

No, da pređemo na ono što je bitno u svemu... Bernarden je uvrteo sebi u glavu da oduzme Mandaju pisma koje je ovaj otkrio i sakrio.

- Da, da, tu je glavna stvar – dobacih.

- Tačno – nastavi Lupen. – Bernarden mi je tvrdio da je prikupio obaveštenja da u Mandajevoj kući ima stvari koje bi me jako zanimalo... Tako sam se odlučio da stupim u akciju, jer se on nije usudio da radi sam. Nadao se da će, pretvarajući se da traži stvari od vrednosti, pronaći ta pisma. Ili, da ću ih ja pronaći, a neću obraćati pažnju na njih. Nažalost, nisam mogao pretpostaviti da će taj momak biti spreman i na opasnije poduhvate. To sam, ipak,

opazio one noći, ali suviše kasno... Onda, na moju štetu, i na grobu maršala Davua!

- Zar je to bio on?

- Dođavola, nego ko drugi! – uzviknu Lupen trljajući potiljak rasejano. – Mislio je da želim da se dokopam onog buketa ljubičica! Uostalom, bila je to moja greška. Da nisam bio tako dobro prerušen, on bi me svakako odmah poznao. No, možda bi me ipak odalomio! Jer, naravno, nije želao da se dokopam pisma koje je pripadalo njemu. Čovek koji voli, slabo razlikuje šta je u takvim slučajevima dobro a šta nije!

Moj prijatelj počuta duže vremena zanet svojim uspomenama. Iskoristio sam i ja taj prekid, da sumiram svoje utiske... Dakle, nije Kursel bio taj koji ga je udario po glavi na groblju, kao što je Lupen verovao. Znači, bio je to Bernarden! Pade mi tada na pamet jedna misao, koju mu nikad nisam saopštio, jer sam osećao njenu zlonamernost... Naime, imao sam utisak da Lupen možda pokazuje za nju više interesa nego za običnu ženu... Otud možda i Bernardenova ljubomora koju mu nikada nije hteo priznati. Ipak, doneo sam odluku da pažljivo ispitam taj momenat u celoj stvari, radi jasnijeg suda o svemu.

Lupen je predosećao šta mislim, pa se osmehnu, posmatrajući me pažljivo.

- Mislite na Beatrisu?

- Časti mi, baš tako! Pretpostavljam da je Bernarden bio prinuđen da joj kaže istinu!

- Svakako... I rekao joj je zašto smo ulazili u njenu kuću i zašto je pucao na njenoga muža! Naravno, sve mu je oprostila.

- A da li je vama oprostila što ste bili Arsen Lupen?

- Siguran sam u to!... Jer, da sam bio običan kriminalac, ona bi više volela da zaboravi to! Ovako, bilo joj je jasno da sam se borio za nju i njenog sina!

- A Mandaj?

- Njega sam ostavio za kraj – dobaci Lupen. – A taj kraj je bio tako izvanredan da ne bi niko poverovao u njega! Ipak, jedna priča nikad nije bila stvarnija od ove... Ali, dozvolite mi da se opet vratim malo u prošlost... U vreme kada su se Beatrisa i Bernarden prepustili svome oduševljenju, ja sam odveo u stranu onog starog kućnog slugu, i

dobro ga ispitao. Doznao sam od njega da je Mandaj uoči svoga puta pripremio, zajedno sa svojom ženom, kofer u koji su stavili neke stvari, koje su za mene bile neočekivane...

- O čemu se radilo?

O svećama, makazama, čekiću i više kutija šibica. Jedan prevoznik je odneo to na istočnu stanicu... Razumete li sada?

- Znači, posle puta za Rems, on se spremio za putovanje do zamka?!

- Jasno... Zbog toga je trebalo što pre otići do njega! Odmah sam razdvojio dva zaljubljena goluba, pošto sam dobro zastrašio jadnog starca, i poveo sa sobom Bernardena, jer sam smatrao da mi može biti od koristi.

- Nemojte ga izlagati opasnosti! – zamolila me je Beatrisa. – I mnogo sreće, advokate Žurdije!

Osetio sam odmah da sam za nju ostao samo branitelj žene i deteta.

U Lupenovom glasu osetio se prizvuk ogorčenosti, ali sam se pretvarao da to ne primećujem.

- Vratimo se dakle na Mandaja. Nestrpljiv sam da doznam šta se dogodilo s njim.

- I ja sam bio nestrpljiv! – osmehnu se Lupen. – No, trebalo je obaviti još neke poslove pre odlaska u Verzi... Budite sigurni da je i moja radoznalost bila slična vašoj!

XI

Lomača

Sutradan, kasno posle podne, Lupen i Bernarden stigoše u blizinu zamka. Vojnika više nije bilo, a po dvorištu su ostali jedino slama i papir, koje je vetar raznosio na sve strane.

- Ostavićemo bicikle u parku – reče Lupen. – Nikako nas ne sme čuti. Jer, sad je kod svoje kuće, a mi smo nepoželjni gosti... On čak ima prava i da puca na nas!

Oprezno priđoše zidu koji je opkoljavao zamak i dođoše do južne fasade koja je bila teško oštećena bombardovanjem iz vazduha... Lupen upali električnu lampu i uđe u predsoblje zamka, po kome je još uvek bilo razbacano iverje, komadići bodljikave žice i stare novine. Zaustavljao se s vremena na vreme i osluškivao. Ogromnim prostorijama zamka duvao je večernji povetarac, unoseći u njih neprijatan nemir napuštene kuće. Zastao je naglo, na pragu salona, koji je, izgleda, za vreme rata služio kao radna soba, pa dobaci:

- Tamo, pogledaj!

Svetlost lampe se zaustavi na pokazanom mestu, a Bernarden nagnuvši se preko Lupenovog ramena, u jednom uglu sobe opazi jedan madrac sa ćebadima. Sanduk kraj madraca bio je pun sveća, praznih boca, kutija konzervi, a pored toga tu se nalazila i jedna porcija sa bocom vode za piće.

- Tu se, izgleda ulogorio!? – prošaputa Bernarden.

- Da.

Lupen preleti lampom po okolnim zidovima i prozorima na kojima su bili zatvoreni kapci, a onda se brzo približi Mandajevom ležištu i podiže ćebe.

- Planovi zamka su u njegovim rukama! Pođimo dalje, naći ćemo ga negde!

Nisu ga našli ni u jednoj prostoriji zamka.

- Znači, radi negde van zgrade! Sad sam se setio. Znam gde je! – reče Lupen.

Setio se šta mu je neki dan rekao onaj podoficir, pomenuvši da kraj zamka postoje prave katakombe.

- Pođimo, znam gde je... Zateći ćemo ga u poslu!

Pređoše preko parka, i u ruševinama jednoga hangara pronađoše stepenište koje je vodilo pod zemlju. Za čas se nađoše u prostranoj galeriji čije je tlo bilo cementirano. To su bili čuveni Monkorneovi podrumi u kojima je sazrevao šampanjac. Taj ogromni tunel vodio je u nedogled uranjajući u tamu. Lupen i Bernarden opaziše pri svetlosti električne svetiljke uski dekoviljski kolosek.

- Idemo njime i nećemo se izgubiti! – dobaci Lupen.

I ovde su otpaci bili razbacani na sve strane, a od šampanjskih boca nije bilo ni traga. Očigledno, vojnici koji su boravili ovde tokom rata, nisu oskudjevali u piću...

Odjednom, iz daljine, začuli su neku buku.

- To je on! – prošapta Lupen.

Skrenuše u pobočni tunel. Sad su sasvim jasno razabirali buku s leve strane, ali je još uvek dolazila iz velike daljine.

- Šta on tamo radi? – upita Bernarden.

- Nešto kopa! Čuješ li?

Lupen stavi jednu šaku ispred svetiljke. Tek toliko da se vidi koji korak pred njima. Uskoro su čuli kako se pod udarcima pijuka u Mandajevim rukama ruši jedan zid i kako kamenje pada na betonski pod. Nisu bili daleko od njega. Lupen odjednom zastade i pokaza rukom pred sebe:

- Eno ga!

S leve strane video se jedan svod galerije koji je podsećao na kapelu katakombe. Do pojasa go. Mandaj je snažno zamahivao pijukom pod svetlošću jedne treperave svetiljke. Njegovi udarci bili su usmereni na stenu pred njim. Jednog trenutka, očigledno zamoren, Mandaj spusti pijuk, da predahne i obriše znoj sa čela. Lupen tog trenutka primeti u steni uski otvor.

Nekoliko trenutaka kasnije Mandaj ponovo ustade i poče da udara pijukom, a Lupen ustuknu korak-dva nazad.

- Tunel je, izgleda, pregrađen debelim zidom – prošapta Lupen. – Između pregrade i pravog kraja tunela nalazi se neki skriveni prostor. Pitam se šta je u njemu skriveno?

Paket lojanica ležao je kraj Mandaja. Da li je to značilo da je on znao da će taj posao potrajati duže vremena? Očigledno da su i Mandaj i Kursel znali za to skrovito mesto, i da je novi naslednik zamka želeo da stavi ruku na nešto veoma dragoceno! U tom pogledu nije bilo više nikakve sumnje. Nije bilo isključeno da je stari Monkorne pre izbijanja rata tu sakrio nešto što je imalo veću vrednost. Ali, s druge strane, bilo je nemoguće da tako debeo zid izgradi samo jedan čovek!

Mandaj je udarao pijukom u zid još ceo jedan sat, onda prinese svetiljku otvoru u zidu. Još uvek nije bio dovoljno širok da se kroz njega provuče čovek Mandajevog stasa. Za trenutak, on odloži pijuk kraj sebe, zapali cigaretu i dohvati omanju bocu sa vinom. Nije mogao slutiti da ga posmatraju četiri oka iz tame...

Prođe desetak minuta, a onda se Mandaj prihvati posla. Ne potraja dugo, a otvor se naglo proširi... Tada on odloži pijuk i zavuče jedno rame u otvor, a zatim i jednu nogu. Ulagao je ogroman napor da se provuče, što mu konačno pođe za rukom.

Trenutak kasnije, iza zida za kojim je nestao Mandaj, odjeknu čudna buka, koja zaprepasti Lupena.

- Pa, on se smeje! – dobaci on Bernardenu.

Zaista, Mandaj se grohotom smejao u tajanstvenoj prostoriji... Bio je to neki čudan smeh, mešavina sreće i zla.

- Poludeo je? – prošaputa Bernarden.

- Ne, nikako, samo se raduje nečem što mu je pošlo za rukom... Izgleda da se dokopao onog što je želeo!

Odjednom se iz otvora pojavi Mandajeva ruka, a onda i glava... Vraćao se kroz otvor da bi uzeo čekić i paket sa svećama.

- Tamo su, dakle, neki sanduci koje treba otvoriti! – prošapta Lupen.

Trenutak kasnije Mandaj se opet našao sa druge strane pregrade i odande odjeknuše udarci čekića... Onda, za jedan trenutak nastade tišina, da bi se, zatim, Mandaj pojavio u otvoru, držeći u ruci poveći paket... Polako je prineo svetiljku paketu, raskinuo omot i pažljivo se zagledao u njegovu sadržinu. Lupen nikako nije mogao da razabere o čemu se radi. Učinilo mu se, ipak, da Mandaj gundđa, kao da nešto prebrojava... Šta to može biti? Lupen zadrhta od radoznalosti.

Mandaj izvuče i drugi paket, pa pocepa omot. Kad je to uradio, baci paket na zemlju i opet se prihvati pijuka. Tog trenutka Lupen oseti jako strujanje vazduha... Sa druge strane zida postojao je, sigurno, neki otvor, kroz koji je prolazio svež vazduh.

Mandaj je snažnim udarcem pijuka sve više širio otvor u pregradi.

- Šta to radi? – upita Bernarden. – Postajem nestrpljiv.

- Tiho, neće proći mnogo vremena, pa ćemo doznati! – prošapta Lupen.

Zaista, posle nekog vremena, Mandaj se opet zavuče u otvor, a onda počne kroz njega, s druge strane da ubacuje u tunel pakete sa istim omotom. Lupen primeti da paketi, padajući na beton, ne prave nikakvu buku. Očevidno se u njima nije nalazilo nešto teško.

- Šta bi to moglo da bude? – prošapta.

Mandaj se odjednom pojavi u otvoru i začas se opet nađe u tunelu. Onda Lupen opazi kraj zida, jednu kantu benzina. Mandaj je uze,

otvori polako zavrtanj, i pospe sve pakete benzinom. Trenutak kasnije prineo je upaljenu šibicu. Nije trebalo čekati dugo; paketi se pretvoriše u pravu lomaču. Čim je omot izgoreo na nekim paketima, tunelom poleteše manji listići hartije, koji su bili upakovani. Leteli su nošeni jakim strujanjem plamena. Jedan od njih pade nedaleko od Lupena.

Rizikujući da ga Mandaj primeti pri jakom plamenu, Lupen leže potrbuške na beton i ispruži ruku prema komadiću hartije.

Bila je to novčanica! Slična onoj koju je našao u Mandajevom stanu u Parizu: novčanica od pedeset franaka!

- Pokažite mi, šefe, taj komad hartije! – progunđa Bernarden.

Lupen stavi šaku na Bernardenova usta, plašeći se od glasnog uzvika iznenađenja.

- Dođavola, umukni! Zar ne vidiš da je to novčanica?!

- Lažna?

- Ne... Prava!

- Onda?

Lupen i Bernarden nisu mogli poverovati svojim očima... Taj bezočni Mandaj, zadužen preko glave, koji je prisilio svoju ženu da se lažno predstavlja kao Izabela Monkorne, čovek koji je mučki ubio trojicu Doršena da bi se dokopao imanja staroga Monkornea, ovoga trenutka u plamenu sagoreva svoje ogromno bogatstvo!

Mandaj je stalno donosio nove pakete sa novčanicama i bacao ih na lomaču... No, u tim novim paketima nisu više bile samo novčanice od pedeset franaka. Suđeći po formatu novčanica, to su mogle biti i one od pet stotina i od hiljadu franaka.

- Treba ga sprečiti! – reče Bernarden. – Budi miran – naredi Lupen.

Crveni stub plamena postajao je sve veći, a toplina sve neizdržljivija. Mandaj je, iz pomoć grablji, dovlačio rasute novčanice na vatru, podsećajući na vrtlara koji pali suvo lišće i korov.

Mislim da sam shvatio...

Lupenovu rečenicu odjednom prekide strahovita eksplozija. Gust dim i sagoreli ostaci novčanica odjednom ispuniše tunel. Lupen i Bernarden, upola slepi, povukoše se brzo nazad, gde je toplota vazduha bila snošljivija.

Zid je popustio – reče Lupen. – Ili je Mandaj podmetnuo neku bombu da bi ga uništio...

Zakašljaše glasno obojica, a Lupen diže svoju električnu lampu i osvetli ceo tunel. Ulaz u podrumsku galeriju bio je upola razrušen i pokriven nagorelim novčanicama.

- Pridimo predloži Bernarden.

- Mandaj je sigurno mrtav!

- Ne miči se. Ko nam garantuje da nema još koje mine?

Sačekaše, ali eksplozija se nije ponovila. Mir opet zavlada u tunelu, a onda se začu stenjanje. Mandaj je bio živ!

Obojica se oprezno približiše tom delu tunela. Na betonskom podu sedeo je Mandaj, pokušavajući da zapali jednu malu svetiljku. Lice mu je bilo pokriveno krvlju, a iza njega zid je bio upola izvaljen, pa se lepo mogla videti hrpa sanduka puna novčanica.

Unezverena pogleda, Mandaj se podiže na noge i zatetura, pokrivajući lice obema šakama. Onda, očigledno teško ranjen i onemoćao, posrnu i pade na pod. Čulo se samo njegovo teško disanje...

- Šefe, on je mrtav!

- Ne, još je živ!

Zaista, Mandaj je pokušavao puzeći da se približi sanducima, a tog časa Lupen odluči da uđe u taj deo tunela, zajedno sa Bernardenom. Opazivši ih, Mandaj se leđima osloni na zid.

- Opet vi! – povika.

- Da, to sam ja! – dobaci Lupen. – S vama je svršeno!

- Odlazite! – povika Mandaj pružajući krvave ruke, kao da je želeo zaštititi sanduke sa novčanicama.

- Smirite se, Mandaj! U takvom ste stanju da smo prinuđeni da vam pomognemo.

Bernarden napravi neku vrstu ležišta od hartije i odeće, pa obojica smestiše Mandaja na njega. Lupen izbrisa, maramicom, okrvavljeno lice, tešeći Beatrisinog muža:

- Izvući ćemo vas nekako odavde!

- Podelićemo... sve ovo! – promuca Mandaj.

- Da, podelićemo! – dobaci Lupen rasejano.

- Obećavate?

- Naravno, samo želim da dobijem neka obaveštenja o tim novčanicama... Da li su prave?

- Ne.

- Lažne?

- Ne.

- Šefe, vidite... On je u bunilu! – dobaci Bernarden.

Lupen se nadvi nad Mandajom i sasu mu u usta nekoliko kapi konjaka iz omanje bočice.

- Novčanice su prave, ali ih nije emitovala Narodna banka Francuske, zar ne? – zapita Lupen.

- Da.

- Sto mu gromova! – uzviknu Lupen, pošto mu je tek tada bilo jasno o čemu se radi.

- Štampao ih je nemački generalštab – promuca Mandaj. – Izgleda da je to bila ideja nemačkog prestolonaslednika.

- Nemci su, dakle, uspeali da se domognu originalne hartije na kojoj su se štampale francuske novčanice?

- Da.

Ideja je bila paklena... Nemci su nameravali da unište privredu Francuske, i odštampali su te novčanice pre nego što je izbio rat. Kada su upali u Francusku, sa njima su doputovali i sanduci sa novčanicama. Onda su pretrpeli poraz na Marni, u bici kod Remsa... U povlačenju, sakrili su novčanice na sigurno mesto. Nekoliko puta su pokušali da povrate izgubljeno, napadajući na Urk, ali su bili 1917. odbijeni na reci Esn... Desetine hiljada mrtvih vojnika ostali su na bojištima Šampanje da bi se dokopali »tajnog oružja«... Pred njima je, dakle, ležao ukleti novac, i Mandaj koji je umirao...

Još je dosta pitanja ostalo bez odgovora, ali se Lupen tog trenutka osećao gospodarom situacije.

- Kako ste doznali za taj novac? – upitao je Lupen Mandaja.

- Od Kursela. Pre nego što su se Nemci povukli preko Marne, mobilisali su nekoliko desetina meštana da izgrade ovaj zid. Onda, kad je sve bilo završeno, Nemci su ih postreljali. Kursel, mada teško ranjen, uspeo je nekako da im pobegne.

Lupen se seti onih ožiljaka na Kurselovom telu.

- Pre rata, Kursel je radio za mene – nastavi Mandaj. – Kad sam i ja bio ranjen, našli smo se zajedno u bolnici i on mi je poverio tajnu.

Mandaj uzdahnu teško, i ulažući krajnji napor, nastavi:

- Predložio mi je da podelimo novac, ali mu ja nisam verovao. Onda mi je pokazao novčanicu od pedeset franaka, koju je uzeo iz jednog

sanduka... Tu novčanicu sam dugo čuvao kod sebe. Onda, kad sam doznao da policija pretresa moj stan, poslao sam Kursela da uzme novčanicu iz fioke u mom radnom stolu!

- To je bilo one noći kad je stavio i preteće pismo za vas, zar ne?

- Ah, to vam je poznato!?

- Onda?

- Sačekali smo kraj puta. Kursel je znao da sam oženjen unukom starog Monkornea, i verovao je da ću jednoga dana biti naslednik zamka. Rekao sam mu da testament predviđa druge naslednike, a on je izgubio glavu. Plašio se da će neko drugi doći u posed tolikog bogatstva! Njemu je palo na pamet da zameni moju ženu za Izabelu Monkorne. Tako je doneo i odluku da ukloni sva tri brata Doršena...

- Zašto ste ga ubili? – pita Lupen zamišljeno.

Mandaj je nekoliko trenutaka ćutao, a onda prošaputa:

- Ima tajni koje ni dvojica ne smeju da znaju. Vidite, on me čak nije ni obavestio da je zid miniran. No, srećom, vi ste ovde da me spasite. Podelićemo...

Njegova ruka pokaza na sanduke sa novčanicama.

- Svakom po sto miliona... Ostalo treba spaliti... Ima ih previše...

Njegove reči počеше da se gase. Oči su mu zračile patnju i smrt, ali su još uvek sjale čudnim sjajem... Odjednom, tanak mlaz krvi iz njegovih usta.

- Teško je ranjen u glavu – prošapta Lupen.

- Da potražim nekog lekara? – upita Bernarden.

- Uzalud! Za nekoliko minuta biće mrtav! – dobaci Lupen. – Moraćemo uništiti sve ovo.

Lupen pokaza na sanduke sa novčanicama.

- Mogli bismo uzeti koji milion, šefe? – upita iznenada Bernarden.

- Šta?! – planu Lupen. – Ni jednu novčanicu!... Shvataš li kakav je to novac, Bernardene?

Lupen uhvati mladića za ramena i dobro ga protrese.

- Zar ti nije jasno da je neprijatelj želeo da upotrebi taj novac da uništi našu zemlju!?

- Ali, stvoriće se ogroman dim. Videće se izdaleka!

- Ne brini. Ovoga trenutka svi spavaju. Do jutra će biti gotovo! Mandaj će izgoreti sa tim prljavim novcem. On se nalazi u njegovoj kući. Sem toga, izgleda da se sreća okrenula u tvoju korist. To će

ubuduće biti tvoj dom! Jer, pravi nasljednik je tvoja Beatrisa! Moraš misliti na svoga sina!

- Ne mislim da postanem proizvođač šampanjca! – dobaci Bernarden smeškajući se.

- Onda, prodajte sve to i preselite se na neko drugo mesto!

Prenesoše, bez reći, Mandajevo telo i staviše ga pored ogromne hrpe novčanica koja se sve više rasplamsavala. Kad su izašli iz tunela, zora je svitala. Sunce se tek pojavilo na horizontu, bacajući prve zrake na prolećne listove po okolnom drveću...

- Lisjene – reče Lupen – nazvao sam te tako, jer je Bernarden nestao u meni. Ti ćeš se za koji sat videti sa Beatrisom... Reci joj da...

Lupen začuta razmišljajući nekoliko trenutaka, a onda reče:

- Ne, ne, ništa joj nemoj reći!

I obojica pođoše prema izlazu iz zamka.

KRAJ